

ПРОЕКТ
КОНЦЕПЦІЯ
ІНТЕГРОВАНОГО РОЗВИТКУ
м. ВІННИЦІ 2030

ПРОЕКТ КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРОВАНОГО РОЗВИТКУ м. ВІННИЦІ 2030

Видавець: Вінницька міська рада
www.vmr.gov.ua

Контакти:
Департамент економіки і інвестицій ВМР
вул. Соборна 59,
м. Вінниця, 21050,
тел.: +38 0432 595176
e-mail: kirm2030@vmr.gov.ua

Відповідальний за випуск: Погосян Віталій Валерійович

Літературне редактування: Наталя Космина
Дизайн: Андрій Янченко
Дата випуску: жовтень 2018 року

Проект Концепції розроблено в рамках проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні», який виконується німецькою урядовою компанією «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH» за фінансової підтримки Урядів Німеччини та Швейцарії.

Виконавець:
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

 ВІННИЦЬКА
МІСЬКА РАДА

Шановні земляки!

Кожен вінничанин любить своє місто і пишається ним. Для кожного з нас, де б ми не були, Вінниця – найулюбленіший куточек світу. Це те, що ми прийняли у спадщину від наших батьків, і те, що маємо залишити нашим дітям. Нам є чим пишатися, адже дуже багато вже зроблено. Зроблено разом із вами, зроблено для вас, зроблено так, що не буде соромно перед нашими нащадками.

Вінниця – визнаний лідер серед українських міст у багатьох галузях, особливо якщо йдеться про комфорт міського середовища. І це є основною мотивацією для подальшого поступу.

Разом із кількома іншими містами Вінниця взяла участь у проекті «Інтегрований розвиток міст в Україні». Ми втілювали його в життя у співпраці з Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України за кошти урядів Німеччини та Швейцарії, які дуже зацікавлені в успіху та сталості демократичних реформ в Україні. Ми захоплено вивчали досвід провідних європейських міст щодо формування інтегрованого розвитку територій, процесу активного залучення міслян, мінімізації потенційних проблем просторового планування або навіть перетворення їх на унікальні можливості. Тож зараз маємо Концепцію інтегрованого розвитку м. Вінниці 2030.

Це лише перша редакція цього документа. Я впевнений, у подальшому ми постійно актуалізуватимемо його. Втім, не менш важливим є те, що це наше спільне напрацювання. Це наш погляд у майбутнє із сьогодення і основа значущих рішень.

Я щиро вдячний усім, хто долучився до створення Концепції. Кожен із нас може висловити думку про те, якою бути Вінниці через 10 років. Ми маємо формувати візії й наполегливо працювати над їх утіленням. Нас об'єднує Вінниця!

Місто – це ми!

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Сергій Моргунов".

Міський голова
Сергій Моргунов

МІСТО – ЦЕ ВИ

Перша редакція Концепції інтегрованого розвитку міста Вінниці 2030 готова. Цей документ – відображення роботи та взаємодії сотень жителів та жительок міста, десятків співробітників та співробітниць Вінницької міської ради, близько тридцяти місцевих та міжнародних експертів та експерток. Протягом останніх двох років було проведено два форуми, близько сорока воркшопів, тренінгів та робочих засідань, конференції та міські майстерні, на яких сформулювались основні пріоритети розвитку міста, щоб перетворити його на потужний конкурентоспроможний регіональний центр.

У Західній Європі є багато прикладів, коли міста, які переживали часи повного занепаду, змогли повністю відновитись та почати зростати саме завдяки застосуванню підходів інтегрованого розвитку. Такими містами є також Цюрих, Лейпциг та Галле. А тепер методологія інтегрованого міського розвитку застосовується в Україні, щоб створювати тут комфортні міста. На відміну від минулої практики міського планування, яке здебільшого здійснювалося централізовано кількома фахівцями, при чому основна увага приділялася аспектам архітектури й технічної інфраструктури, проект «Інтегрований розвиток міст в Україні» зосереджується на всіх важливих сферах життя у місті, серед яких: сприяння розвитку потенціалу містян та створення для них комфорту середовища, покращення доступу до чистої питної води, охорона, утримання та розширення на північному сході міста зелених насаджень, переробка відходів, доступна мобільність та конкурентоспроможна економіка, націлена на вироблення нових продуктів/послуг. Команда проекту дослідила можливості міста, зібрала й проаналізувала вихідні дані та створила дорожню карту розвитку міста із застосуванням інструментів партисипації разом з великою кількістю містян і активістів - представників бізнесу та громадянського суспільства. Концепція інтегрованого розвитку міста Вінниці 2030 – це дорожня карта на майбутні 12 років. Будь ласка, долучайтесь до формування майбутнього Вашого рідного міста, піклуйтесь про своє місто. Тому що місто – це Ви.

Робота над Концепцією здійснювалася в співпраці з Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України за фінансування Урядів Німеччини та Швейцарії, які дуже зацікавлені в успіху та сталості демократичних реформ в Україні. Сильне місцеве самоврядування з активним громадянським суспільством є запорукою демократії. А вільна, демократична та економічно розвинута Україна зробить свій внесок у стабільність і процвітання Європи. Це – наш спільний інтерес. І саме Концепція інтегрованого розвитку міста робить все це можливим.

Висловлюємо щиру подяку Вінницькому міському голові Сергію Моргунову та працівникам Вінницької міської ради. Дякуємо всім активістам і партнерам, а особливо заступнику міського голови та спеціальному уповноваженому проекту в м. Вінниці Владиславу Скальському, за надані під час розробки Концепції підтримку, активність, дружелюбність і безмежну відданість своїй справі.

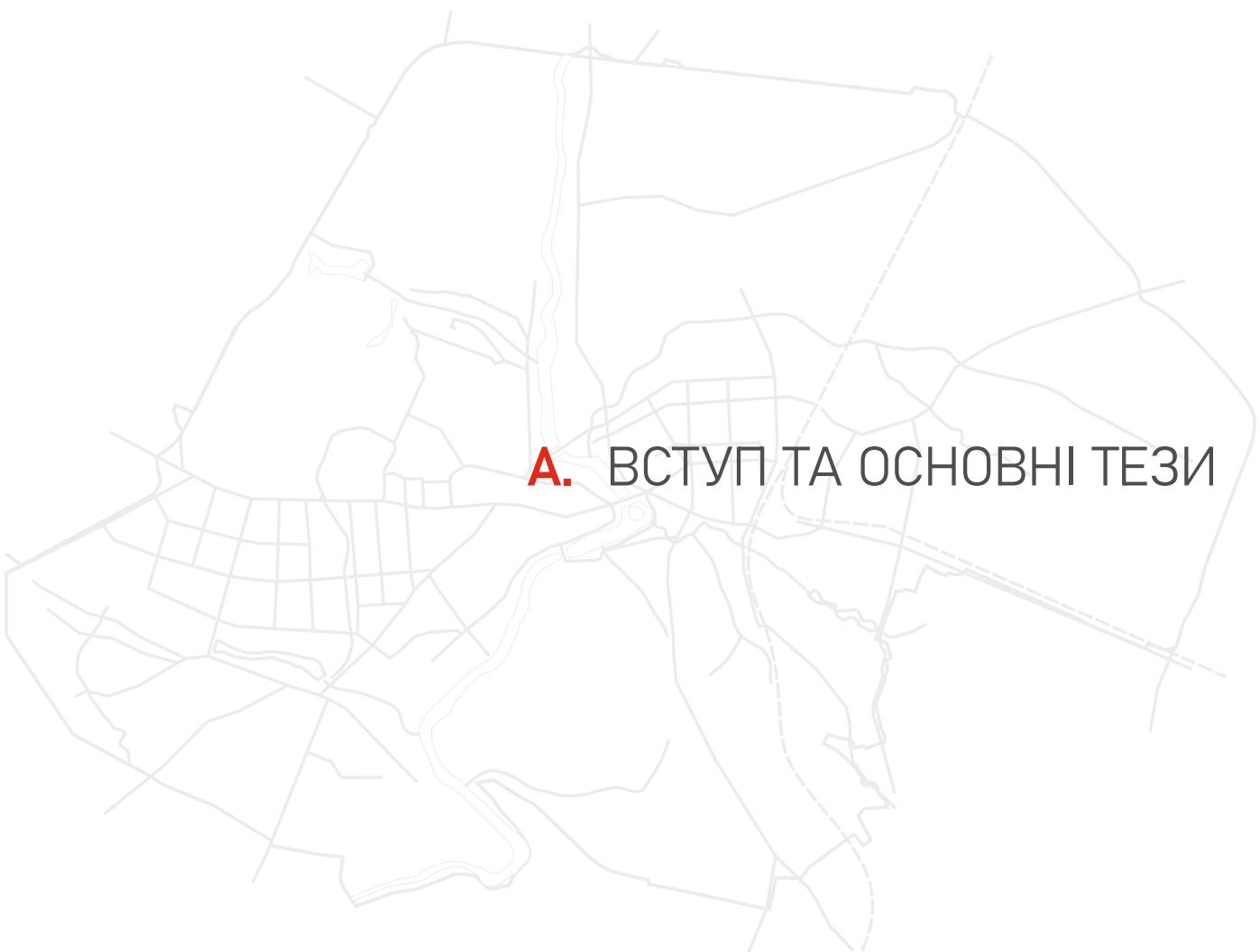
Matias Brandt

Директор проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні»
Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
Вересень 2018 р.

ЗМІСТ

A. ВСТУП ТА ОСНОВНІ ТЕЗИ	7
Постановка цілей	8
Правовий характер КІРМ Вінниця 2030	9
Процес розробки КІРМ Вінниця 2030	9
Основні тези	10
Б. ВІЗІЇ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПРОЕКТИ	16
◆ Комфортне, культурне та соціально відповідальне місто	17
▼ Конкурентоспроможне українське місто на мапі Східної Європи	27
● Екологічне і зелене місто над річкою Південний Буг, місто сталої мобільності	35
●● Місто збалансованого просторового розвитку	40
●◆ Місто сильної громади	44
В. НАСКРІЗНІ ТЕМИ ТА БАЗОВІ ФАКТОРИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ МІСТА	55
Місто Вінниця в міжнародному, національному та регіональному контексті	56
Демографія, прогноз	60
Доступ до чистої питної води	65
Поводження з побутовими та промисловими відходами	66
Оптимізація процесів управління містом: облік ресурсів та оцифрування, моніторинг процесів життєдіяльності міста, підготовка фахівців з управління містом, науковий підхід до прийняття рішень	67
Оптимальне управління міськими фінансами	68
Міська статистика, поділ міста на райони	69
Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА	70
■ Освіта, піклування про дітей та молодь	71
■■ Культура, збереження історичної, матеріальної та нематеріальної спадщини	77
■■■ Охорона здоров'я, фізична культура і спорт	83
■■■■ Соціальна політика	90
■■■■■ Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця	95
■■■■■■ Житлове господарство	106
■■■■■■■ Міське планування, просторовий розвиток, громадські простори	109
■■■■■■■ Транспорт і мобільність, доступність для всіх	115
■■■■■■■ Технічна інфраструктура і енергоефективність	120
■■■■■■■ Навколишнє середовище, озеленення, вода, належне поводження з відходами	124
■■■■■■■ Громада майбутнього	131

Г. МОНІТОРИНГ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ	140
Необхідні зміни до чинного законодавства	141
Необхідний облік суспільних явищ як основа міської статистики	144
Д. ГЛОСАРІЙ	146
Е. КАРТОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ	150
Модель розвитку міста до 2030	151
Просторовий розвиток, транспорт, мобільність	151
Економіка, освіта, інновації	152
Технічна інфраструктура, енергоефективність, навколишнє середовище	152

A. ВСТУП ТА ОСНОВНІ ТЕЗИ

- Постановка цілей
- Правовий характер КІРМ Вінниця 2030
- Процес розробки КІРМ Вінниця 2030
- Основні тези

Концепція інтегрованого розвитку міста, КІРМ Вінниця 2030, є наріжним каменем розвитку м. Вінниці щонайменше на наступне десятиліття. Цей документ визначає просторові та змістові пріоритети і є другим за значенням документом цілісного розвитку міста після Генерального плану.

Концепція є основною передумовою для більш детального планування галузей розвитку міста. Вона описує планування від абстрактного до конкретного – має частину із загальним описом візії розвитку міста та визначені заходи в кожній з галузей. Крім того, Концепція базується на міжнародних принципах сталого розвитку та має бути прив'язана до регіональних і державних програм розвитку.

Цей документ ухвалює міська рада, він є планом дій міста та основою більш докладних програм розвитку і проектів. Він передбачає міжгалузеву співпрацю структурних підрозділів, установ, організацій та підприємств міста. Також концепція інтегрованого розвитку передбачає залучення інших учасників – підприємств, державних установ та організацій, громадян – до розробки та реалізації поставлених цілей. Спільна відповідальність за майбутнє міста сприяє консолідації людських і матеріальних ресурсів, співпраці та пришвидшенню розвитку.

ПОСТАНОВКА ЦІЛЕЙ

Вінниця є середнім за розміром містом, що в останні роки виокремилося на карті України завдяки модернізації підходів до надання адміністративних послуг громадянам і розвитку галузі інформаційних технологій. У часи швидких змін, глобальних екологічних та економічних викликів, пришвидшеної міграції населення, уповільненого природного приросту населення та відтоку талановитих кадрів довгострокове планування є необхідним відправним пунктом наступного етапу розвитку міста. Подальше планування та ухвалення рішень вимагає наукового вивчення та обґрунтування, залучення широкого кола фахівців, підприємців та активних громадян.

Цей документ є певною мірою обліком того, що необхідно зробити в найближчій перспективі, щоб створити надійне підґрунтя для подальшого розвитку міста. Стратегічні проекти/заходи здебільшого констатують необхідність розробки концепцій розвитку конкретної галузі або відповіді на конкретні виклики. Це означає, що місто розпочало більш комплексно, інтегровано розглядати свій розвиток і розуміти необхідність залучення широкого кола учасників до планування та реалізації цілей. Серед найбільш пріоритетних «стовпів розвитку» міста в цій Концепції виокремлено такі:

- захист навколошнього середовища та зменшення негативного впливу міста на нього;
- розвиток людини і громади (людський та соціальний капітал);
- розвиток економіки як основного джерела, що дає можливість створити належне середовище для комфортного життя містян.

Тому такі теми, як поліпшення доступу вінничан до чистої питної води, більш ефективне поводження з побутовими та промисловими відходами, набули важливості, адже є критичними для добробуту містян нині та в майбутньому. Важливими міжгалузевими завданнями, вирішення яких створить надійну основу для подальшого зростання, є облік і дигітализація усіх ресурсів міста, модернізація процесів управління містом, міська статистика. Названі сфери потребують міжсекторальної співпраці не

тільки комунальних установ та організацій, а й підприємств та організацій різних форм власності й рівня підпорядкування. Це вимагає змін в організаційній структурі міської влади, посилення інструментів партисипації, гнучкості комунальних фінансів.

Визначення пріоритетів розвитку додає ефективності та сталості управлінню незалежно від політичних змін та акумулює ресурси для отримання бажаних результатів у найважливіших сферах життєдіяльності міста. Концепція інтегрованого розвитку Вінниці жодним чином не є замінником деталізованих програм розвитку галузей, які на основі науково обґрунтованих даних мають відображати тенденції та потреби дня. Натомість Концепція окреслює загальну картину та вектори розвитку для всього міста та його мешканців з метою консолідації зусиль та ресурсів. Але у світі, що швидко змінюється, Концепція також має відбивати нові тенденції, що виникатимуть у процесі її реалізації. Ці тенденції мають бути відображені в змінах до Концепції, що мають також ґрунтуватись на наукових дослідженнях та надійній статистиці.

Цей документ не залежить від розміру та можливостей міського бюджету, оскільки враховує різні джерела фінансування стратегічних проектів, як передбачено методологією інтегрованого розвитку.

ПРАВОВИЙ ХАРАКТЕР КІРМ ВІННИЦЯ 2030

Цей документ є планом розвитку міста для всіх його учасників, незалежно від політичної ситуації. Такий підхід дає змогу підвищувати довіру громадян до органів влади та впевненість у сталому та неперервному розвитку міста.

Концепція документує уявлення про необхідні просторові зміни на території міста та в галузях його життєдіяльності. Сюди не входять питання, які стосуються земельних відносин, оскільки цей документ не є правовою нормою. Тому власники та орендарі земельних ділянок та об'єктів жодним чином не будуть обмежені у своїх правах. КІРМ радше є посібником щодо ухвалення рішень у процесі подальших просторових і змістовних змін.

ПРОЦЕС РОЗРОБКИ КІРМ ВІННИЦЯ 2030

У квітні 2016 року було підписано Протокол про співробітництво в межах реалізації проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні» між Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH та виконавчим комітетом Вінницької міської ради, однією із складових якого є розробка Концепції інтегрованого розвитку міста Вінниці. Інтегрований розвиток є інструментом неформального стратегічного планування розвитку міста, який успішно застосовують у німецькомовних країнах. Проект передбачає інтеграцію цього інструмента в українські міста для їх успішної адаптації до результатів реформи з децентралізації. Інтегрований розвиток забезпечує:

- місце людини та її потреб у центрі планування розвитку міста;
- партисипацію: планування розвитку міста відбувається у співпраці органів влади, експертів, підприємців, науковців, громадян у форматі діалогу чи полілогу (наприклад, у формі конференцій, «майстерні» міста, фокус-груп);
- підхід, у якому функціонування галузей життєдіяльності міста розглядається комплексно, а не відокремлено;
- планування розвитку міста відбувається відповідно до європейських принципів і цінностей, викладених у Європейській хартії сталого розвитку міст (Лейпцизька хартія), Цілей розвитку тисячоліття ООН, Програми ООН із населених пунктів тощо.

ОСНОВНІ ТЕЗИ

Як зробити місто комфортним, культурним та соціально відповідальним.

Вінниця – місто «Щедрика», всесвітньо відомого «Carol of the Bells» і батьківщина Михайла Коцюбинського. Вона має цілу низку історично-культурних і релігійних об'єктів, переосмислення, ментальне та просторове об'єднання яких формує ідентичність міста, створює своєрідний вінницький культурний простір, «дух міста». Крім того, ідентичність міста відображається та посилюється матеріальною та нематеріальною спадщиною, що залишилась від предків, сформувала сучасність і дещо видозміненою буде передана нащадкам.

В об'єднаному культурному просторі мешканці краще асоціюють себе з містом, позиціонують його назовні через своє мистецтво, підприємницьку діяльність, освіту, комунікацію із зовнішнім світом. У такому культурному просторі талановитим містянам легше пізнати та реалізувати себе, допомогти іншим передати свої ідеї у цікавий спосіб – створити унікальний продукт «зроблено вінничанами», додававши таким чином цінності виробленій продукції та послугам. Людям ззовні легше знайти Вінницю на карті, зрозуміти та запам'ятати, чим вона відрізняється від інших міст України. Для створення такого простору, зміцнення «духу міста», «культурного коду» необхідна передусім співпраця з обласними органами влади, приватними та релігійними установами та організаціями, у власності яких перебувають об'єкти історії та культури міста. Також у культурному просторі відтворюються основні виклики міста в місцевому, національному та глобальному контекстах, відбувається пошук нестандартних рішень та обговорення різних підходів. У ньому формуються вінничани, сповнені відповідальності за власне життя та здоров'я, бажання навчатися протягом життя, розвиватись та розвивати своє місто.

В епоху глобалізації та швидких змін, тенденції до багаторазових змін професій протягом життя місто створює середовище для розвитку компетенцій і знань, що посилюють міжнародну комунікацію та співпрацю для подальшого розвитку вінничан та Вінниці. В місті поважають та дотримуються рівності прав чоловіків та жінок, етнічних меншин, людей з інвалідністю, дітей. Місто співпрацює із закладами освіти всіх рівнів і форм власності, підтримує освітні ініціативи для створення середовища, в якому всі громадяни мають доступ до різноманітних знань та можливість набувати необхідні навички, щоб бути конкурентоспроможними на ринку праці, що дедалі більше вимагає креативних та унікальних ідей.

Місто розвиває спортивну інфраструктуру в різних його куточках. У громадян будь-якого віку є можливість дбати про фізичну форму. В амбіційних спортсменів і спортсменок є можливість готуватися до участі в Олімпійських іграх у таких традиційно розвинених видах спорту, як гребля на байдарках, каное, групова гребля та легка атлетика. Центральний міський стадіон – місце, де розвивають легку атлетику та приймають змагання різного рівня, зокрема й міжнародні, що сприятиме позитивному позиціонуванню Вінниці за межами країни.

Місто дбає про здоров'я вінничан, надаючи повний спектр якісних медичних послуг завдяки посиленню співпраці із закладами охорони здоров'я всіх рівнів і форм власності та сприянню розвитку страхової медицини.

Як місто стане конкурентоспроможним.

Вінниця має потенціал стати столицею Подільського регіону завдяки своєму розташуванню в центрі трикутника Київ – Львів – Одеса та перетворитися на об'єднавчу ланку цього трикутника. Така інтеграція буде глибшею завдяки посиленню ролі міста як важливого транспортного хабу регіонального масштабу за рахунок розбудови залізничної мережі, аеропорту та запланованого державою транспортного коридору між Гданськом та Одесою.

Місто ствердило імідж надійного партнера у співпраці з міжнародними організаціями, зокрема Світовим банком, GIZ, SECO, Федерацією канадських муніципалітетів. Також Вінниця продовжує створювати необхідні передумови для залучення іноземних інвестицій (передусім великих підприємств) у свою економіку, що сприяє урізноманітненню бізнесової культури та посиленню позицій міста на міжнародних ринках. Паралельно у Вінниці створюють умови для внутрішніх інвесторів як передумови підвищення економічної активності містян.

Вінниця має чітко сформовані пріоритети економічного розвитку та спрямовує всі наявні природні ресурси, логістичний потенціал та людський капітал на їх підсилення та розвиток. Враховуючи традиційні галузі економіки та розташування у сільськогосподарському регіоні, місто фокусується на розвитку харчової, деревообробної, текстильної промисловості та машинобудуванні. Залучення ІТ-розробок і креативних підходів може сприяти переосмисленню традиційних галузей та формуванню нових напрямів економіки, а також розвитку сфери туризму. Завдяки співпраці з регіональною владою та місцевим бізнесом Вінниця стає вагомим економічним гравцем національного масштабу та інтегрується у глобальний ринок. На основі сильних сторін (географічне розташування, велика кількість студентів та молодих спеціалістів, позитивний імідж міста на загальнонаціональному рівні) формуються локальні бренди міста, котрі сприяють його відомості та присутності в інформаційному просторі, що полегшує вихід місцевого бізнесу на нові ринки. Також упізнаваність міста сприяє розвитку туристичної сфери як складової міської економіки.

Розвиток пріоритетних сфер економіки неможливий без використання та впровадження наукових рішень. Завдяки трансферу технологій, інновацій та підтримці локальних наукових ініціатив Вінниця стимулює розвиток міської економіки та налагоджує співпрацю між освітнім, науковим та економічним секторами.

Підвищення конкурентоздатності міста також передбачає ефективне функціонування фінансової системи, яке базується на виваженому залученні фінансової допомоги як на державному, так і на міжнародному рівнях, а також на ефективному використанні наявних фінансових ресурсів. Також місто оптимізує податкову та регуляторну політику для спрощення ведення бізнесу.

Підвищення конкурентоспроможності Вінниці неможливе без розвитку необхідних компетенцій містян. Тому місто приділяє особливу увагу підготовці, перекваліфікації та підвищенні кваліфікації фахівців у пріоритетних галузях економіки. Також залучаються інші затребувані кваліфіковані фахівці, яких місто не має змоги готовувати. Вінниця створює необхідні умови, щоб громадянам, які народилися та вросли в місті, приїхали сюди навчатися, займатись наукою, бізнесом чи працювати, було комфортно тут перебувати та хотілось залишитися.

Як місто досягне сталої мобільності, стане екологічним та зеленим.

Вінниця – це місто, яке розуміє глобальні зміни клімату, пристосовується до них і дотримується принципу «нульового балансу»*, досягнути якого можна завдяки зменшенню та компенсації зростаючого впливу міста на навколошнє середовище (воду, повітря, землю, забезпечення тиші, зелені зони), з одного боку, та максимальній оптимізації використання наявних природних ресурсів – з іншого.

Місто зберігає, підсилює та об'єднує в єдину мережу наявний зелений каркас*, а також доповнює його у тих районах міста, де його немає або він слаборозвинений (Замостя, Хутір Шевченка, Тяжилів, Старе Місто, колишні промислові райони на півночі та сході міста). Місто дбайливо ставиться до природного ландшафту (лісові масиви, водні об'єкти, острів Кемпа), охороняє його і водночас забезпечує доступ до нього городян із рекреаційною та просвітницькою метою.

Місто розуміє важливість сфери комунальних послуг як базової потреби для кожного жителя, тому воно забезпечує городянам якісне та безперебійне їх постачання та мінімізує вплив відходів життєдіяльності людини на довкілля. Для забезпечення доступності комунальних послуг місто співпрацює з усіма важливими гравцями, незалежно від форм власності та підпорядкування. Важливим аспектом є інвентаризація наявної технічної інфраструктури, аудит і моніторинг ресурсів та постачання комунальних послуг, що дає можливість виявити проблемні ділянки та оперативно їх усунути, а також створює передумови для довгострокового стратегічного планування у цій сфері.

Вінниця є енергоефективним містом, котре враховує глобальні зміни (zmіна клімату, енергетична безпека та енергонезалежність, вичерпність природних ресурсів) та впроваджує енергоефективні заходи в усіх сферах функціонування, зокрема за рахунок використання альтернативних джерел енергії в енергетичному балансі. Місто може збільшувати частку альтернативних джерел у своєму енергетичному балансі як за рахунок продукування власної альтернативної енергії (використання котлів на альтернативному твердому паливі, встановлення сонячних панелей на дахах будинків, використання енергії з переробки сміття), так і за рахунок енергії, виробленої в області (сонячні електростанції, гідроенергія малих річок, вітрова енергія).

Місто бере на себе відповідальність за забезпечення городян в усіх куточках Вінниці якісною чистою питною водою. Для досягнення цієї мети проводять заходи із очищення Південного Бугу, його головних приток (Тяжилівка, Вінничка, Вишенька) та 6 струмків у межах міста, інвентаризацію та моніторинг систем водопостачання та водовідведення, диверсифікацію джерел водопостачання (зокрема за рахунок підземних джерел), а також налагоджують регіональну та міжрегіональну співпрацю з очищення та збереження річки Південний Буг як основного джерела водопостачання Вінниці на найближче десятиліття.

Вінниця збирає, сортує, переробляє, утилізує та повторно використовує свої побутові та промислові відходи. Місто бере курс на утилізацію наявних небезпечних промислових і побутових відходів, а також створює передумови для зменшення їх продукування, з одного боку, та налагодження повного циклу утилізації – з іншого.

Важливим аспектом сталого екологічного розвитку є збалансоване функціонування транспортної системи міста. Тому Вінниця орієнтується на уповільнення зростання кількості автомобільного транспорту (як основного забруднювача повітря та джерела шуму в місті), оптимізацію сфери паркування та використання альтернативних, екологічно безпечних видів міської мобільності.

У структурі міської мобільності надається перевага пішоходам, велосипедистам і комунальному громадському транспорту, також розвивається громадський

електротранспорт. Міська мобільність базується на трьох основних принципах: комфорт, безпека та сталість для городян та міського середовища.

Вказані вище компоненти міської мобільності неможливі без системного та всеохоплюючого процесу інвентаризації, моніторингу та аудиту таких сфер, як надання комунальних послуг, технічна інфраструктура, енергоефективність, транспорт та мобільність, охорона навколошнього середовища. Іншим аспектом є залучення висококваліфікованих фахівців, а також наукових установ та науковців з їхніми ідеями та розробками, що дасть змогу відновити баланс співіснування міста та навколошнього середовища.

Як просторовий розвиток міста стане збалансованим.

Вінниця залишається містом середнього розміру, що росте та розвивається не кількісно, а якісно, в якому розвиток міського простору відбувається з урахуванням людського масштабу. Такий підхід до просторового розвитку дає змогу зберегти та посилити наявну просторову структуру, що містить усі елементи для комфортного проживання: урбаністичне ядро*; компактні та щільні райони висотної житлової забудови зі старими зеленими дворами радянських часів; субурбію* з низькою щільністю забудови та збереженням природного ландшафту у безпосередній близькості до ядра; довгий зелений пояс*, який створює природні межі міста; річку Південний Буг як потужний рекреаційний пояс, що пронизує місто з півночі на південь; браунфілди як потенціал для створення публічних просторів та майстерень для креативного самовираження містян; розвинену дорожню мережу, котра об'єднує всі перелічені вище елементи у цілісну просторову систему.

У своїй просторовій трансформації Вінниця дотримується принципу збалансованості, що передбачає такі підходи:

- Місто сталої просторового розвитку, яке у своєму розвитку використовує у першу чергу наявний внутрішній потенціал для розширення своїх функцій. Такий підхід унеможливлює процес «міського розповзання»* та допомагає ефективно використовувати внутрішній ресурс. Так званий ріст усередину відбувається передусім за рахунок ревіталізації* браунфілдів*, сконцентрованих у північно-східній частині міста, а також завдяки функціональному переосмисленню окремих просторових компонентів (земельних ділянок, будівель тощо).

- Компактне місто означає помірне та функціонально збалансоване ущільнення міського простору. Така збалансованість досягається шляхом актуалізації, підсилення та продовження лінії Корсо* як просторового каркасу розвитку міста та основної транспортної артерії. Також важливим елементом є формування системи поліфункціональних центрів*, сконцентрованих як уздовж Корсо, так і в інших районах із високою щільністю населення і покликаних забезпечувати задоволення основних функцій усіх мешканців (транспорт, магазини з найбільш необхідними товарами, школи, дитсадки, лікарні невідкладної допомоги, адміністративні послуги, соціокультурні центри та місця для спортивної активності, дозвілля, саморозвитку й самореалізації). У районах із низькою щільністю населення формуються монофункціональні центри*, основна роль яких – забезпечення найважливіших базових потреб містян. Сталість розвитку міста забезпечує створення мережі полі- й монофункціональних центрів та їх просторового зв'язку з Корсо та між собою.

- Місто коротких шляхів, у якому пріоритетність транспорту вибудувана за принципом: пішоходи, велосипедисти, громадський транспорт, автомобілі.

- Місто без бар'єрів, яке нівелює негативний вплив наявних просторових бар'єрів та унеможливлює створення нових. Безбар'єрність міського простору проявляється не

лише у фізичному аспекті, але й у соціальному (просторова інклюзивність усіх соціальних груп міста, запобігання утворенню «закритих товариств» (gated community)*, інтеграція та розвиток депресивних районів міста).

• Вінниця створює передумови для забезпечення своїх жителів якісним, доступним, енергоефективним та інклюзивним житлом. Місто поліпшує умови проживання у наявному житловому фонді (багатоквартирні будинки, приватний сектор) та формує запит на нове житло, яке має усі елементи для комфортного проживання мешканців. Будівництву нового житла мають передувати ретельні розрахунки щодо потреб у ньому та функціональних можливостей території, відведеній під об'єкт.

Вінниця просторово та функціонально інтегрована в регіональний контекст, що проявляється у сталій взаємодії із сусідніми громадами та збалансованому функціонуванню Вінницької агломерації*. Ця збалансованість виявляється у формуванні «життєвого простору» для Вінниці, що означає збереження природних кордонів із сусідніми громадами, унеможливлення просторового злиття та розмивання меж міста і цих громад.

Для досягнення перелічених компонентів просторового розвитку місто використовує нові підходи у сфері планування та розвитку. Одними з них є неформальні інструменти міського планування, які передбачають обговорення та пошук консенсусу з усіма зацікавленими стейкхолдерами*, їх залучення на початкових етапах планування, гнучкість планування та використання ширшого спектру інструментів залучення та взаємодії. Також місто для збалансованого просторового розвитку залучає спеціалістів із просторового планування, кадастру, сталої міської мобільності, міського ландшафтного дизайну, урбаністики, соціології, міської економіки, тощо.

Як громада міста стане сильнішою.

Розвиток людини та громадянина є одним із пріоритетів розвитку Вінниці. В місті цінують та поважають роботу кожного незалежно від віку, статусу, досвіду чи виду виконаної роботи. Вінниця 2030 – місто освічених, фінансово грамотних, підприємливих громадян з розвинutoю компетенцією 4К (комунікація, команда, робота, критичне мислення, креативне вирішення проблем), активною громадянською позицією та ґрунтовними знаннями про свої права.

Вінниця у 2030 – місто, розвиток якого орієнтований на громадян, довіру та комунікацію між ними та організаціями, які вони створюють та представляють. Місто регулярно вивчає потреби та настрої громадян щодо муніципальних послуг, рівня задоволеності управлінням містом, комунальними закладами та підприємствами, рівнем життя, дозвіллям, можливостями освіти та самореалізації, робочим місцем. Оприлюднюю результати, ретельно аналізує ці дані та робить відповідні кроки щодо покращення цих показників разом із ключовими акторами/стейкхолдерами міста.

Якість, спектр та доступність адміністративних та комунальних послуг підвищується. Заклади, підприємства, установи та організації міста є клієнтоорієнтованими. Їх співробітники мають необхідні навички комунікації між собою та з громадянами, постійно підвищують професійну кваліфікацію. Місто має оновлену систему роботи з персоналом, яка розвиває потенціал наявних працівників та створює середовище для залучення та утримання молодих спеціалістів.

Управління містом, його комунальними підприємствами, установами, організаціями та закладами відбувається у горизонтальний спосіб*, що сприяє швидкому обміну інформацією між керівництвом міста та службовцями, які безпосередньо працюють із містянами. Також такий підхід спрощує виявлення талановитих посадовців, здатних розробляти та реалізовувати комплексні проекти

розвитку міста, зокрема стратегічні проекти та заходи, названі в цій Концепції.

Для поліпшення якості наданих послуг, участі громадян в ухваленні рішень і формування відчуття спільної відповідальності за розвиток міста до надання різного виду послуг, консультацій щодо розвитку окремих галузей чи відповіді на наявні виклики заучаються інститути громадянського суспільства та носії неформальних ініціатив. Місто підтримує ініціативи, що передусім сприяють його розвитку та реалізації цієї Концепції. Спільна відповідальність підвищує довіру громадян до муніципальних, державних установ та організацій і взаємну готовність брати участь у формальних та неформальних заходах та ініціативах, без яких розвиток міста неможливий (наприклад, вчасна сплата податків, поводження з побутовими відходами, відповідальне ставлення до водних та енергетичних ресурсів, взаємоповага та продуктивна взаємодія).

Взаємодія органів влади з громадянами та підприємцями у вирішенні критичних для міста питань створює атмосферу довіри та співпраці, сприяє вирішенню давніх юридичних диспутів щодо власності незадіяних земельних ділянок та об'єктів нерухомості, використання яких сприятиме компактному просторовому розвитку Вінниці. Спрощені та прозорі правила користування земельними ділянками та об'єктами комунальної власності зрозумілі усім зацікавленим особам, що створює здорову конкуренцію та сприяє більш ефективному використанню наявних ресурсів.

Прозорість правил та участь громадян в ухваленні рішень об'єднує громаду. За таких умов громада може артикулювати свої інтереси, захищати їх, пропонувати альтернативні та обґрунтовані рішення щодо розвитку міста та людей у ньому. Місто створює умови та налагоджує різноманітні канали взаємодії між органами влади та городянами. Місто ефективно використовує новітні інформаційні технології в управлінні, комунікації та наданні послуг.

Взаємодія, відкритість, довіра та співпраця між громадянами створюють безпечне середовище для всіх містян.

Б. ВІЗІЇ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПРОЕКТИ

**КОМФОРТНЕ, КУЛЬТУРНЕ
ТА СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНЕ МІСТО**

- Комфортне, культурне та соціально відповідальне місто
- Конкурентноспроможне українське місто на мапі Східної Європи
- Екологічне і зелене місто над річкою Південний Буг, місто сталої мобільності
- Місто збалансованого просторового розвитку
- Місто сильної громади

КОМФОРТНЕ, КУЛЬТУРНЕ ТА СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНЕ МІСТО

Вінниця – це місто, де відступають від шаблонного відзначення свят і започатковують новий формат культурних заходів – різноманітні за тематикою фестивалі. Місто влаштовує для жителів масштабні фестивалі, які прославляють Вінницю та залишають економічні ресурси й різноманітну рекреативну складову, акцентують увагу на історично-культурних особливостях міста. Вінниця є театральним, музичним, мистецьким центром, що продукує безліч напрямів розвитку сучасної культури і мистецтва, цікавих розваг та забав, розмаїтих фестивалів. Водночас місто пропагує здоровий спосіб життя, наголошуєчи на тому, що в разі втрати працевздатності містянини мають можливість розраховувати на муніципальну страхову систему у питаннях покриття видатків на лікування. Навчання протягом життя та особистісний розвиток є невід'ємною частиною життя містян, простором до зростання кожного, де рівність прав, інклюзія, захист прав дітей та інших вразливих груп населення (зокрема переселенців та учасників бойових дій) є основою культури та соціальної політики. Варто додати, що на фоні економічного стану держави та сучасних тенденцій необхідно пропагувати страхову медицину, підтримувати альтернативні види освіти, авангардні культурні напрямки. Все це вкупі створить культурне та соціально відповідальне місто, яке стане магнітом для самореалізації молодих фахівців та їхніх сімей у межах та за межами Вінниці.

Вихідні положення

Ця Концепція демонструє прагнення формування майбутнього Вінниці як живого, потужного і самодостатнього регіонального центру, міста доступності, гендерної рівності та просторового розвитку із змішаними функціями, міста соціальної інтеграції, збереження культурної спадщини, культури гостинності, сучасного міста з яскравими урбаністичними ознаками.

Аспекти культури, соціальної політики, медицини та освіти формують центральне поле для діяльності з метою сприяння позитивному розвитку економіки міста та подальшому вдосконаленню інструментів підтримки компаній та інвесторів. Концепція визначає рамкові умови, завдяки яким Вінниця матиме шанс перетворитися на місто, що стане привабливим центром із високою урбаністичною щільністю та концентрацією творчості, завжди конкурентоздатним, із комфортним і привабливим середовищем для кваліфікованих кадрів та молоді.

Нові виклики полягають, зокрема, у посиленні рівня роз'єднаності у суспільстві, невідповідності законодавчої бази реальному життю, відтоку молоді, а також кваліфікованих містян із регіону, відсутності або недостатній якості послуг і соціальних закладів у місті, слабкій гендерній політиці, посиленні недовіри населення до влади, низькій споживчій вартості культурного продукту, соціокультурній міграції глобального характеру, недостатній обізнаності мешканців міста з питань захисту прав та інтересів дітей, зниженні рівня загальної культури населення, ухвалення рішень, які стосуються дітей та молоді, без урахування їхнього бачення, нерозвиненому приватному секторі у соціально-культурній сфері, погрішенні здоров'я населення через низький рівень життя,

недотриманні принципів здорового способу життя, низькій якості питної води, пасивній позиції громадян до медичної та фізичної культури загалом. Недостатня популяризація здорового способу життя, відсутність у місцевих ЗМІ профілактичних спортивних та медичних програм, застаріла матеріально-технічна база, відсутність сучасної інфраструктури, яка повною мірою задовольняла б потреби населення, пасивний відпочинок (значна частина населення проводить вільний час, сидячи біля персонального комп'ютера в мережі Інтернет або в кафе і ресторанах, замість активного відпочинку); відтік кадрів за кордон; низький відсоток мешканців, застрахованих за програмами добровільного медичного страхування; низький рівень задоволеності мешканців міста медичними послугами; не розкритий потенціал для проведення дозвілля і заняття спортом у паркових зонах.

Недостатність фінансових ресурсів для формування бюджету розвитку впливає на оптимізацію видатків міського бюджету, зокрема у сфері культури і мистецтв. Наявність застарілої та неефективної інфраструктури, утримання якої часто дуже дорого коштує, вимагає від керівників впровадження інноваційних дієвих механізмів, спрямованих на культурні трансформації.

Соціально-вікова, демографічна характеристика сучасного культурного простору регіону потребує перегляду форм і засобів продукування культурних благ, а отже, й підвищення стандартів їх доступності та інклюзивності для людей. Це є стимулом для пристосування культурних програм і об'єктів до потреб цих груп населення.

Сьогодення актуалізує питання щодо формування унікального культурного ландшафту і архітектоніки локальних культурних адміністративних територій і зон.

Молодь нашої країни найчастіше перебуває в тіні у будь-якій сфері: чи то робота, чи навчання, чи молода родина. Зрештою склалася ситуація, коли молодь відчується від держави – 70 % молоді не відчувають себе господарями своєї країни. Кожна третя молода людина не задоволена своїм соціальним статусом, і лише третина бачить власну соціальну перспективу в Україні. І хоч абсолютна більшість (93 %) молоді сприймає Україну як свою Батьківщину, проте у разі гіпотетичного вибору обрали б її Батьківчиною лише дві третини, не обрали б – майже кожна шоста людина у віці 18–35 років. За даними соціологічних досліджень, закон серйозно впливає на повсякденне життя лише 30,6 % молоді. Орієнтовно кожна п'ята молода людина закон ігнорує. Аналогічна ситуація з мораллю: молодь спокійно ставиться до дошлюбних сексуальних стосунків, проституції – 2,9 %; вживання легких наркотиків – 2,2 %; керування автомобілем у нетверезому стані – 2,0 %, разом із перевищеннем швидкості в населеному пункті – 2,6 %. Відчутний вплив моралі на поведінку у повсякденному житті визнали лише 43,7 % респондентів; кожна десята молода людина нормами моралі не переймається. Чисте сумління як першочергова умова щастя набрала 3 % голосів молоді. 28,2 % молодих людей вважають, що домагатися свого щастя слід будь-якою ціною. Показник довіри до людей упав. На друзів у житті розраховує 1,2 % молоді. У переліку чинників, які викликають найбільший страх, чільне місце посідає зрада близьких людей – зради бойтися понад чверть молодих людей.

Сучасна модель молодіжної політики в умовах розширення міжнародного співробітництва як основа формування відповідних механізмів має ґрунтуватися на принципах поширеної у світі моделі партнерства. Серед цих принципів слід вказати такі: безпосередня участь (залучення дітей та молоді до формування і реалізації політики, яка стосується інтересів самої молоді та дітей), проблемоорієнтованість і ситуативність (перехід до гнучких локальних проектів, що максимально наближені до конкретних потреб і проблем дітей та молоді певної території), диференційованість (забезпечення різноманітності підходів до різних груп дітей та молоді в межах єдиної системи соціальних гарантій для всіх категорій), обмежене втручання (підтримка недержавних молодіжних

організацій, збільшення активності яких передбачає зменшення втручання держави у процес реалізації державної молодіжної політики). Для створення таких умов необхідний обмін досвідом між дітьми, студентством та молоддю, набуття досвіду та широке знайомство з молоддю інших країн.

Головними проблемами, що перешкоджають забезпеченню рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, є недостатній рівень застосування законодавства у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; застаріла система збору статистичної інформації, розподіленої за статтю, що обмежує можливості всеобщого оцінювання ситуації у різних сферах життя громади з урахуванням гендерної перспективи; панування стійких стереотипів щодо розподілу ролей чоловіків і жінок у політиці, економіці, суспільстві та сім'ї, використання у рекламі, засобах масової інформації та Інтернеті елементів, що закріплюють у свідомості людей ідею нерівності жінок і чоловіків; збереження патерналістичних очікувань жінок і чоловіків під час вирішення повсякденних проблем; занижена оцінка жінками своїх професійних, громадських і лідерських якостей; низький рівень поінформованості чоловіків і жінок про кращі європейські практики паритетної демократії; недосконалість системи реагування на факти дискримінації за ознакою статі, особливо на місцевому рівні.

Для системного розв'язання зазначених проблем, виконання міжнародних зобов'язань України у царині забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, подальшої мобілізації та координації зусиль органів місцевого самоврядування та міжнародних і громадських організацій, які працюють у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, буде розроблено відповідну програму.

Усі ці виклики спонукають до змін у міському розвитку з метою вдосконалення якості життя всюди – від історичного центру міста до великих житлових масивів і колишніх селищних територій як привабливих житлових просторів. Кожен окремий квартал Вінниці здобуде можливості для позитивного розвитку в контексті поліпшення якості життя та житлових пропозицій всього міста.

У Концепції показано шляхи досягнення місцевого економічного зростання, міжнародної та регіональної конкурентоспроможності як основ забезпечення подальшого розвитку м. Вінниці з одночасним внесенням усіх груп населення та міських субрегіонів у Концепцію, яка має постійно вдосконюватися з урахуванням місцевого економічного розвитку, змін на ринку праці та соціальної структури міста Вінниці. Досягнення цих економічних та соціально-просторових цілей тісно пов'язано з комплексними завданнями з охорони здоров'я, вирішення яких постійно переноситься на проектний або імплементаційний рівень у Концепції.

В основі Концепції – чинні плани та програми, а також підсумки розробки Концепції інтегрованого розвитку та результати участі громадян у обговоренні й ухваленні рішень. Інша важлива складова доповнення змісту Концепції – індивідуальні інтерв'ю з ключовими зацікавленими сторонами та «Мозковий штурм стратегії міського розвитку». За допомогою Концепції Вінниця прагне підтримувати звання справжнього європейського міста сталого розвитку і дотримується традиції інтегрованого міського розвитку, що передбачає підтримку структур управління для реалізації стратегії.

Освітня система Вінниці складається із широкої мережі дошкільних і шкільних установ, навчально-виховних закладів, різноманітних вищів та вищої школи з підвищенням кваліфікації. За показниками відвідуваності, Вінниця посідає провідне місце у Вінницькій області. Навчальні заклади дотримуються високих стандартів викладання дисциплін і профорієнтації. Незважаючи на зазначене вище, система навчально-виховних і освітніх закладів міста потребує значної модернізації. Обов'язковим для реагування на демографічні процеси в кожному мікрорайоні є узгодження розміщення освітніх установ.

Місто має намір приєднатися до міжнародної ініціативи «Громада, дружня до дітей та молоді», започаткованої Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) у 1996 році. Ця ініціатива дасть можливість позиціонувати Вінницю як місто, де поважають права дітей та молоді. До того ж, це реальна перспектива залучити інвестиції в місто.

Молодь становить 31,6 % населення Вінниці, тоді як у Житомирі – 28,3 %, а в Рівному – 26,4 %. Це свідчить про здатність міста швидко реагувати на зміни зовнішніх економічних чинників і перспективи його зростання в майбутньому.

Рівність прав, соціальна інтеграція, участь і культурне співробітництво, притаманні Вінниці, свідчать також про толерантність і відкритість міста світу. Багато благодійних, громадських організацій та спілок, комунальні соціальні установи пропонують послуги зі сприяння інтеграції соціально вразливих верств населення та осіб, які перебувають у скрутному становищі або складних життєвих обставинах, а також мігрантів, внутрішньо переміщених осіб. Громадська активність мешканців міста є високою порівняно з іншими містами.

Після встановлення незалежності в Україні значне скорочення робочих місць призвело до зростання рівня безробіття і кількості одержувачів соціальної допомоги.Хоча в останні роки ситуація на ринку праці поліпшується, рівень зайнятості населення недостатній, і пов'язана з цим соціальна ситуація залишається напружену, незважаючи на позитивну тенденцію. Метою є зниження рівня бідності та скорочення ризиків, які провокують соціальну ізоляцію, пов'язану з фактором бідності.

Стратегічні наміри

1. Підвищення рівня інклузивності в наданні послуг.
2. Залучення дітей та молоді до розвитку громади.
3. Створення комфортного та привабливого середовища для кваліфікованих кадрів (для розвитку високопродуктивної економіки міста треба сформувати ефективний, затребуваний на ринку праці та високо оплачуваний кадровий ресурс).
4. Сприяння самореалізації та працевлаштуванню молоді (серед проблем, що стосуються їх особисто, українські студенти відзначають відсутність роботи і проблеми з працевлаштуванням (36 %), матеріальну залежність від будь-кого (34,1 %), а також брак вільного часу (28,4 %)).
5. Якісна та різноманітна освіта впродовж життя.
6. Формування відкритого культурного простору.
7. Створення безпечного середовища для громадян
8. Захист прав дітей та запобігання дитячій бездоглядності.
9. Сприяння у забезпечені становлення гендерної рівності.
10. Здорова громада як запорука стабільного економічного зростання міста, першооснова для самореалізації.

Стратегічні цілі

1. Створення соціально відповідального міського середовища. Зокрема соціалізація мешканців міста, які перебувають у складних життєвих обставинах, зменшення соціального сирітства, зменшення кількості дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, кожній дитині – виховання у родині, а також мігрантів, внутрішньо переміщених осіб, зменшення рівня безробіття та кількості одержувачів соціальної допомоги, подолання безпритульності, надання якісних послуг з реабілітації людей з інвалідністю, тощо.

Упровадження дієвої та справедливої системи адресної соціальної допомоги є дуже

важливим процесом. Кожен мешканець міста має відчути, що піклуються саме про нього і про його родину.

Інклюзивна складова, яка передбачає соціальне залучення замість концепції соціальної ізоляції, з`явилася внаслідок переходу більшості суспільств до демократичних цінностей, поваги до основних прав та свобод людей. Ця концепція виникла у відповідь на соціальну нерівність, що стала наслідком нових умов на ринку праці та невідповідності наявної системи соціального забезпечення, яка не могла задоволити всі потреби вразливих верств у створенні комфортного міста для всіх жителів. Важливим є формування сприйняття інклюзивних підходів на всіх рівнях розвитку міста та його простору.

Кількість людей поважного віку в місті значна і з кожним роком вона зростає, саме тому налагодження системи ефективної підтримки шляхом навчання та отримання нових компетенцій є дуже важливим для усіх мешканців.

Утвердження в громаді Вінниці гендерної рівності, що передбачає рівноправну участь жінок і чоловіків у всіх сферах життя міста – політичній, економічній, соціальній і культурній – є однією з умов установлення і сталого розвитку соціальної справедливості.

2. Забезпечення вільного доступу до якісних послуг для всіх. Впровадження сучасних механізмів надання соціальних послуг мешканцям міста, розвиток мережі освітніх, медичних і соціальних закладів, її модернізація, створення умов для активного саморозвитку та інтеграції в сучасне життя міста громадян поважного віку, модернізація культурної інфраструктури міста, забезпечення вільного доступу до мистецтва для всіх тощо.

Розгалужена мережа закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти забезпечує надання освітніх послуг дітям усіх соціальних категорій. У зв'язку з розширенням меж міста, забудовою нових територій збільшується кількість дитячого населення, що зумовлює появу черги на влаштування малюків у дитячі садочки. Саме тому варто залучати інвесторів до будівництва закладів дошкільної освіти, що дасть можливість зменшити чергу.

Загальну середню освіту вінничани здобувають у комунальних та приватних школах. Відсоток приватних шкіл незначний, що обмежує вибір альтернативних форм здобуття освіти. Тому варто розвивати приватний сектор в освіті.

3. Формування відповідального ставлення мешканців міста до власного життя та здоров'я. Підтримка та популяризація муніципального медичного страхування, формування відповідального ставлення містян до навколишнього середовища, популяризація здорового способу життя тощо.

На сьогодні у Вінниці можливості впливу на громадське здоров'я використовуються не в повному обсязі. Спираючись на дані SWOT-аналізу, варто відзначити недостатню популяризацію здорового способу життя, фактичну відсутність на місцевих ЗМІ профілактичних спортивних та медичних програм, пасивний відпочинок мешканців міста – значна частина населення проводить вільний час, сидячи біля ПК у мережі Інтернет або в кафе чи ресторанах, замість активного відпочинку.

Водночас наявність умов для популяризації здорового способу життя, високі спортивні досягнення вінничан створюють передумови (можливості) для зростання популярності серед жителів міста активного відпочинку та здорового способу життя, налагодження ефективної системи пропагування здорового способу життя та охорони здоров'я на основі наявних і новостворених закладів та об'єктів. Популяризація активного відпочинку та здорового способу життя, створення на міських телеканалах Вінниці профілактичних медичних і спортивних програм, залучення громадськості до

програм і проектів, спрямованих на зменшення ризиків для здоров'я, дадуть можливість запобігти таким загрозам, як подальше погіршення здоров'я населення через низький рівень життя, недостатню якість охорони здоров'я та недотримання принципів здорового способу життя; пасивна позиція у ставленні громадян до медичної та фізичної культури загалом.

Досягнути цієї мети можна завдяки ефективному використанню та вдосконаленню наявної мережі медичних і спортивних закладів (оснащення сучасним обладнанням клінік, закладів спортивної інфраструктури, створення нових амбулаторій), забезпеченням максимального рівня ефективності, доступності, оперативності та зручності надання населенню медичних послуг (поліпшення логістики екстреної допомоги, впровадження IT-технологій).

Для створення високих стандартів у галузі охорони здоров'я, фізичної культури і спорту необхідно сформувати ефективний, затребуваний на ринку праці та високо оплачуваний кадровий ресурс. Розвинути кадровий потенціал та вирішити проблему браку кваліфікованих кадрів можна, використавши потенціал Вінницького національного медичного університету, Вінницького педагогічного університету та гуманітарно-педагогічного коледжу, організовуючи стажування лікарів за кордоном за рахунок міського бюджету, запрошуючи закордонних фахівців для проведення навчальних заходів, співпрацюючи з міжнародними експертними середовищами, фондами та інституціями.

Слабкі сторони: застаріла матеріально-технічна база, відсутність сучасної інфраструктури, яка повною мірою задовольнила б потреби населення, нерозкритий потенціал проведення дозвілля і заняття спортом у паркових зонах.

Сильні сторони: інвестиційна привабливість Вінниці, міжнародні зв'язки міста, постійна співпраця з міжнародними експертними середовищами, фондами та інституціями відкривають можливості для залучення інвестицій у розвиток інфраструктури – участь на постійній основі у міжнародних проектах із підтримки інтегрованого розвитку міст, використання грантових коштів на модернізацію і поліпшення інфраструктури, переобладнання паркових зон за сучасними європейськими і світовими зразками сприятиме запобіганню таким загрозам, як: економічні ризики, недостатнє фінансування для реалізації усіх стратегічних завдань, застаріла матеріально-технічна база комунальних закладів.

4. Сприяння забезпечення гендерної рівності у громаді міста. З метою забезпечення реалізації механізмів для досягнення фактичної рівності жінок і чоловіків у житті місцевої громади та для розширення можливостей рівноправного суспільства на території Вінниці, беручи до уваги рішення міської ради від 23.06.2017 р. № 780 «Про приєднання до Європейської хартії рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад» і рішення Вінницької міської ради від 26.01.2018 р. № 1036 «Про затвердження Концепції Програми «Місто за рівність» на період до 2023 року», місто взяло курс на створення дієвої платформи для боротьби з існуванням і відтворенням нерівності та розширенням можливостей задля побудови по-справжньому рівноправного суспільства.

Концепція Програми «Місто за рівність» на період до 2023 року» щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків враховує рекомендації Європейської хартії рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад, що базуються на європейських цінностях та стандартах:

- для забезпечення рівності жінок і чоловіків слід боротися проти різноманітних форм дискримінації та зневаги;
- збалансована участь жінок і чоловіків в ухваленні рішень є передумовою демократичного суспільства;

- викорінення стереотипів є основоположним для досягнення рівності між жінками і чоловіками;
- для досягнення рівності жінок і чоловіків необхідно інтегрувати гендерну перспективу в усі види діяльності місцевих і регіональних органів самоврядування;
- плани дій і програми з належним фінансуванням є необхідними інструментами для сприяння досягненню рівності жінок і чоловіків.

Основні положення Концепції відповідають чинному законодавству України, зокрема розроблені відповідно до Конституції, Законів України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та стратегічних документів щодо розвитку міста Вінниці.

Гендерна нерівність є перешкодою для сталого розвитку та причиною зниження ефективності політичного курсу країни, спрямованого на утвердження соціальної справедливості. Жінки і чоловіки на практиці не користуються рівними правами, зокрема це стосується розміру заробітної плати та відсутності паритетного політичного представництва. Законодавче введення гендерних квот як тимчасової позитивної дії для збільшення кількості жінок у політиці (2015) сприяло створенню умов для розширення участі жінок у політиці. Проте на практиці таке квотування суттєво не вплинуло на співвідношення кількості чоловіків і жінок у представницьких органах влади. Це зумовлено обмеженим доступом жінок до різного типу ресурсів, низькою мотивацією кваліфікованих фахівців-жінок до участі в політиці, наявністю гендерних стереотипів серед електорату та керівників партій, низьким рівнем висвітлення діяльності жінок у ЗМІ. Жінок набагато менше серед депутатів, керівного складу підприємств та організацій міста, хоча вони є однаково освіченими та конкурентоспроможними на ринку праці міста, який потребує фахівців. Щоб залучати жінок на ринок праці, необхідно створювати умови, дружні до молодих сімей, у місті та на підприємствах й в організаціях: гнучкий графік роботи, місця короткочасного перебування дітей. Для попереднього вирішення цього завдання в першу чергу необхідно розширити мережу дитячих навчальних закладів, груп подовженого дня, впровадити гнучкий робочий графік та зручний графік приймання дітей до дитячих навчальних закладів впродовж дня, щоб жінки мали можливість відвідувати з дитиною сімейного лікаря, а затім завести малюка до садочка тощо.

Для розвитку людського конкурентного ресурсу міста та сприяння у підтримці кваліфікованих спеціалістів необхідно більше висвітлювати в місцевих та регіональних ЗМІ потреби та виклики мешканців міста, підкреслювати досягнення молодих фахівців, особливо жінок, наприклад, у галузях охорони здоров'я, соціальній сфері, IT-галузі, ін. Водночас у місті необхідно також знизити рівень гендерної нерівності на ринку праці, що виявляється в розриві між розмірами оплати праці, нерівних можливостях отримання доступу до економічних ресурсів, відмінностях у якісних характеристиках зайнятості та соціальному статусі жінок і чоловіків.

Дискримінація є однією з головних проблем у досягненні гендерної рівності в економічній, політичній та інших сферах. Окрім групи громад, зокрема жінки та чоловіки з інвалідністю, люди похилого віку, особливо у сільській місцевості (що важливо з огляду на реформу децентралізації), внутрішньо переміщені особи, ВІЛ-позитивні, наркозалежні, а також представники національних меншин страждають від множинних форм дискримінації.

Від гендерно зумовленого насильства страждають переважно жінки. У 35 % випадків воно супроводжується погрозою вбивства. За даними Вінницького відділу поліції Головного управління Національної поліції у Вінницькій області, рівень насильства у сім'ях значно підвищився за останні 3 роки.

Варто виокремити проблему недостатності статистичних даних – відсутність

статистики за окремими показниками, брак гендерно-розподілених статистичних відомостей. Без цього інструменту складно визначити проблеми різних груп населення у м. Вінниці, що обмежує можливості всебічного оцінювання ситуації у різних сферах життя громади з урахуванням гендерної перспективи. Тобто існує багато сфер, де можна діяти, реалізовувати нові підходи та здійснювати структурні зміни.

У моніторингу регіональних ЗМІ брали участь 6 медіа: газети «20 хвилин», «Місто», інтернет-видання «Real Vin», «My Vin», радіо «Місто над Бугом», «UA:Суспільне».

Забезпечення гендерної рівності потребує системного підходу, який, окрім іншого, передбачає позитивні дії у провідних сферах для поліпшення становища жінок і чоловіків, контроль, координацію та оцінювання прогресу в цій царині за допомогою відповідних інструментів: гендерної статистики, гендерного мейнстрімінгу, гендерного бюджетування, гендерного аналізу.

5. Забезпечення права дітей на інформацію, вільне висловлення своєї думки.

Проведення цілеспрямованої роботи щодо захисту прав, свобод і законних інтересів дітей міста, впровадження новітніх практик превентивної роботи з дітьми та їхніми родинами, підвищення правової обізнаності дітей через реалізацію теоретико-пізнавальних курсів, забезпечення підтримки дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, запобігання ранньому соціальному сирітству та зменшення кількості дітей, позбавлених батьківського піклування, повернення дітей з інтернатних закладів до біологічних родин, сприяння розвитку та забезпечення ефективного функціонування сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сприяння усиновленню.

6. Комфортне середовище для самореалізації молоді та активного зачленення її до суспільно-громадського життя міста. Створення комфортного середовища для самореалізації молоді та її активне зачленення до суспільно-громадського життя міста забезпечать:

- новий рівень інформованості та обізнаності молоді із суспільно значущих питань життя України;
- створить умови для активної участі молоді у протидії поширенню в молодіжному середовищі різних форм агресивної та антисоціальної поведінки;
- підвищення зацікавленості молоді до здобутті освіти, яка задовольняла б потреби економічного та соціального розвитку міста;
- формування високого рівня позитивного світогляду молоді на основі почуття патріотизму до міста та країни, національної самосвідомості, духовно-моральних, культурних, загальнолюдських цінностей;
- сприяння вибору майбутньої професії, набуття практичних навичок стажування;
- підтримку творчих ініціатив та сприятиме розвитку змістового дозвілля;
- створення умов для широкого зачленення молоді до здорового і безпечного способу життя;
- формування ефективного механізму співпраці та координації роботи навчальних закладів і роботодавців.

Стратегічні проекти

1. «Кожній дитині – виховання у родині»: розвиток та забезпечення ефективного функціонування сімейних форм виховання для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, шляхом створення прийомних сімей та дитячих будинків

сімейного типу, патронатних родин.

2. Ревіталізація паркових зон, індустріальних об'єктів, створення нових рекреаційних просторів, будівництво (реконструкція) концертної зали.

3. Створення сучасних: муніципальної галереї/центр/комплексу сучасного мистецтва, збереження та розвиток мережі мистецьких шкіл.

4. Забезпечення сучасних умов для надання якісних освітніх послуг різноманітним соціально-віковим категоріям населення, запровадження нових навчальних програм для реалізації власного потенціалу громадян.

5. Створення мережі інноваційних установ: коворкінгів, міні-музеїв, культурних хабів, арт-центрів, антикафе мистецького спрямування, ревіталізація наявних споруд.

6. Створення громадського простору для співпраці з ГО на базі закладів культури, соціальної політики, охорони здоров'я та освіти міста з метою моніторингу громадської думки для задоволення потреб громадян в якісному муніципальному продукті.

7. Створення міського електронного реєстру осіб із невисоким рівнем доходу, що потребують соціальних послуг та допомоги.

8. Створення загальнодоступної «Мапи соціальних послуг та пільг» із розподілом на державні та місцеві послуги та пільги.

9. Розвиток системи оформлення соціальної допомоги, отримання соціальних послуг та інформації через мережу Інтернет.

10. Розвиток співпраці з організаціями різних форм власності щодо адаптації та інтеграції в суспільство осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах (безхатченки, жінки та діти, які потерпають від домашнього насильства, жертви торгівлі людьми).

11. Створення ресурсного центру для підвищення якості надання соціальних послуг громадськими та благодійними організаціями міста, надання їм фахової юридичної та організаційної допомоги для розвитку їхнього потенціалу.

12. Підвищення гендерної чутливості для представників ОМС, комунальних закладів і підприємств, громадських організацій.

13. Розробка концепції «Культурного коду», що має сформувати ідентичність міста та проявитися у просторовому та інформаційному полі.

14. Розробка концепції збереження та відновлення історичного центру м. Вінниці як туристичного магніту, рушія культурного різноманіття та розвитку малого та середнього бізнесу.

15. Створення міської служби перевезень «лежачих» громадян та міського реабілітаційного центру.

16. Створення медико-соціального кризового центру для тимчасово дезадаптованих осіб.

17. Поліпшення якості питної води в м. Вінниці – міжгалузевий міський проект, кінцевим споживачем якого є вінничани.

18. Впровадження сучасних інформаційних технологій, зокрема медичної картки вінничанина.

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНЕ УКРАЇНСЬКЕ МІСТО
НА МАПІ СХІДНОЇ ЄВРОПИ**

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНЕ УКРАЇНСЬКЕ МІСТО НА МАПІ СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Вінниця – сучасний регіональний центр, що створює необхідні умови для ініціації та сталого розвитку конкурентоспроможного бізнесу за рахунок потужної освітньої бази, найкомфортніших в Україні умов проживання працівників та умов ведення бізнесу.

Вихідні положення

Вінниця є одним із найбільших міст Правобережної та Центральної України, адміністративним і територіальним центром Вінницької області, а також українського макрорегіону Поділля. Це місто з давніми традиціями й історією, розташоване на перехресті економічних, соціальних і геополітичних шляхів України. Вигідне географічне розташування, міжнародний аеропорт, перетин головних українських та європейських транспортних коридорів забезпечують гарні передумови для залучення інвестицій.

За радянських часів Вінниця була потужним центром машинобудування, електронної, хімічної промисловості, проектно-конструкторських інститутів. За перші роки незалежності майже всі гіганти радянської промисловості поступово припинили діяльність, тисячі працівників були звільнені, обладнання демонтоване. Як правило, на місці колишніх потужних заводів виникали більш компактні господарські структури з меншою глибиною переробки, підприємства з виробництва практичних повсякденних товарів, служби сервісу й торгівлі. Адаптувались до нових умов ведення бізнесу **харчова і легка промисловість**. Поряд зі зменшенням кількості виробництв відбулося суттєве збільшення підприємств, які виробляють товари із меншою часткою доданої вартості.

Основою промислового комплексу Вінниці є підприємства **переробної галузі промисловості**, яка становила 75,7 % у 2015 році, а у 2016-му зросла до 79,6 % обсягів промислової продукції. У структурі переробної галузі значну частку становлять підприємства з **переробки харчових продуктів** (43 % – у 2015 р. і 51,8 % – у 2016 р.). У динаміці частка підприємств з переробки харчових продуктів стрімко зросла до 57 % за перше півріччя 2017 р. Водночас у місті діють підприємства із **виробництва дерев'яної підлоги, хімічної продукції, фармацевтичних препаратів**, гумових і пластмасових виробів, **машинобудування**. Представлені також інші окремі види економічної діяльності, що мають незначну частку у складі промислової продукції міста (наприклад, **текстильне виробництво** – 0,8 %, виробництво меблів, ремонт та монтаж устаткування – 0,9 %), хоча і створюють передумови для появи промислових кластерів. Тому для Вінниці актуальним завданням є диверсифікація секторально-галузевої структури економіки в напрямку посилення присутності видів економічної діяльності, що виробляють інноваційну продукцію з високою доданою вартістю, розвиток креативної економіки.

Протягом першої декади ХХІ сторіччя у Вінниці відбулися вирішальні зміни управлінської команди, що дало можливість поступово створити абсолютно нові умови для подальшого розвитку міста і вже протягом другої декади вийти у стійкі лідери регіонального розвитку України. У Вінниці було розроблено і затверджено **Концепцію** (2010), а згодом і **Стратегію** (2013) збалансованого розвитку «Вінниця – 2020», **План дій** (2013) зі **сталої енергоефективності** (SEAP), **Комплексну стратегію** (2015) **громадського транспорту та просторового розвитку** та багато інших програмних документів, що дали змогу надзвичайно позитивно позиціонувати місто перед європейською та світовою спільнотою. Вперше в Україні і на пострадянському просторі було створено центри надання адміністративних послуг «Прозорий офіс», що поступово стали національним стандартом.

У планах розвитку економіки міста обґрунтованим є врахування вигідного

географічного розташування з точки зору транспортної логістики: місто розташоване на перетині залізничних (зручне сполучення з промисловими центрами України та європейськими столицями), автомобільних (перетин двох міжнародних трас державного значення) та повітряних шляхів сполучення (наявність діючого міжнародного аеропорту); в регіоні працюють 5 митних постів; у регіоні є природні та рекреаційні ресурси; є промислові традиції (легка, харчова, хімічна промисловість, машинобудування). Водночас є і серйозні проблеми, а саме: незначні масштаби великого бізнесу, що обмежує податкову базу для наповнення державного та місцевого бюджету, інвестиційний потенціал та попит на робочу силу; використання застарілих технологій, значний моральний та фізичний знос основних фондів підприємств, високий рівень зносу мереж інженерно-технічної інфраструктури міста та обладнання комунальних підприємств.

У 2016 та 2017 році у Вінниці заснували два індустріальні парки, покликані диверсифікувати економіку міста за рахунок появи нового виробництва групи UBC Group – заводу холодильного обладнання ТОВ «Грін Кул» та інших майбутніх учасників. У 2017 на базі одного з виробничих корпусів 45-го заводу концерну «Укроборонпром» відкрили ДП «Електричні системи» з виробництва джгутів електропроводки американської компанії «Delphi». У 2018 році про намір побудови нове виробництво обладнання для лижних видів спорту на території індустріального парку заявила компанія «Head». Головним фактором, що стимулює більш активний розвиток нових підприємств, є застаріла або недостатня інженерно-технічна інфраструктура міста. Це створює додаткові виклики для бюджету розвитку Вінниці.

Водночас управлінська команда міста забезпечила сприятливі умови для залучення нових інвестицій. Ведеться конструктивна робота з національним офісом із залучення інвестицій Ukraineinvest та з департаментом міжнародного співробітництва та регіонального розвитку обласної державної адміністрації. Вінниччину, за результатами дослідження 2016 року в межах проекту USAID в Україні, визнали областю з найсприятливішим бізнес-кліматом у країні. За 2016–2018 роки в місті Вінниці подвоїлася кількість міжнародних і всеукраїнських бізнес-форумів, покликаних просувати регіон на передові позиції із залученням інвестицій та створенням нових робочих місць.

У 2015 році територію міста було збільшено до 113 км² за рахунок приєднання навколишніх територій за межами населених пунктів, що, з одного боку, створює нові можливості просторового розвитку, а з іншого – нові виклики з боку інженерно-технічної та транспортної інфраструктури. Місто наполегливо інвестує в розвиток технічної інфраструктури, рік за роком збільшуєчи обсяги бюджету розвитку, використовуючи національну реформу бюджетної децентралізації.

У Вінниці сформовано потужний пул різнопланових закладів вищої освіти, а це майже 40000 студентів. У 2014 відбулось переміщення з тимчасово окупованих територій Донбасу Донецького національного університету, що додатково посилює освітній та науковий потенціал міста. Станом на 2018 рік у місті діють 6 державних закладів вищої освіти, чотири з яких мають статус національних.

Одним із напрямів збільшення доданої вартості, що виробляється на території міста, є створення муніципального інноваційно-технологічного парку. В межах цього проекту буде створено більш ніж 6000 м² сучасного інноваційного простору для розвитку підприємництва, високотехнологічних стартапів, трансферу технологій та якісно нового підходу до навчання молоді, побудови ланцюжка постачання талантів для майбутньої високотехнологічної індустрії міста.

Нова економіка міста має бути готовою до відкритої конкуренції з високотехнологічними виробництвами інших країн, з одного боку, і до міжнародної

кооперації в умовах глобальної економіки – з іншого. Тому актуальним є залучення інвестицій для створення нових високотехнологічних та екологічно безпечних виробництв і розвиток навколо них мережі підприємств малого та середнього бізнесу.

SWOT-аналіз

Сильні сторони:

- географічне розташування, міжнародний аеропорт;
- промислові традиції;
- успішні проекти іноземних інвестицій;
- потужний агросектор;
- активна позиція міської влади щодо інноваційного розвитку міста;
- два індустріальні парки;
- демографічний потенціал;
- висока активність ринку праці;
- розвинена освітня мережа;
- активне житлове будівництво.

Можливості:

- висока оцінка населенням комфорту проживання, якості обслуговування та послуг;
- зростання фіiscalної спроможності міста, посилення фінансової децентралізації;
- розвиток індустріальних парків;
- зростання ринкового попиту на екологічно чисту с/г продукцію;
- подальше зростання економіки, зміцнення гривні.

Слабкі сторони:

- обмеженість/застарілість інфраструктури аеропорту;
- недостатня диверсифікація економіки;
- відсутня система муніципальної статистики;
- залежність від монополій в енергоресурсах;
- застарілі технології на виробництвах;
- значний моральний та фізичний знос інженерно-технічної інфраструктури;
- залежність бюджету розвитку від загального фонду бюджету;
- низька конкурентоспроможність робочих місць.

Загрози:

- зростання цін на енергоносії;
- посилення соціальної перевантаженості загального фонду міського бюджету;
- делегування повноважень від центральної влади без відповідного фінансового ресурсу;
- швидкі темпи економічного розвитку міст-конкурентів;
- інституційні обмеження розвитку вільної конкуренції;
- відтік працездатного населення;
- політична нестабільність.

Отже, тенденції розвитку міста потребують зміни пріоритетних напрямів із багатопрофільної промислової економічної моделі на туристично-культурно-промисловий центр, основою промисловості якого мають стати види економічної діяльності з високими обсягами доданої вартості: машинобудівна (високотехнологічні підприємства точного машинобудування з виробництва обчислювальної техніки та середньотехнологічні галузі), харчова, переробна, легка промисловість, розвиток сучасних технологій та обладнання в межах міського технопарку. Просторовий розвиток промисловості міста на перспективу передбачається на базі створення промформувань

на основі упорядкування наявних територій промислових і комунально-складських підприємств, а також зонування промислових територій за їх функціональною спрямованістю.

Стратегічні наміри

1. Впровадження міжнародних стандартів сталого розвитку громад.
2. Диверсифікація економіки міста.
3. Нарощування людського капіталу міста.
4. Формування креативної економіки міста.
5. Дерегуляція та стимулювання розвитку бізнесу.
6. Вінниця – місто як потужна фінансова корпорація.

Стратегічні цілі

1. Впровадження міжнародних стандартів сталого розвитку громад. Як приклад – система індикаторів міських послуг та якості життя за ISO (37120:2018), що дадуть змогу чітко сформулювати реальний стан речей в усіх галузях міста та відслідковувати прогрес по кожному з напрямів.

Стратегічні цілі

- впровадження системи муніципальної статистики. Формування пулу індикаторів для збору, вивчення практичного досвіду реалізації, навчання людей;
- використання отриманих даних для визначення найбільш ефективних заходів у кожній із галузей. Це дасть можливість сфокусуватися на тому, що дає найбільший результат.

2. Диверсифікація економіки міста. Здійснюється шляхом створення нових екологічних виробництв та впровадження нових технологій, що збільшують продуктивність праці на наявних підприємствах.

Стратегічні цілі

- забезпечення індустріальних парків достатньою і якісною інженерно-технічною інфраструктурою (електроенергія, газопостачання, водопостачання та водовідведення, якісне сполучення громадським транспортом, реконструкція міжнародного аеропорту);
- ревіталізація браунфілдів у межах чинної Стратегії просторового розвитку міста шляхом або зміни цільового призначення колишніх промислових територій, або створення нових екологічних виробничих підприємств з великою доданою вартістю на місці старих виробництв;
- формування галузевих кластерів на території міста. Поєднання зусиль бізнесу, освіти і влади для підвищення результативності і посилення конкурентоспроможності регіону. Поява синергетичних ефектів від кластерної співпраці;
- промоція міста і заохочення міжнародних компаній до відкриття представництв на території міста. Забезпечення мотивації девелоперів будувати офісні приміщення класу А.

3. Нарощування людського капіталу міста. Місто як магніт для талантів та тих, хто в них зацікавлений.

Стратегічні цілі

- створення муніципальної інфраструктури розвитку IT-технологій; формування умов, за яких високоінтелектуальна молодь буде з'являтись та залишатись у місті, використовуючи сучасну технологічну базу для свого професійного зростання та створення нових проектів;
- розвиток і промоція освітнього кластера Вінниці; переформатування внутрішньої

конкуренції між закладами вищої освіти на зовнішнє конкурентне позиціонування міста як території, забезпеченості достатньою кількістю висококваліфікованих кадрів; місцевий фонд підтримки молодих перспективних учених;

- професійно-технічна освіта, що розвивається на основі реального регіонального замовлення та всебічно підтримується підприємствами міста – майбутніми роботодавцями; висока забезпеченість технічним персоналом місцевих виробництв;
- забезпечення високого комфорту проживання і різноманіття дозвілля; створення успішних м'яких факторів вибору інвесторами нових локацій для масштабування/створення свого бізнесу у Вінниці; забезпечення житлом молодих спеціалістів;
- створення центрів перекваліфікації кадрів для задоволення потреб динамічної економіки міста та спеціалістів, професії яких втрачають актуальність.

4. Формування креативної економіки міста. У середньостроковій перспективі, як підготовка до майбутньої нової виробничої парадигми, заснованої на широкому використанні штучного інтелекту та роботизованих рішень.

Стратегічні цілі

- поява бізнес-школи у Вінниці; формування центру бізнес-освіти на території міста із залученням авторитетних стейкхолдерів; упровадження і розвиток креативних рішень щодо розвитку управлінців;
- формування бренду міста; створення унікальної ідентичності міста і промоція бренду як самим муніципалітетом, так і шляхом органічної реплікації у бізнесі; використання стійкого бренду як мультиплікатора успішності бізнесу;
- розвиток міста як центру різноманітних фестивалів, івент-менеджмент, розвиток сектора послуг із проведення корпоративних заходів і конференц-сервіси;
- розвиток індустрії гостинності і гастрокультури; формування умов для появи нових рівнів задоволення від діяльності сфери послуг; розвиток туристичної та екскурсійної інфраструктури.

5. Дерегуляція та стимулювання розвитку бізнесу. Легкість переходу від бізнес-ідеї до бізнесу, що працює. Створення конкурентних переваг відкриття/перенесення бізнесу саме у Вінницю. Вінниця як місто, в якому все вдається значно легше і швидше.

Стратегічні цілі

- створення центрів розвитку малого та середнього підприємництва; наповнення ЦНАПів якісними і швидкими послугами бізнес-спрямування;
- перегляд регуляторної політики; ефективне регулювання задля зменшення процедурних бар'єрів функціонування і розвитку бізнесу; зміцнення ідеології впровадження сервісної функції контролюючих органів і їхніх аналогів;
- широке залучення кредитного ресурсу для швидкого масштабування успішного бізнесу; напрацювання моделі співпраці муніципалітету і бізнесу на взаємовигідних умовах; фінансова підтримка розвитку бізнесу через різноманітні місцеві фінансові інструменти;
- зменшення кількості і підвищення ефективності діяльності комунальних підприємств; переход до відкритої ринкової моделі надання комунальних послуг; демонополізація ринку енергетичних ресурсів для розвитку міста.

6. Вінниця – місто як потужна фінансова корпорація. Створення повного набору місцевих фінансових інструментів задля акумуляції і найбільш ефективного використання фінансового ресурсу на території. Залучення містян до прозорої та ефективної фінансової системи міста.

Стратегічні цілі

- створення муніципального банку; залучення зовнішніх фінансових ресурсів в економіку міста; використання муніципальних облігацій як інструменту фінансування важливих інфраструктурних проектів;
- створення муніципальної пенсійної системи як форми добровільного пенсійного страхування; розвиток і розширення спектру діяльності муніципальної страхової компанії;
- перегляд і скасування низки неефективних або неактуальних місцевих пільг;
- перегляд і підвищення ефективності системи управління муніципальними активами як фінансовим важелем міста.

Стратегічні проекти (продовження нумерації)

19. Проект розвитку молодіжного підприємництва «Молодь для молоді».
20. Проект «Навчальний центр розвитку молодіжного підприємництва».
21. Проект «Молодіжна служба занятості».
22. Проект «Вінниця – освітній центр».
23. Інформаційний проект «Вінниця – місто, дружнє до молоді».
24. Ревіталізація колишніх промислових зон (наприклад, підприємства «Хімпром» і м'ясокомбінату) і створення сучасного культурного центру в модерновій арт-стилістиці на площах, які не використовуються.
25. Розробка цільової програми «Місто над Бугом», проведення комплексу заходів з метою відбору/систематизації проектів, спрямованих на використання для розвитку міста соціально-економічного потенціалу річки Південний Буг, острова Кемпа.
26. Організація шляхом будівництва/реконструкції великого приміщення в центрі міста для проведення масових громадських, культурних, бізнес-заходів
27. Створення сучасного науково-виробничого комплексу з виробництва протезів для людей на основі 3D-технологій.
28. Розробка та впровадження краудфандингової інвестиційної платформи (crowdfunding platform) міста.
29. Організація регуляторного хабу міста.
30. Розробка та впровадження програми «Дизайн-код міста Вінниці».
31. Налагодження системи забезпечення органів місцевої влади й зацікавлених осіб муніципальною статистичною інформацією.
32. Експертне опитування щодо пріоритетів та проектів розвитку економіки міста Вінниці.
33. Соціологічне опитування містян щодо потреб та очікувань стосовно розвитку міста.
34. Розробка концепції розвитку економіки міста.
35. Розробка концепції «Бізнес-центр» з офісами класу «А» як одного з невід'ємних компонентів майбутньої економічної інфраструктури міста, яка включатиме логістичний хаб, аеропорт, індустріальні парки (Хімпром/м'ясокомбінат).
36. Розробка концепції «Технологічного парку» (на базі наявного) для дослідження потреб обраних галузей економіки та трансферу новітніх технологій для їх розвитку та залучення науково-освітнього сектору до цих процесів.
37. Оновлення концепції індустріальних парків з урахуванням пріоритетних галузей і потреб наявних на їхній території підприємств для пожвавлення економічної активності в місті.
38. Розробка концепції розвитку аеропорту для пасажирських і вантажних перевезень як компонента, що підсилює розвиток індустріальних парків, технологічного

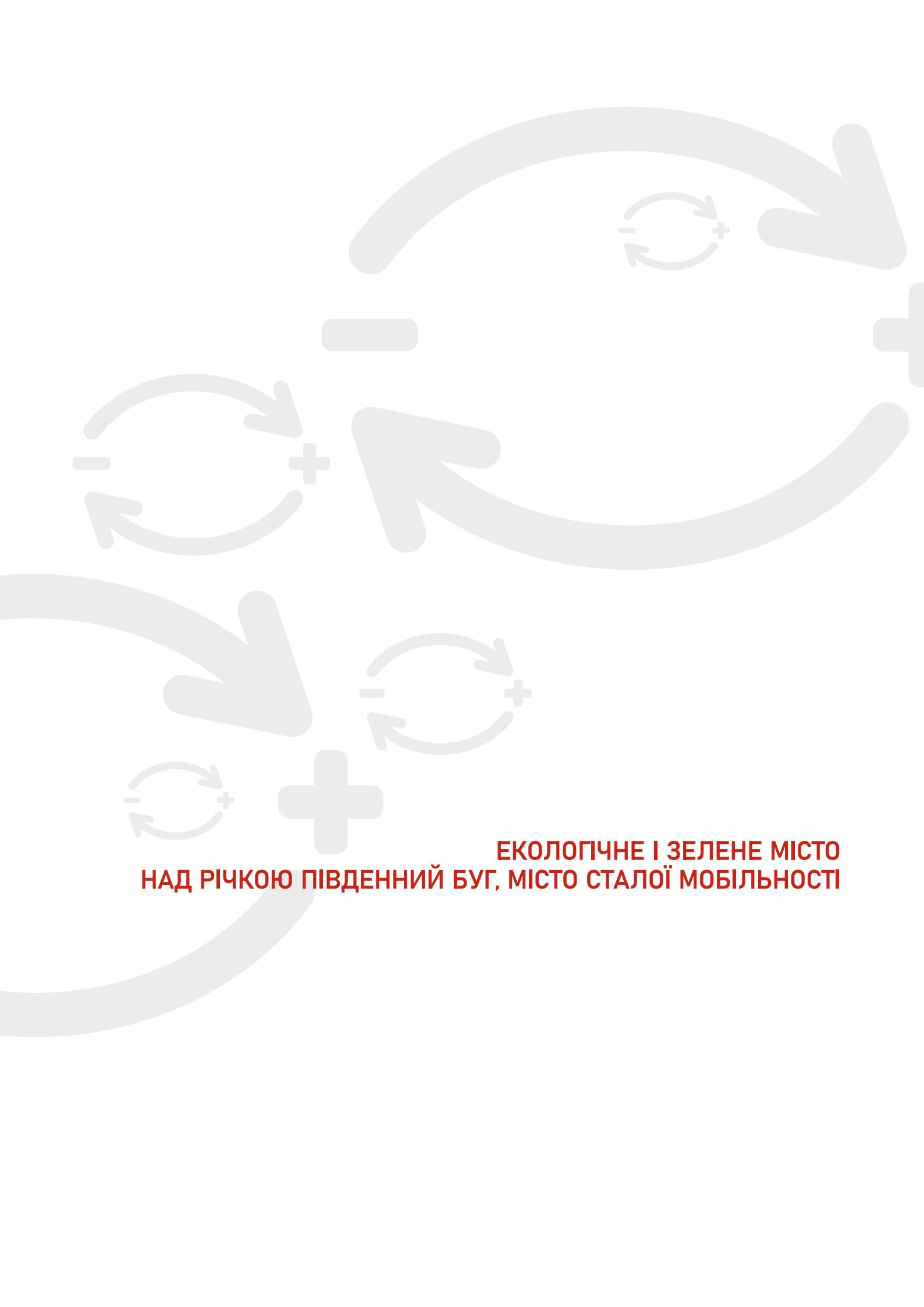
парку та створює передумови для розвитку логістичного хабу та виставкового центру.

39. Розробка концепції логістичного хабу (збільшить «притягувальний» ефект для інших підприємств; він має бути розташований поблизу індустріальних парків та аеропорту).

40. Розробка концепції виставкового центру (збільшить «притягувальний» ефект для інших підприємств; він має бути розташований поблизу індустріальних парків та аеропорту).

41. Розробка концепції розвитку туризму в місті (узгоджується з розробкою «Культурного коду», див. нижче).

42. Розробка концепції взаємодії закладів освіти, роботодавців та органів влади для забезпечення ринку праці міста необхідними спеціалістами.

**ЕКОЛОГІЧНЕ І ЗЕЛЕНЕ МІСТО
НАД РІЧКОЮ ПІВДЕННИЙ БУГ, МІСТО СТАЛОЇ МОБІЛЬНОСТІ**

ЕКОЛОГІЧНЕ І ЗЕЛЕНЕ МІСТО НАД РІЧКОЮ ПІВДЕННИЙ БУГ, МІСТО СТАЛОЇ МОБІЛЬНОСТІ

Вінниця – це місто, яке розуміє глобальні зміни клімату, пристосовується до цих змін та зменшує свій негативний вплив на навколишнє середовище (сприяє поширенню використання енергоефективного обладнання та екологічних видів транспорту, зменшенню побутових і промислових відходів, збільшенням зелених насаджень та поліпшенню стану повітря, водойм і земель).

Вихідні положення

Місто Вінниця розташоване в центральній частині України на берегах річки Південний Буг. Рекреаційна зона представлена умовно-природними ландшафтами, які збереглися у межах міста і його околиць, а також штучними зеленими насадженнями (парками, скверами та ін.), що в цілому позитивно впливає на стан навколишнього природного середовища і є показником екологічного благополуччя.

Проте зростання антропогенного навантаження на довкілля міста вимагає принципової зміни взаємодії людини і природи, адекватних дій щодо збереження природи і природних ресурсів, біогеоценотичного покриву, біотичного і ландшафтного різноманіття. Незважаючи на те, що Вінниця є досить зеленим містом, зв'язки між зеленими і водними територіями та урбанізованим середовищем дуже слабкі. Відповідно важливим напрямком є змінення ландшафтного та екологічного балансу.

Конкретизуючи найважоміші чинники антропогенного навантаження на довкілля, слід передусім виокремити такі:

- забруднення водного басейну річки недостатньо очищеними каналізаційними стоками, а також забруднення прибережних захисних смуг;
- загазованість атмосферного повітря;
- локальне забруднення земель небезпечними та промисловими відходами;
- зменшення кількості зелених зон та насаджень;
- перевантаження потужностей полігона для захоронення побутових відходів, а також відсутність сучасного підприємства з переробки та утилізації побутових відходів;
- низький рівень екологічної освіти та свідомості населення.

Отже, на сучасному етапі збалансованого розвитку міста важливого значення набуває забезпечення комфорtnих умов проживання, реалізація у повній мірі екологічної політики, спрямованої на збереження та розвиток безпечної для існування навколишнього середовища, захисту життя та здоров'я мешканців міста.

Технічна інфраструктура міста щоденно забезпечує надання якісних життєво важливих послуг мешканцям міста. Однак централізоване встановлення тарифів на послуги призвело до збиткової діяльності більшості підприємств – надавачів послуг та до таких негативних наслідків:

- значна частина майна даних підприємств перебуває у фізично та/або морально зношенному стані;
- відсутність достатньої кількості власних обігових коштів для фінансування поточної діяльності, потреба у підтримці з міського бюджету;
- перевитрата енергоресурсів для надання послуг;
- забруднення річки Південний Буг;
- наявна інфраструктура не встигає за розвитком міста.

Подолання вказаних вище проблем ускладнюється монопольним становищем цих підприємств на ринку та перебуванням у приватній власності окремих із них.

Однак Вінниця має значний потенціал для розвитку теплопостачання (реконструкція

теплових мереж; встановлення теплових насосів; будівництво нових котелень, зокрема на альтернативному паливі тощо); водопостачання і водовідведення (диверсифікація джерел постачання питної води; каналізування приватного сектору; реконструкція мереж та обладнання тощо); електропостачання (створення нового комунального підприємства з питань електrozабезпечення) та вуличного освітлення (заміна світильників, адаптивне освітлення).

Транспорт посідає надзвичайно важливе місце у життєдіяльності будь-якого міста. Глобалізаційні процеси зумовлюють необхідність ужиття заходів для підвищення мобільності осіб під час пересування містом приватним і громадським транспортом.

Протягом останніх років у Вінниці відбувається зростання кількості приватного автотранспорту, що призвело до появи низки проблем, зокрема:

- конфліктів водіїв з іншими учасниками дорожнього руху (пішоходами та велосипедистами);
- зростання кількості порушень правил дорожнього руху і, як наслідок, ДТП у місті;
- заторів;
- хаотичного паркування транспорту;
- збільшення викидів в атмосферу шкідливих речовин;
- зменшення попиту на муніципальний транспорт загального користування.

У Вінниці тривалий час значна увага приділялася розвитку муніципального громадського транспорту загального користування, велоруху та створенню комфортної для мешканців міста маршрутної мережі. Завдяки цьому є всі можливості для подальшого розвитку галузі. Крім того, будівництво нового вантового мосту для сполучення вулиць Академіка Янгеля та Ватутіна дасть можливість продовжити розвиток міста на північ (уздовж лінії Корсо) та на схід.

Стратегічні наміри

1. Безпечне екологічне середовище для громади Вінниці створить умови для поліпшення екологічної ситуації в місті, безпечної життєдіяльності його мешканців, раціонального використання природних ресурсів та зменшення антропогенного навантаження на навколошнє природне середовище.

2. Створення якісної технічної інфраструктури міста, яка забезпечує безперебійне надання послуг мешканцям. Модернізація наявної інфраструктури має передбачати зменшення споживання енергоресурсів (зокрема шляхом зменшення втрат у мережах); впровадження автоматизованих систем керування; використання альтернативних джерел енергії; впровадження нових технологій (особливо в системі вуличного освітлення) тощо.

3. Міська мобільність потребує значного вдосконалення, зокрема в частині підвищення безпеки для всіх учасників дорожнього руху; збільшення мережі пішохідних маршрутів; подальшого розвитку велосипедного руху; оновлення рухомого складу громадського транспорту загального користування (адаптованого для потреб осіб з інвалідністю) та розвитку його маршрутної мережі; стримування зростання кількості автомобілів із двигунами внутрішнього згоряння. Реалізація проектів, спрямованих на виконання цих завдань, дасть можливість підвищити комфорт під час пересування містом.

Стратегічні цілі

1. Поліпшення екологічного стану міста. Результатом досягнення є зменшення кількості викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря, поліпшення за хімічними та

мікробіологічними показниками якості води, очищення ґрунтів від небезпечних та промислових відходів, а також розвиток та впорядкування зелених зон, використання для рекреації річки Південний Буг.

2. Модернізація інфраструктури міста. Місто планує оновити фізично та морально зношене майно територіальної громади.

3. Поліпшення мобільності у місті. Беручи до уваги принципи розвитку транспорту: безпека (сучасність, справність); комфорт (інклюзивність, мультимодальність, швидкість) та сталість (екологічність, економічна ефективність), стратегічна мета міста у галузі розвитку транспорту та мобільності має такий вигляд:

Стратегічні проекти (продовження нумерації)

43. Розробка концепції очищення всіх водойм міста, зокрема. Південного Бугу, та впорядкування їхніх прибережних зон.

44. Розробка концепції поліпшення якості питної води з наявних джерел і систем водопостачання, диверсифікація джерел водопостачання, зокрема в районах міста, де немає централізованого водопостачання.

45. Розробка системи каналізування міста – прокладання каналізації в районах, де її немає, оновлення найбільш застарілих каналізаційних мереж, будівництво нових відстійників, реконструкція наявних очисних споруд на Сабарові за найновішими технологіями. Створення окремої системи збору і очистки талої та дощової води.

46. Інвентаризація та автоматизація технічної інфраструктури міста – мережі водопостачання та водовідведення, електромережі, мережі теплопостачання та гарячого водопостачання, телекомунікаційні мережі, мережі газопостачання, теле-, радіокомунікації, дорожня інфраструктура.

47. Розробка концепції озеленення міста, зокрема актуалізація наявного зеленого каркасу у північно-східній частині міста, збереження о. Кемпа.

48. Удосконалення системи поводження з небезпечними побутовими та промисловими відходами.

49. Запровадження нового Плану дій зі сталого енергетичного розвитку до 2030 року, зокрема проведення аналізу запровадження та обсягів використання прийнятних для міста альтернативних джерел енергії.

50. Розробка системи ефективного енергоощадного теплозабезпечення всіх районів міста, особливо віддалених.

51. Розробка концепції сталої міської мобільності на основі новоствореної

транспортної моделі міста, яка передбачає:

52. Комплексне бачення пішоходизації окремих районів міста (напр., зробити пішохідною зоною історичний центр міста, закрити проїзджу частину між Будинком офіцерів та Будинком побуту; реконструювати вулиці Замостянську, Стрілецьку, Батозьку для створення комфортних пішохідних зон).

53. Прийняття нової Програми розвитку велосипедного руху у м. Вінниці до 2030 року, яка передбачатиме комплексне бачення розвитку велоруху з урахуванням інших видів міської мобільності;

54. Комплексне бачення регулювання кількості рухомих та нерухомих (припаркованих) машин у місті, зокрема електромобілів.

55. Комплексне бачення необхідності розширення транспортної інфраструктури, її розвантаження та виявлення критичних точок, які потенційно можуть зупинити рух. Відповідно слід критично проаналізувати такі пункти Генерального плану: з'єднання Івана Богуна та об'їзного шосе; міст через Південний Буг у районі вул. Гонти.

56. Комплексне бачення розвитку річкового транспорту.

57. Розбудова мережі громадського транспорту, а саме: трамвайна лінія площа Перемоги/Коцюбинського/залізничний вокзал; тролейбусна лінія вулиця Чехова/Немирівське шосе/індустріальні парки; тролейбусна лінія вулиця Батозька/Вінницька кондитерська фабрика/вул. Зулінського; тролейбусна лінія вул. Янгеля/вул. Ватутіна (після будівництва вантового мосту); продовження тролейбусної лінії Тяжилів/СТО; продовження тролейбусної лінії електромережа/мала об'їзна дорога; використання електробусів на маршрутах, що рухаються через центр міста.

МІСТО ЗБАЛАНСОВАНОГО ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ

МІСТО ЗБАЛАНСОВАНОГО ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ

Компактний і комфортний простір для життя та праці мешканців міста

Вихідні положення

Площа міста Вінниці збільшилася майже вдвічі (розширення меж). Приєднані території переважно перебувають у приватній власності, що призводить до тенденції їх подальшої забудови, а отже, збільшення довжини інженерно-транспортної інфраструктури (дороги, мережі водовідведення, водопостачання, газопостачання, електричні). Розповзання міста призводить до збільшення витрат на підтримання експлуатаційних якостей старих інженерних мереж та значних капіталовкладень для будівництва нових. Нерівномірне розповзання міста разом із наявними бар'єрними елементами (річка, залізниця браунфілди) призводить до нерівномірності розвитку соціально-побутової мережі і дефіцитів у побутовому обслуговуванні мешканців.

Отже, вказані факти спричиняють збільшення навантаження на дорожню мережу, погіршення екологічного стану, якості житлового фонду та комфорту проживання. Складність подолання викликів позначається на активності громадян (пасивність).

Пріоритетним завданням є документальне закріплення чітких меж урбанізованих територій із можливим вектором розвитку міста у північному напрямку. Формування мережі громадських субцентрів дасть можливість створити модель Вінниці як міста коротких відстаней. Вказаний ефект буде підсилено за рахунок нівелювання бар'єрних елементів (інтегрування річкового простору, створення транспортних хабів та зв'язків, ревіталізація браунфілдів).

Одним із головних завдань є організація трафік-менеджменту, побудова транспортної моделі міста, що в короткостроковій та середньостроковій перспективі дасть змогу мінімізувати капіталовкладення в транспортну мережу. Позитивний ефект буде підсилено за рахунок ревіталізації промислових територій, що одночасно поліпшить екологічний стан міста і в консолідації з програмами інтеграції та очищенні акваторії дасть можливість створити нові рекреаційні місця дозвілля вінничан. Позитивні зміни в місті та спільна реалізація проектів із громадськістю збільшить активність мешканців, сприятиме створенню нових осередків самоорганізації населення, що дозволить заручитись підтримкою громадян у питаннях реконструкції (modернізація) кварталів часів масової забудови, оновлені житлового фонду масової забудови.

Максимізувати сильні сторони та можливості

- створення екологічно чистого міського середовища з актуалізацією програм очищення та використання територій рекреації та акваторії міста;
- поліфункціональність, різноманітність територій та їх транспортна доступність дають можливість урізноманітнити інвестиційні проекти, які можуть бути реалізовані, а отже, залучити додаткові позабюджетні кошти;
- наявність значних незадіяних територій, що увійшли в межі міста, дає змогу залучати інвестиції для їх освоєння та створювати нові інтегровані з містом соціальні інфраструктурні та житлові об'єкти.

Максимально вдосконалити переваги та мінімізувати ризики

- Вінниця – спокійний у соціальному, політичному та економічному плані регіон, що сприяє імміграції громадян з інших регіонів країни;
- наявні рекреаційні зони пов'язані з водними просторами міста, тому без очищенні акваторії річки Південний Буг вони не набудуть своїх функціональних властивостей;

- наявна інженерно-транспортна інфраструктура не готова до збільшення навантаження у процесі подальшого розвитку міста;
- для освоєння нових територій необхідні значні капіталовкладення для створення інженерно-транспортної інфраструктури. Водночас освоєння територій ускладнене через конфлікт із землевласниками.

Мінімізувати слабкі сторони та ризики

- погіршення соціально-економічної ситуації в країні призведе до фінансової неспроможності реалізації заходів;
- у раз збільшення урбаністичного навантаження, відсутності волі та фінансової спроможності реалізації інфраструктурних заходів призведе до посилення ризиків виникнення техногенних аварій;
- будівництво житлових кварталів (ущільнення наявної забудови) без відповідного забезпечення соціальними закладами призведе до незбалансованого розвитку, негативно позначиться на комфортності, посилиль навантаження на інфраструктуру, збільшиль міський трафік мешканців;
- несформовані субцентри + відірваність районів + конфлікт приватних інтересів + пасивність громадськості, формування своєрідних «гетто», депресивних районів.

Мінімізувати слабкі сторони і водночас максимізувати можливості

- очищення та інтегрування річки у структуру міста даст можливість створити додаткові території, зони, об'єкти, суспільного та рекреаційного значення;
- підвищення вартості нерухомого майна наявного житлового фонду і, як наслідок, інвестиції в реконструкцію переобладнання переоснащення житлових мікрорайонів;
- створення мережі перехоплю вальних субцентрів, мережі велосипедної інфраструктури, єдиного транспортного квитка.

Стратегічні наміри

1. Простір, комфортний для людини.
2. Компактне місто.
3. Формування збалансованого житлового фонду.

Стратегічні цілі

1. Простір, комфортний для людини.

- 1.1. Очищення акваторії річки.
- 1.2. Мережа громадських субцентрів.

2. Компактне місто.

- 2.1. Місто коротких відстаней.
- 2.2. Подолання бар'єрів міста.
- 2.3. Організація трафік-менеджменту.
- 2.4. Місто з чіткими межами забудови.

3. Формування збалансованого житлового фонду.

- 3.1. Оновлення житлового фонду.
- 3.2. Реконструкція кварталів масової забудови.
- 3.3. Модернізація житлового фонду.

Стратегічні проекти (продовження нумерації)

58. Програма поліпшення екологічного середовища.
59. Розробка технічної документації з фіксацією меж урбанізованих територій.
60. Проекти подолання бар'єр-утворюючих елементів (річка, залізниця, браунфілди).
61. Створення мережі рівномірних об'єктів соціально- побутового обслуговування.
62. Реновація житлового фонду.
63. Проект залучення громадськості до розвитку міста.
64. Біла книга чи вдосконалення правової бази.
65. Проект трафік-менеджменту.
66. Розробка концепції розвитку мережі наявних мультифункціональних центрів і надання їм пріоритетності розвитку: 1) площа перед залізничним вокзалом; 2) вулиця Келецька/проспект Юності; 3) вулиця Келецька/проспект Космонавтів; 4) ринок «Урожай»; 5) площа Гагаріна; 6) вулиця Театральна/вулиця Соборна/площа Європейська/майдан Незалежності; 7) площа Героїв Чорнобиля; 8) площа Перемоги; 9) вулиця Київська/вулиця Чорновола; 10) Немирівське шосе/вулиця Чехова. Див. карту «Просторовий розвиток і транспорт».
67. Розробка концепції розвитку мережі майбутніх мультифункціональних центрів: 1) район біля «Маяка»; 2) вулиця Батозька/ вулиця Янгеля; 3) вулиця Келецька/ вулиця Воїнів-інтернаціоналістів; 4) вулиця Келецька/ вулиця 600-річчя; 5) кінцева зупинка «Електромережа»; 6) вулиця Київська/ вулиця Зулінського; 7) вулиця Батозька/ вулиця Гонти; 8) вулиця Ватутіна/ вулиця Чехова; 9) вулиця Данила Нечая/ вулиця Московська. Див. карту «Просторовий розвиток і транспорт».
68. Будівництво шляхопроводу вулиця Янгеля/ вулиця Ватутіна.

МІСТО СИЛЬНОЇ ГРОМАДИ

МІСТО СИЛЬНОЇ ГРОМАДИ

За підсумками незалежного муніципального опитування, кілька останніх років Вінниця зберігає статус найкомфортнішого міста для життя в Україні з патріотичною громадою і одними з найвищих показників довіри громадян до місцевої влади (за результатами четвертого всеукраїнського муніципального опитування, проведеного соціологічною групою «Рейтинг» на замовлення Міжнародного республіканського інституту IRI).

Вінниця і надалі прагне утримувати і примножувати ці позиції завдяки активному впровадженню принципів демократичного суспільства, широкому залученню громадян до ухвалення рішень місцевого значення, мінімізації корупційних ризиків, збільшенню доступності та різноманіття адміністративних та інших послуг, розвитку електронних технологій.

Місто має на меті вибудовувати сильну громаду вінничан, яким небайдужий розвиток власного міста, його безпека та процвітання.

Цьому сприятиме формування спільно з сусідніми населеними пунктами спроможної Вінницької об'єднаної громади, впровадження комплексу заходів із популяризації принципів згуртованості, обізнаності, свідомості, взаємодопомоги як основи успішної місцевої громади.

Місцева влада своєю чергою, аби стати краще, має підтримувати високий професіоналізм і компетентність, упроваджувати передовий успішний український та закордонний досвід сталого розвитку міст в усі сфери життя вінничан, дбати про реальне забезпечення прав і свобод людини і громадянина у безпечному, сучасному міському середовищі.

Вихідні положення

Вінниця є одним із найсучасніших і прогресивних міст в Україні. Ідеї, народжені і впроваджені у Вінниці, з часом стали прикладом для наслідування багатьох українських міст.

У Вінниці першим в Україні було відкрито центр надання адміністративних послуг (ЦНАП) «Прозорий офіс», який працює в форматі «open space». Наразі мережа вінницьких ЦНАПів є однією з найпотужніших в Україні і щорічно обслуговує приблизно 800 тис. клієнтів, надаючи понад 500 адміністративних та інших видів послуг. Незалежні опитування українських та закордонних експертів свідчать про лідерство Вінниці у сфері надання адміністративних та інших видів послуг (за результатами проведеного у 2018 році незалежного аналізу роботи ЦНАПів 16 міст-партнерів канадсько-українського проекту «Проміс»).

Водночас нині вінницькі ЦНАПи відчувають певне перенавантаження через велику кількість відвідувачів та постійне розширення спектра послуг, які надають через «прозорі офіси» (навантаження на одного адміністратора у Вінниці одне з найбільших в Україні і сягає понад 30 відвідувачів на день). Це зумовлює необхідність розширення мережі ЦНАПів та віддалених робочих місць адміністраторів по місту, подальшого вдосконалення роботи з клієнтами шляхом надання послуг мобільного адміністратора.

Крім цього, недостатня врегульованість у чинному законодавстві питання передання повноважень від центральних органів виконавчої влади на місця та відсутність загальнодержавних стандартів надання послуг не дає можливості наразі більш широко інтегрувати нові послуги через ЦНАПи.

Вінниця також є провідним містом України в галузі модернізації системи муніципального управління. За останні роки повністю змінився курс кадрової політики

міста, основою якої стало застосування компетентнісного підходу до всіх процесів управління людськими ресурсами, розвиток персоналу та запровадження нових форм і технологій управління кадрами. В міській раді працює унікальна програма безкоштовного навчання «Муніципальний університет», реалізовано якісно новий підхід до оцінки роботи працівників муніципалітету та комунальних підприємств – ключові показники ефективності роботи (KPI). Водночас в умовах сьогодення залишається актуальним питання вдосконалення кадрового менеджменту в органах місцевого самоврядування та комунальних підприємствах міста в напрямку зміни концепції підготовки кадрового ресурсу, де працівник розглядається як власник людського, інтелектуального та соціального капіталу, що володіє професійно-кваліфікаційними характеристиками, які забезпечують його персональну ефективність і конкурентоспроможність, яка на пряму впливає на економіку як підприємства, так і міста.

У місті створюють сприятливі умови для розвитку інститутів громадянського суспільства (далі – ІГС), активного за участі в формуванні сильної місцевої громади та вдосконалення двосторонньої комунікації, конструктивного діалогу між владою та громадою задля досягнення спільніх цілей, що дасть можливість вирішити проблему незначної громадської активності населення, недостатнього рівня за участі в ІГС на регулярній основі до розв'язання актуальних питань розвитку міста та вибудувати якісну систему комунікації як з ІГС та мешканцями, так і всередині інститутів громадянського суспільства.

Із 2012 році у Вінниці систематично проводять конкурс проектів інститутів громадянського суспільства: проектам-переможцям надається фінансова підтримка за рахунок коштів міського бюджету для реалізації проектів. Для обміну інформацією між ІГС та виконавчими органами міської ради, а також підприємствами міста функціонує офіційний веб-сайт вінницьких ІГС.

Створено Центр підтримки ІГС, на базі якого активна громадськість, представники влади і бізнесу мають можливість обмінюватися досвідом, долучатися до місцевих процесів ухвалення рішень, генерувати ідеї та проекти, виявляти проблемні питання та знаходити спільні шляхи їх вирішення.

Із 2016 року Вінниця в числі перших міст в Україні впровадила успішну європейську практику учасницького бюджетування, яке є інструментом прямої, партисипативної демократії, за допомогою якого мешканці міста беруть участь в ухваленні рішень щодо розподілу бюджетних коштів для розвитку та розбудови рідного міста. Формат конкурсу унікальний тим, що громада сама формує проекти і підтримує їх під час загальноміського голосування. Цей конкурс проектів, який має назву «Бюджет громадських ініціатив м. Вінниці», проводять щорічно. У 2016–2018 роках в рамках конкурсу успішно реалізовано 37 проектів, запропонованих і підтриманих вінничанами.

Водночас обмеженість фінансових ресурсів не дає можливості органам місцевого самоврядування істотно збільшити обсяги видатків на розвиток інституцій громадянського суспільства, конкурси проектів від громадських організацій, розбудову цифрової інфраструктури та на реалізацію проектів у межах «Бюджету громадських ініціатив».

Для забезпечення відкритості та прозорості діяльності влади, участі суспільства в управлінні містом, підконтрольності та підзвітності громаді впроваджено відповідні інструменти (громадські слухання, громадська експертиза, місцеві ініціативи, загальні збори), зокрема і електронної демократії (петиції). В межах участі Вінниці у Міжнародній хартії відкритих даних започатковано Портал відкритих даних Вінниці. Мешканці міста мають також можливість підвищити самоосвіту й отримувати безкоштовну правову допомогу, консультації і роз'яснення з правових питань тощо.

Із метою правової освіти населення Вінниці з 2015 року впроваджено адміністративну послугу з надання безоплатної правової допомоги. Мешканці міста мають можливість отримувати правову інформацію, консультації і роз'яснення щодо правових питань, складання заяв, скарг та інших документів правового характеру.

Із метою наближення до європейських стандартів якості управління процесами життєдіяльності міста, запобігання виникненню корупційних ризиків у сфері муніципального управління органи місцевого самоврядування Вінниці одними з перших в Україні були сертифіковані за міжнародною системою якості ISO і наразі підтримують високий рівень обслуговування населення. Міська влада є відкритою, прозорою і публічною, забезпечуючи поінформованість членів територіальної громади та зовнішніх аудиторій про цілі та результати роботи, головні події та тенденції розвитку Вінниці через засоби масової інформації та інші ефективні канали комунікації.

Вінниця є лідером і в розвитку інформаційних технологій та електронного урядування. У місті систематично впроваджують актуальні електронні сервіси різноманітної спрямованості, створюють якісні форми спілкування та зворотного зв'язку: «Прозорий офіс», «Цілодобова варта», «Сайт підтримки учасників АТО», «Бюджет громадських ініціатив», «Сайт інституцій громадянського суспільства», «Сайт Ресурсного центру підтримки ОСББ м. Вінниці», «Інформація виборцю», «Мапа звернень громадян». Постійно функціонують онлайн-чати, де надають консультації відділ оперативного реагування та фахівці виконавчих органів міської ради. Офіційний сайт разом із тематичними підсайтами, які працюють на його базі, є досить популярним, стабільно використовуваним та цікавим для громадян ресурсом: щорічно сайт відвідують від 800 тисяч до 1 млн користувачів, завдяки онлайн-чатам вінничани вирішують до 2 тисяч питань. Однак варто зазначити, що велика кількість і різноманітність наявних розділів та сторінок, створених для забезпечення вимог законодавства, потреб громадян, різних цілей, масиви розміщеної на сайті інформації перевантажують ресурс, ускладнюючи пошук необхідних даних та створюючи незручності у користуванні. Наявна програмна платформа з часом втратила здатність повною мірою забезпечувати реалізацію актуальних сервісів та електронних можливостей для користувачів. Формат веб-ресурсів міської ради потребує значної модернізації, приведення до стандартів сучасних інтернет-сервісів.

Триває активна інформатизація медичної та освітньої галузей міста. Швидкими темпами реалізуються етапи проекту створення автоматизованої системи оплати проїзду в громадському транспорті та впровадження муніципальної картки вінничанина, проводяться заходи щодо автоматизації системи керування дорожнім рухом. Фундаментом забезпечення роботи всієї комплексної інформаційної системи міської ради та реалізації всіх описаних і майбутніх процесів цифровізації є надійна мультисервісна оптична мережа міста та надійні мережі операторів. Саме тому неналежний та незадовільний на сьогодні стан підземної кабельної інфраструктури може стати на заваді швидкому цифровому прогресу.

В умовах цифрового розвитку міста стратегічно важливим є спрямування уваги влади на набуття вінничанами цифрових компетенцій та навичок, адже саме громадяни є фактичними користувачами та споживачами технологій. Недостатня готовність до сприйняття нових форматів та моделей взаємодії та обслуговування, обережне та повільне прийняття інновацій можуть стати причиною неефективного використання нових можливостей, відсутності досягнення цілей впровадження за наявності витрат на їх реалізацію. Крім цього, такий стан речей може спричинити значне уповільнення цифрової трансформації, стати загрозою на шляху перетворення міста на прогресивне та сучасне комфортне середовище з освіченими мешканцями, які є активними учасниками процесів управління та поліпшення міста.

Спостерігається тенденція втрати містом висококваліфікованих спеціалістів певних напрямків через недостатню можливість реалізувати свою компетенцію, що пов'язано з відсутністю відповідних робочих місць та умов, які можуть привабити кваліфікованих фахівців із креативним потенціалом та амбіціями.

Пильна увага приділяється створенню у місті безпечного середовища, посиленню безпеки громадян, забезпеченням нормальної життєдіяльності міста та захисту міського майна.

Із 2015 року у Вінниці розвивається система «Безпечне місто». Із 2017 року здійснюється безперервний моніторинг інформації із систем відеоспостереження та швидке реагування на оперативні ситуації у муніципальному Ситуаційному центрі, діяльність якого спрямована на підвищення рівня безпеки людей (збереження їх життя і здоров'я), а також об'єктів, споруд і навколошнього середовища. Центр також залучає громадян до виявлення, забезпечення реагування та попередження негативних проявів у місті. Важливим досягненням роботи системи «Безпечне місто» є позитивний вплив на розкриття та профілактику правопорушень. Триває проект із облаштування в місті системи європейського зразка з централізованого оповіщення населення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій. Високий рівень суспільної байдужості та правового нігілізму потребують ефективних дій із підвищення рівня правової культури громадян, заходів забезпечення виконання права відповідними структурами, зміцнення громадянського патріотизму.

Стан, перспективи та можливі перешкоди у розвитку міста найкраще простежуються в **SWOT-аналізі**.

Сильні сторони:

- стабільна політична ситуація на місцевому рівні;
- згуртована команда управління містом, націлена працювати на позитивний результат;
- системне стратегічне планування розвитку міста;
- впроваджені міжнародні стандарти якості у процеси управління містом;
- передова інтегрована система надання адміністративних, соціальних та інших видів послуг;
- успішне функціонування елементів партисипативного бюджетування;
- наявність інструментів участі мешканців у життєдіяльності міста;
- успішні механізми підтримки з боку міста інституцій громадянського суспільства, наявність центру розвитку ІГС;
- нові технології управління кадровою політикою в місті;
- високий рівень застосування інновацій у створенні умов для ефективного розвитку безпечного середовища;
- впроваджені елементи базової правової освіти громадян;
- високі позиції міста в різноманітних рейтингах – комфортності, інвестиційної привабливості, якості надання послуг;
- сталі міжнародні зв'язки.

Слабкі сторони:

- незначна громадська активність населення;
- недостатній рівень залучення ІГС на регулярній основі до розв'язання актуальних питань розвитку міста;
- не побудована якісна система комунікації як з ІГС і мешканцями, так і всередині інститутів громадянського суспільства щодо досягнення спільних цілей;
- обмежений ресурсний потенціал міста для розширення фінансування програм розвитку міста та конкурсу «Бюджет громадських ініціатив»;
- велика завантаженість ЦНАПів міста через постійне зростання попиту на послуги,

які вони надають, та розширення спектра послуг;

- відсутність єдиних стандартів надання державних послуг;
- трудова міграція населення, приховане безробіття;
- перевантаженість та необхідність модернізації веб-ресурсів міської ради;
- незадовільний стан підземної кабельної інфраструктури міста;
- недостатня кількість сучасних обладнаних приміщень для проведення загальноміських заходів.

Можливості:

- створення Вінницької об'єднаної територіальної громади;
- розширення мережі центрів надання адміністративних послуг;
- розширення міжнародної співпраці та промоції міста на міжнародному рівні;
- формування постійного діалогу органів місцевого самоврядування з ІГС;
- формування єдиного інформаційного простору міста;
- розширення участі членів територіальної громади в ухваленні рішень місцевого значення;
- поглиблення комунікації із засобами масової інформації;
- збільшення ресурсних можливостей, що сприятимуть розвитку громадянського суспільства;
- підвищення рівня правової грамотності, збільшення кількості свідомих вінничан;
- розвиток систем зворотного зв'язку з мешканцями;
- високий IT-потенціал міста.

Загрози:

- неврегульованість чинного законодавства в частині передачі повноважень від центральних органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування;
- загальне погрішення соціально-економічної ситуації, кризові явища;
- відтік кваліфікованих кадрів за межі міста;
- повільна цифрова трансформація економіки та суспільства;
- правовий нігілізм громадян;
- корупційні ризики.

Отже, незважаючи на наявні досягнення в розвитку міста, є низка питань, які потребують вирішення та вдосконалення і знайшли своє відображення у стратегічних намірах, проектах та заходах цієї частини Концепції.

Стратегічні наміри

1. Створення і розвиток Вінницької об'єднаної територіальної громади. Нові перспективи для міста – суспільно-політичні, просторові, економічні.

2. Розвиток громадянського суспільства. Шляхом подальшого впровадження принципів партисипативної демократії, комплексних заходів з підтримки інституцій громадянського суспільства, правопросвітництва та громадської освіти.

3. Зручні доступні сервіси для клієнтів. Успішна система муніципального управління, електронне урядування. Зручні, зрозумілі і сучасні умови отримання муніципальних послуг і сервісів, впровадження електронного урядування, якісний кадровий склад, який досягає поставлених стратегічних цілей та завдань, ефективне використання людського потенціалу – складові успіху і інструменти для розвитку і руху громади вперед.

4. Формування безпечноного міського середовища. Посилення рівня безпеки громадян на території міста, зокрема на міських автошляхах, захисту важливих інфраструктурних та інших життєво важливих об'єктів міста, сприяння зростанню рівня дисциплінованості громадян, профілактика негативних явищ і правопорушень у міському середовищі.

5. Цифровізація муніципального простору. Впровадження цифрових технологій у місті – це база для створення нових можливостей поліпшення якості життя, роботи, творчості, відпочинку, доступу до послуг, інформації та знань дорослих та юних вінничан завдяки швидкому, зручному та ефективному вирішенню необхідних питань та досягненню цілей за допомогою доступних електронних інструментів, створенню комфорtnих умов життєдіяльності у міському середовищі, пов'язаних із набуттям містом комплексу цифрових переваг та можливостей у різноманітних сферах та напрямках.

6. Мінімізація корупційних ризиків, публічність, прозорість і доступність влади для громади. Постійне вдосконалення та запровадження найкращих європейських практик подолання корупційних загроз за допомогою сертифікації ISO. Забезпечення високого рівня обслуговування населення виконавчими органами міської ради, поінформованості членів територіальної громади та зовнішніх аудиторій про цілі та результати роботи влади.

Залучення членів територіальної громади до безпосереднього ухвалення та реалізації рішень в усіх сферах міського життя.

Стратегічні цілі

1. Створення і розвиток Вінницької об'єднаної територіальної громади

Стратегічні цілі:

1. Створити Вінницьку об'єднану територіальну громаду.

- сприяти добровільному приєднанню до територіальної громади міста обласного значення Вінниці сільських, селищних рад Вінницького району відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»;
- роздобути перспективний план розвитку Вінницької об'єднаної територіальної громади.

2. Змінити межі міста Вінниці.

- розширити межі міста за рахунок земель сільських, селищних рад Вінницького району, що добровільно приєднуються до територіальної громади міста обласного значення – Вінниці.

3. Упровадження стандартів якості надання адміністративних та інших видів послуг, наближення їх до населення приєднаних територій.

- місто Вінниця володіє прогресивним досвідом надання послуг, які необхідно поширювати для створення єдиних умов обслуговування населення Вінницької ОТГ.

2. Розвиток громадянського суспільства.

Розвиток громадянського суспільства шляхом подальшого впровадження принципів партисипативної демократії, комплексних заходів з підтримки інституцій громадянського суспільства, правопросвітництва та громадської освіти.

Стратегічні цілі:

1. Стимулювання розвитку інститутів громадянського суспільства.

- удосконалити систему ресурсного забезпечення діяльності ІГС на території міста, спрямованої на підтримку проектної діяльності та організаційного розвитку ІГС, що дасть можливість розвинути компетенції у напрямках їхньої діяльності, сформувати спроможності, необхідні для сталого та послідовного виконання ІГС своїх завдань, підвищити якість послуг, які надають ІГС, якісніше задовольняти потреби мешканців міста;

- підтримка розвитку та становлення органів самоорганізації населення, ОСББ, громадських, благодійних організацій і фондів, громадських ресурсних центрів і агенцій розвитку.

2. Підвищення рівня участі громадян у вирішенні місцевих справ.

- продовження реалізації конкурсу «Бюджет громадських ініціатив міста Вінниці»;
- збільшення фінансування реалізації проектів конкурсу.

3. Підвищення правової свідомості громадян.

- інформування мешканців міста про їхні права і свободи, порядок їх реалізації, відновлення у разі порушення, що дасть можливість стати їм більш активними, дієвими, патріотичними, сумлінними, небайдужими до розвитку рідного міста.

3. Зручні доступні сервіси для клієнтів. Зручні доступні сервіси для клієнтів, успішна система муніципального управління, електронне урядування. Зручні, зрозумілі й сучасні умови отримання муніципальних послуг і сервісів, впровадження електронного урядування, якісний кадровий склад, ефективне використання людського потенціалу – складові успіху й інструменти для розвитку і руху громади вперед.

Стратегічні цілі:

1. Розвиток системи надання адміністративних та інших видів послуг, спрямований на максимальне наближення і доступність послуг для кінцевого споживача.

- розширення мережі ЦНАПів у місті;
- реалізація проектів «Мобільний кейс», «Мобільний ЦНАП»;
- modернізація порталу адміністративних та інших послуг, збільшення кількості послуг, які надаються в електронному вигляді; впровадження пакетних послуг відповідно до потреб громадян).

2. Уdosконалення моделі муніципального управління завдяки впровадженню ефективних технологій електронного урядування.

- використання електронних засобів для дослідження і виявлення ключових проблем та потреб мешканців;
- створення автоматизованих, оптимізованих систем для підвищення швидкості та якості задоволення потреб громадян;
- реалізація муніципальних електронних баз даних та доступу до державних баз даних, інструментів та сервісів для якісного обліку, управління ресурсами і процесами;
- створення цифрового робочого місця працівників ОМС.

3. Створення сучасної системи підготовки HR-спеціалістів для ефективного управління містом.

- реалізація проекту HR-HUB: перший етап – підготовка фахівців високого рівня для роботи з персоналом комунальних підприємств міста, у перспективі – розповсюдження цієї практики на більш широке коло підприємств та закладів міста.

4. Формування безпечноного міського середовища. Посилення рівня безпеки громадян на території міста, зокрема міських автошляхах, захисту важливих

інфраструктурних та інших життєво важливих об'єктів міста, сприяння зростанню рівня дисциплінованості громадян, профілактика негативних явищ і правопорушень у міському середовищі.

Стратегічні цілі:

1. Виявлення та мінімізація наслідків небезпечних ситуацій, отримання достовірної інформації про події.

- реалізація заходів, упровадження технологій та засобів системи «Безпечне місто»;
- розвиток систем відеоспостереження, відеоаналітики, фіксації, оповіщення, зв'язку, обміну, передачі та збереження інформації.

2. Забезпечення стабільного, захищеного та надійного функціонування інформаційних систем міста шляхом створення потужного комплексу технічних ресурсів та централізованої підтримки.

- побудова центру обробки даних із застосуванням сучасних концепцій, хмарних технологій, технологій інформаційної безпеки;
- розвиток технічної та мережової інфраструктури.

3. Забезпечення повнофункціонального формату роботи Ситуаційного центру.

- створення єдиного центру комплексної координації ситуацій та оперативного реагування з усіма найважливішими службами міста.

5. Цифровізація муніципального простору. Впровадження цифрових технологій у місті – це база для створення нових можливостей покращення якості життя, роботи, творчості, відпочинку, доступу до послуг, інформації та знань дорослих та юних вінничан завдяки швидкому, зручному та ефективному вирішенню необхідних питань та досягненню цілей за допомогою доступних електронних інструментів, створенню комфортних умов життедіяльності у міському середовищі, пов'язаних з набуттям містом комплексу цифрових переваг та можливостей у різноманітних сферах та напрямках.

Стратегічні цілі:

1. Цифровий розвиток та інформатизація управління базовими галузями, підтримка пріоритетних реформ.

- впровадження, забезпечення належного функціонування та розвиток автоматизованої системи керування дорожнім рухом, автоматизованої системи обліку оплати проїзду в міському електричному та автомобільному транспорті загального користування, системи автоматичного визначення місцезнаходження транспорту, інформатизація та цифрова трансформація медичної, освітньої, комунальної галузі, інших сфер та галузей міста.

2. Створення корисних електронних сервісів, ресурсів, можливостей для задоволення актуальних потреб суспільства та бізнесу.

- розвиток онлайн-середовища, впровадження доступних електронних інформаційних ресурсів, зручних веб-сайтів та мобільних додатків різноманітної тематики та спрямування з урахуванням змін в сучасному світі.

3. Реалізація інноваційних міських IT-ініціатив і проектів для формування цифрового прогресивного міста, надання можливостей та сприяння прагненням активної творчої спільноти працювати й розвивати місто завдяки впровадженню новітніх електронних технологій та інструментів.

- концентрація зусиль влади міста на підтримці конкурентних переваг міської IT-індустрії, розвитку лідерських якостей;
- сприяння втіленню ініціатив, ідей, проектів у співпраці з вищими навчальними

закладами, ІТ-компаніями, підприємцями, розробниками, громадськими організаціями, активістами Вінниці.

4. Розбудова цифрової інфраструктури для надання громадянам широких можливостей використання переваг цифрового світу у повсякденному житті.

- покриття міста широкосмуговим Інтернетом (ШСД);
- розвиток кабельної каналізації;
- впровадження нових можливостей безготівкової оплати різних видів товарів і послуг,
- насичення простору цифровими системами, інфраструктури Інтернету речей.

5. Навчання вінничан цифрових компетенцій та навичок.

- підвищення рівня цифрових навичок населення;
- проведення систематичних досліджень та виявлення основних потреб у компетенціях, компетенції у сфері захисту персональних даних та приватності;
- здійснення заходів, програм, курсів підготовки для цільових аудиторій, популяризація цифрової грамотності, цифрової творчості, навичок та професій майбутнього.

6. Мінімізація корупційних ризиків, публічність, прозорість та доступність влади для громади.

Постійне вдосконалення та запровадження найкращих європейських практик подолання корупційних загроз шляхом отримання сертифікації ISO.

Забезпечення високого рівня обслуговування населення виконавчими органами міської ради, поінформованості членів територіальної громади та зовнішніх аудиторій про цілі та результати роботи влади.

Залучення членів територіальної громади до безпосереднього ухвалення та реалізації рішень в усіх сферах міського життя.

Стратегічні цілі:

1. Урахування волі та інтересів громади у питаннях місцевого значення.

- удосконалення місцевої нормативно-правової бази і розвиток статутних прав. Запровадження місцевих референдумів та публічних консультацій;
- сприяння проведенню громадських експертіз, громадських слухань, загальних зборів та реалізації місцевих ініціатив, електронних петицій.

2. Удосконалення роботи з оприлюдненням відкритих даних.

- виконання завдань Плану дій із реалізації принципів Міжнародної хартії відкритих даних.
 - поліпшення ситуації з публікацією, використанням та поширенням відкритих даних Вінницькою міською радою та її виконавчими органами, комунальними підприємствами сприятиме налагодженню постійного зв'язку із середовищем зацікавлених сторін (бізнес, науковці, громадський сектор, журналісти, активісти, ІТ-сектор, представники влади), підвищенню відкритості діяльності влади, наданню якісних послуг та створенню корисних загальнодоступних проектів та сервісів.

3. Ефективна та актуалізована система управління відповідно до міжнародних стандартів ISO 9001 та ISO 27001.

- постійне вдосконалення систем управління якістю, протидії корупційним загрозам та інформаційної безпеки, підвищення їхньої результативності та мінімізація корупційних загроз у діяльності виконавчих органів Вінницької міської ради відповідно до вимог європейських стандартів.

4. Створення сучасних інтерактивних каналів зворотного зв'язку з мешканцями щодо якості надання муніципальних та інших видів послуг.

• створення кол-центрю «Прозорий офіс», відповідного профілю у соцмережах, проведення соціологічних досліджень із залученням громадських організацій, методу «таємного клієнта». Це дасть можливість системно досліджувати проблеми та недоліки роботи, на які звертатимуть увагу клієнти, впроваджувати нові сервіси та послуги відповідно до потреб людей, а також сприятиме якісній комунікації та більш високому рівню обслуговування громадян;

• удосконалення цифрових каналів комунікації з населенням муніципальних служб оперативного реагування «Цілодобова варта», «Ситуаційний центр».

5. Висвітлення діяльності виконавчих органів Вінницької міської ради та комунальних підприємств, упровадження нового офіційного порталу міської ради.

• поліпшення інформування громади про результати роботи органів місцевого самоврядування та комунальних підприємств на офіційному веб-сайті міської ради та інших інформаційних ресурсах;

• реалізація актуального формату офіційного сайту з урахуванням сучасних потреб та стандартів для забезпечення належного рівня прозорості діяльності міської влади, з обов'язковою відповідністю принципам доступності та відкритості інформації, забезпеченням якісними каналами комунікації та створенням потрібних електронних сервісів для користувачів).

Стратегічні проекти (продовження нумерації)

69. Навчання працівників кадрових служб комунальних підприємств за програмою «HR-hub».

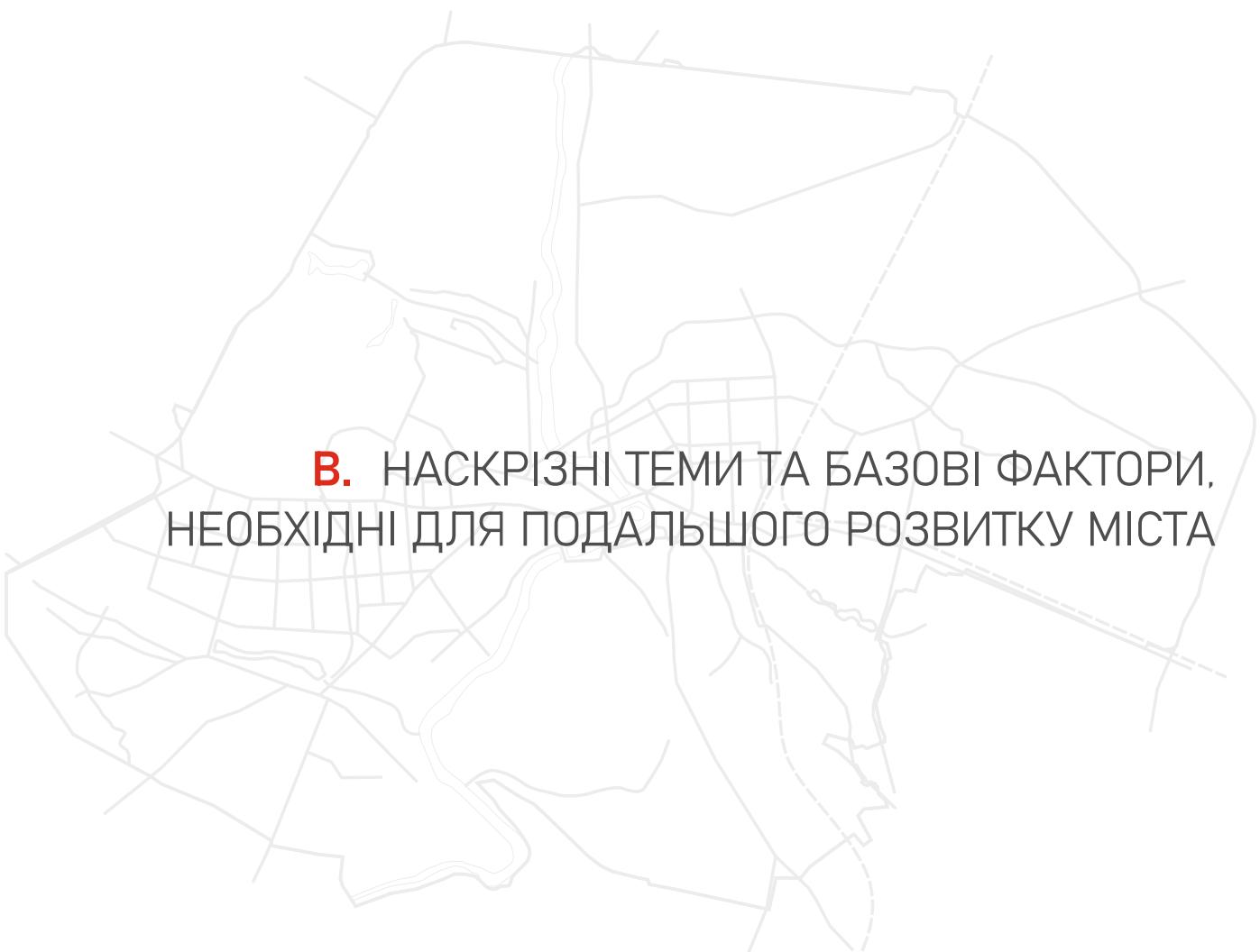
70. Розширення мережі ЦНАП у місті; мобільний ЦНАП.

71. Комплексний Ситуаційний центр.

72. Впровадження автоматизованої системи керування дорожнім рухом (АСКДР).

73. Навчання активних громадян міста.

74. Розробка концепції веб-порталу міста Вінниці з урахуванням потреб планування та розвитку галузей освіти та економіки, соціального захисту, залучення та активізації громадян, транспорту, охорони навколишнього середовища.

**В. НАСКРІЗНІ ТЕМИ ТА БАЗОВІ ФАКТОРИ,
НЕОБХІДНІ ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ МІСТА**

- Місто Вінниця в міжнародному, національному та регіональному контексті
- Демографія, прогноз
- Доступ до чистої питної води
- Поводження з побутовими та промисловими відходами
- Оптимізація процесів управління містом: облік ресурсів та оцифрування, моніторинг процесів життєдіяльності міста, підготовка фахівців з управління містом, науковий підхід до прийняття рішень
- Оптимальне управління міськими фінансами
- Міська статистика, поділ міста на райони

Проблема екології, поводження з побутовими відходами та доступу до чистої питної води тривалий час залишалася неактуальною на державному рівні і, відповідно, на рівні місцевому, незважаючи на те, що стан навколошнього середовища поступово погіршувався.

Процес підготовки Концепції супроводжується декількома факторами, що обмежують конкретизацію та планування реалізації просторових проектів. Серед таких факторів – незавершений процес децентралізації та об'єднання громад, нестача або низька кваліфікація фахівців, ненауковий підхід до вивчення викликів міста та планування, брак досвіду планування на перспективу 12 років із зачлененням широких кіл громадськості.

Для розвитку місту не вистачає фахівці із таких напрямів: сталій розвиток міської та сільської території, міське та просторове планування, маркетинг, паблік релейшнз, реклама, екологія та екологічна економіка, соціологія, міська статистика, демографія, управління муніципальними закладами в галузі освіти, культури, охорони здоров'я, управління комунальними підприємствами.

МІСТО ВІННИЦЯ В МІЖНАРОДНОМУ, НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТИ

Будь-яке місто у будь-якій частині світу не функціонує як окрема відділена територіальна одиниця, воно є частиною складних систем, пов'язаних між собою територіально, економічно або політично. Водночас цей взаємозв'язок виявляється на різних рівнях – регіональному, національному, глобальному. Вінниця не виняток, тому важливе є розуміння більшого контексту, в якому перебуває місто (Вінницька та сусідні області, Україна, Східна Європа, глобальний контекст), яку воно роль відіграє у цьому контексті і в який спосіб себе у ньому позиціонує або може позиціонувати у майбутньому.

Вінниця має низку передумов, які створюють для неї перспективи бути відзначеною та привабливою на міжнародному рівні. У першу чергу ця відзначаність може проявитися через присутність міста у міжнародному інформаційному полі, оскільки політична кон'юнктура на національному рівні створює Вінниці додаткові переваги. Також на позитивний імідж міста впливає довготривала та стала співпраця з міжнародними організаціями, зокрема світовим банком, UNICEF, Радою Європи, GIZ (Німеччина), SECO (Швейцарія), Федерацією канадських муніципалітетів.

Важливими є контакти міста з окремими країнами, які відбуваються через дипломатичні відносини (у місті функціонують консульські відділи Республіки Польща та Молдови), а також через контакти з містами-побратимами, такими як Кельце (Польща), Пітерборо (Великобританія), Бірмінгем (США), Рибница (Молдова), Бурса (Туреччина), Бат-Ям (Ізраїль), Паневежис (Литва), співпраця з містами-партнерами Люблін (Польща), Тарнов (Польща), Руставі (Грузія), Вініца (Македонія), Сташівським повітом (Польща). Такі взаємозв'язки дають змогу обмінюватися фахівцями та технологіями, здійснювати

культурний обмін між Вінницею та її міжнародними партнерами, а також створюють можливості для виходу на нові ринки збуту для продукції, виготовленої у Вінниці.

Іншою передумовою, яка дає можливість місту розширити свої економічні зв'язки на міжнародному рівні, є присутність у місті іноземних компаній та вінницького бізнесу, який експортує свою продукцію. Окрім того варто відзначити IT-сферу міста, яка наразі працює переважно за принципом аутсорсингу, проте в перспективі може стати окремим сектором, який представлятиме Вінницю на міжнародній арені. Варто зауважити також, що університети міста готують велику кількість спеціалістів різних кваліфікацій та мають зв'язки з іноземними освітніми організаціями та науковими установами.

Для входження і закріплення міста у міжнародному просторі важливою є логістична складова як компонент міжнародної комунікації та обміну товарами та послугами. Вінниця має вигідне розташування, яке за ефективного та розумного використання надасть місту додаткові можливості для зміщення міжнародних зв'язків. Вінниця уже має пряме залізничне сполучення з польським містом Пшемисль, з якого є можливість дістатися до інших регіонів Польщі, Німеччини, Словаччини, Чехії тощо. Через автомобільні шляхи М12 та М21 місто має зв'язок із Молдовою (ця країна має спільний кордон з Вінницькою областю), Румунією, Польщею. У середньостроковій перспективі планується будівництво міжнародної траси Гданськ – Одеса, яка сполучатиме дві країни (Україну та Польщу), два моря (Балтійське та Чорне) та два портові міста і яка проходитиме безпосередньо через Вінницю, що у поєднанні з аеропортом, пасажирською та вантажною залізничними станціями створить нові можливості для розвитку міста.

Присутністі міста в міжнародному інформаційному полі сприяє не лише економічний розвиток міста, але й культурні особливості, які є цікавими, унікальними та доповнюють багатство світового культурного простору. Хоч Вінниця ще не до кінця розуміє своє місце у світовій культурі, вона уже має унікальні культурні надбання, відомі далеко за її межами.

Незважаючи на вищевказані переваги та потенціал міста як окремого суб'єкта на міжнародному рівні, Вінниця ще не може конкурувати навіть з містами Східної Європи, подібними за розміром та населенням. Проблема полягає не в абсолютній відсутності конкурентних переваг, а у не розумінні містом, у чому саме воно може конкурувати, щоб інтегруватися у міжнародні економічні та культурні процеси. Крім того, для зміщення своїх позицій як міжнародного гравця місто має подолати низку викликів, зокрема йдеться про низький рівень людського капіталу, застарілу інфраструктуру, відсутність технологічної та інноваційної складової у багатьох сферах життя міста тощо. Наслідком усіх цих процесів є «міграція мізків» та кваліфікованих кадрів із міста в інші країни.

На національному рівні Вінниця широко присутня в інформаційному просторі завдяки своїм новаторським ініціативам, які беруть за зразок та впроваджують інші міста України. Серед інших варто виділити систему надання адміністративних послуг населенню, реформу сфери громадського транспорту, запровадження фестивального руху та ін. Навіть сама методика позиціонування міста та його інформаційного просування є історією успіху в Україні.

Місто має вагоме історичне підґрунтя, яке робить його важливою ланкою становлення державності в Україні та розвитку її культури. Вінницю двічі проголосували столицею УНР у 1917–1920-ті роках; із містом тісно пов'язані такі історичні постаті, як князі Коріятовичі (литовські князі, засновники міста), Іван Богун (полководець періоду Національно-визвольної боротьби), Симон Петлюра (голова Директорії УНР). У Вінниці народилися та/або творили відомий науковець Микола Пирогов, літературний діяч та письменник Михайло Коцюбинський.

У Вінниці функціонують 5 університетів найвищого рівня акредитації, що робить

місто важливим освітнім центром та є передумовою до розвитку різних сфер. У поєднанні зі зручним транспортним сполученням з іншими містами Вінниця має шанс стати важливою ланкою економіки країни в окремих галузях.

Якщо розглядати роль Вінниці у національному контексті, важливо враховувати розташування міста у просторовому трикутнику Київ – Одеса – Львів: Вінниця може стати об'єднавчою ланкою між Києвом як адміністративним, політичним та бізнесовим центром країни, Одесою як культурним центром та найбільшим портом та Львовом як культурним та туристичним центром, який до того ж є «українськими воротами» до країн ЄС. Позиціонування Вінниці як точки, через яку проходять контакти та взаємодія між цими містами, не лише підсилює роль міста як регіонального центру, а й створить збалансований каркас національного масштабу, який спростить інтеграцію України у світову спільноту.

З іншого боку, якщо місто не зможе ефективно артикулювати та просувати свої сильні сторони, існує загроза «розмивання» ролі Вінниці у цьому трикутнику, оскільки «комунікація» в обхід Вінниці може виявитися простішою та ефективнішою. Крім того, є інші сильні гравці, наприклад, Хмельницький або Житомир, які також претендують на подібну роль.

Є ще одна загроза, на яку має зважати будь-який населений пункт України, незалежно від його потенціалу та конкурентних переваг, – воєнний конфлікт на сході. Навіть якщо статус кво в середньостроковій перспективі збережеться й інтенсивність конфлікту залишиться на теперішньому рівні, сам факт бойових дій та невирішених територіальних конфліктів створює напружену атмосферу для багатьох гравців як в Україні, так і за її межами. Тому розвиток Вінниці в умовах, що склалися, потребує кращої та ефективнішої мобілізації усіх наявних ресурсів.

Якщо розглядати можливості та виклики міста на регіональному рівні (в контексті Вінницької області), то, безперечно, тут у міста немає конкурентів, які можуть забезпечити такий же рівень соціально-економічних послуг, можливості для самореалізації та саморозвитку. Вінниця є адміністративним, економічним, освітнім, науковим центром регіону, переважно через Вінницю ретранслюється як історичне, так і культурне надбання усього регіону. Не в останню чергу завдяки міграції населення з області місто підтримує мінімальний приріст населення. Крім культурно-історичних, обласний центр має розвинені транспортні зв'язки з більшістю населених пунктів регіону.

Вінниця є центром одного з найпотужніших аграрних регіонів України. Це напряму впливає на економічну спеціалізацію як області, так і міста. Місто має всі шанси стати в перспективі центром впровадження нових технологічних процесів у вирощуванні та переробці сільськогосподарської продукції.

Місто Вінниця та Вінницька область у політичному та правовому сенсі є відокремленими суб'єктами, проте історично так склалося, що значна кількість освітніх, медичних, спортивних, адміністративних та культурних послуг, які фінансує область, сконцентрована у Вінниці, і ними користуються вінничани. Тобто регіон значною мірою підтримує функціонування багатьох сфер життя Вінниці. З іншого боку, місто є урбаністичним центром, котре уособлює якісно інший спосіб життя та дозвілля.

Дуже важливим аспектом є реальна співпраця міста та області для подальшої взаємодії та досягнення спільних цілей. Така співпраця можлива за умови, що обидва гравці вважатимуть одне одного не конкурентами, а як повноцінними партнерами та союзниками.

Нині є потреба у дослідженні функціонування Вінницької агломерації* як просторового феномену, що охоплює Вінницю та всі населені пункти навколо, які мають тісні економічні зв'язки з нею (трудові та освітні маятникові міграції*). Наслідком

функціонування агломерації є щоденний потік із навколошніх населених пунктів до Вінниці значної кількості населення на роботу або навчання. Жителі цих населених пунктів вважають обласний центр основним місцем для задоволення своїх потреб та проведення дозвілля. Водночас вінничани розглядають сусідні громади як місце для «життя поряд із природою» та, не розриваючи своїх зв'язків із містом, переїздять туди на постійне місце проживання. Розуміння структури та інтенсивності зв'язків у межах агломерації допоможе краще прогнозувати її розвиток та уникати таких негативних проявів для Вінниці, як субурбанізаційні процеси* та міське розповзання*, деградація окремих районів міста та знецінення нерухомості, неконтрольована автомобілізація та розподіл транспортних потоків, погіршення соціальної взаємодії між резидентами та нерезидентами тощо.

Зрозумівши свою роль та місце на кожному з вище перелічених рівнів, Вінниця матиме змогу реально оцінити свої можливості і пріоритети та спряувати наявні ресурси на їх досягнення. Коли місто у взаємодії з іншими гравцями на кожному рівні прагнутиме розвиватися за сценарієм подвійного виграшу (win-win)*, тоді воно стане впізнаваним, привабливим та по-своєму унікальним у міжнародному, національному та регіональному масштабах.

ДЕМОГРАФІЯ, ПРОГНОЗ

Із 2001 р. у Вінниці почалося поступове зростання кількості населення, водночас населення країни в цілому та Вінницької області зокрема продовжує зменшуватися (за період з 1990 р. до 2015 р. загальна кількість населення зменшилася на 8909,2 тис. осіб, у тому числі міського – на 5284,2 тис. осіб – це дані Державної служби статистики України).

Вінниці вдалося подолати загальнодержавну тенденцію до зменшення населення, зокрема й у містах. Загальний приріст населення становив приблизно 15–16 тис. осіб із 2002 р. Така тенденція має значення для подальшої побудови демографічного прогнозу та потребує уточнення факторів, які сприяли подібній динаміці чисельності населення. Серед них – величина природного приросту, сальдо міграції та середньої тривалості життя.

Помірне (майже рівномірне) зростання кількості померлих (із 1990 р. по 2015 р. зростання становило 0,9 тис. осіб, із 2,82 тис. у 1990 р. до 3,72 тис. у 2015 р.) та більш стрімке збільшення кількості новонароджених із 2001 р. після сильного спаду у період із 1990 р. до 2000 р. дають і поступове збільшення показника природного приросту населення із деяким спадом за останні три роки при збереженні позитивного значення.

Джерело: Головне управління статистики у Вінницькій області

Динаміка чисельності новонароджених і померлих у м. Вінниці, 1990–2015 рр. (тис. осіб)

Джерело: Головне управління статистики у Вінницькій області

Природний приріст населення м. Вінниці, 1990–2015 рр. (тис. осіб)

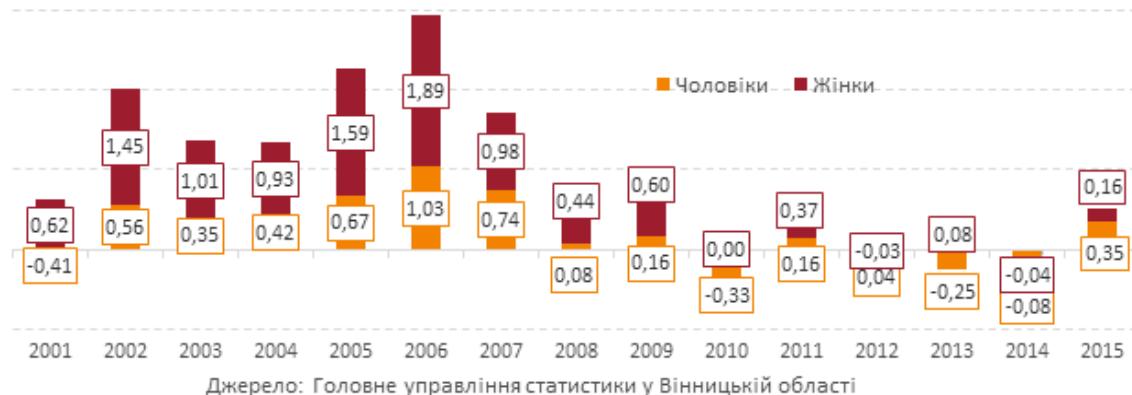
Спад відбувся переважно через збільшення смертності у цей період та зовсім незначне зменшення народжуваності. Коливання кількості померлих відбувалось у межах 1 тис. осіб, із середнім показником 3,45 тис. осіб/рік, а кількість народжених зростала, і така тенденція триває впродовж більш ніж 10 років. Природний приріст у 2008 р. вийшов на рівеньвищий, ніж нульовий уперше з 1997 р., але так і не досягнув попередніх показників, зокрема найбільшого з них – у 1990 р. (2,7 тис. осіб/рік).¹

Враховуючи викладене вище, констатуємо, що зростання народжуваності може стати фактором подальшого збільшення населення м. Вінниці.

Ще одним чинником демографічної динаміки є міграційні процеси. Поряд із природним приростом вони визначають чисельність населення та дають змогу спрогнозувати подальші зміни.

¹ Показники міграційного руху населення (прибуття/вибуття) у міжпереписний період із 1989 до 2001 року не перераховували, тому дані були надані за 2001–2015 рр. Також вони не розподілені за віковими групами.

У динаміці міграційних процесів у Вінниці можна виділити два періоди: з 2001 р. до 2010 р., коли сальдо міграції було позитивним, та п'ять років, починаючи з 2010 р., коли вперше за 10 років воно набуло негативного значення. Очевидно, що плюсові значення даного коефіцієнту досягались у більшій мірі за рахунок жіночої міграції. Водночас переміщення чоловіків формували менші, хоча теж позитивні коефіцієнти. З 2010 р. спостерігаємо загальне зменшення сальдо міграції за рахунок обох статей, але більше мінусових коефіцієнтів спостерігаємо за рахунок чоловіків.

Сальдо міграції з поділом за статтю, 2001–2015 рр. (тис. осіб)

Позитивне сальдо із високим коефіцієнтом може формуватись як за рахунок значного припливу населення, так і зменшення відпливу. В умовно виділений перший період, до 2009 р., спостерігається значний контраст між відпливом та припливом населення з високим показником прибуття, із 2010 р. різниця стає менш помітною, але не за рахунок суттєвого збільшення відпливу, а за рахунок зменшення припливу (якщо середній показник в умовному першому періоді становив 9,29 тис. осіб, то в умовному другому – 6,77 тис. осіб, що на 2,52 тис. осіб менше). Водночас відплив не набув суттєвих змін (середній показник за умовний перший період зменшився на 1,06 тис. осіб з 7,84 тис. осіб). Отже, помітна загальна тенденція до уповільнення міграційних процесів, особливо за останні два роки. Більша інтенсивність міграційних процесів у цілому характерна для жінок.

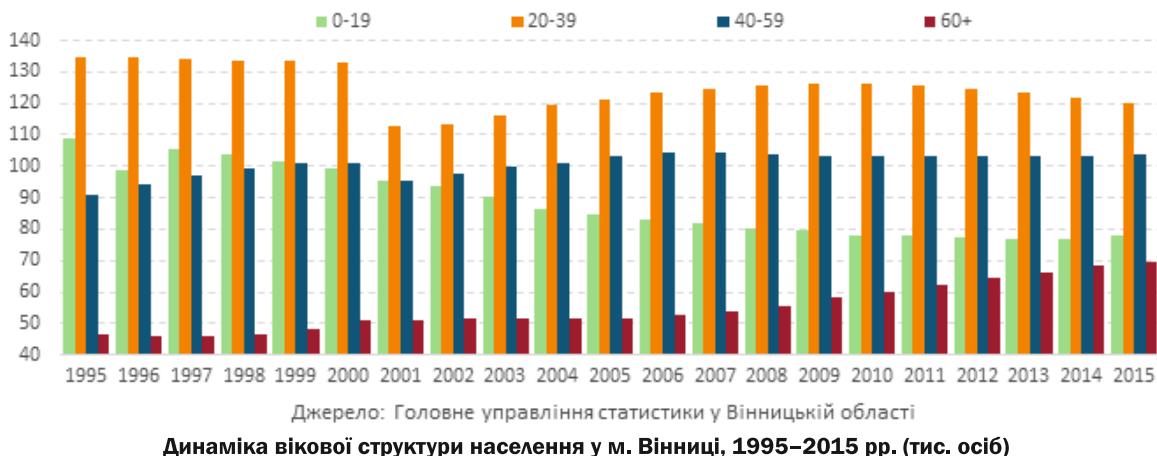
Міграційні процеси, пов'язані з внутрішньо переміщеними особами (ВПО), подані окремо у цьому аналізі, оскільки є проблеми із чіткою фіксацією та веденням обліку цієї категорії осіб. За даними Головного управління статистики у Вінницькій області, загальна кількість внутрішньо переміщених громадян з Луганської та Донецької областей станом на жовтень 2017 року становила 5608 осіб. Більшість ВПО складають працездатні люди (62,59 %), найменше дітей віком 6–18 років (4,73 %), діти до 6 років складають 11,06 %, а особи старші працездатного віку – 21,63 %.

Вікова структура населення зазнала значних змін за період із 1995 р. до 2015 р. Найбільш стабільною за чисельністю є група 40–59 років, мінімальні зміни також є у групі 20–39 років, помітний спад зафіковано у 2001 р. (але ми не можемо робити прогностично значущих висновків із такої тенденції, оскільки беремо до уваги потенційну ненадійність даних за період 2001 р. та у попередні роки).

Спостерігається тенденція до зменшення групи 0–19 років. Це можна пов'язати зі спадом народжуваності у 1990–2000 рр. (принаймні з тих періодів, які потрапили у наше дослідження). Водночас зазначимо, що народжуваність коливалась у межах 2,5–5,5 тис. осіб щороку, а загальна щорічна зміна кількості народжених є дуже незначною і становить 0,01 тис. осіб, тоді як група 0–19 років протягом 1995–2015 рр. зменшилася на 30,02 тис. Зменшення можна пояснити й іншими факторами, наприклад, смертністю або міграційними процесами.

В. НАСКРІЗНІ ТЕМИ ТА БАЗОВІ ФАКТОРИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ МІСТА

Демографія, прогноз

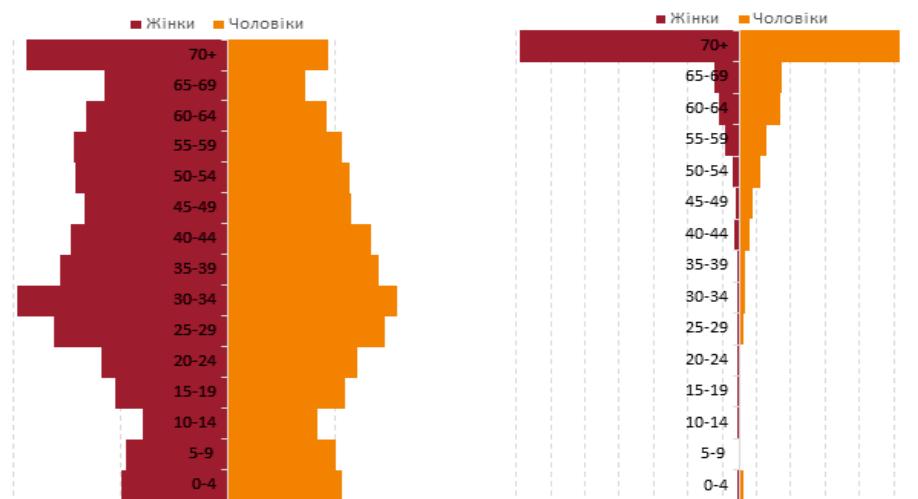

Смертність у цій віковій групі становила 0,04–0,09 тис. осіб – це досить низький показник порівняно з іншими групами населення. Тож смертність не є вагомим фактором щодо складу групи 0–19 років. Зважаючи на відсутність даних щодо міграцій у вікових групах, ми можемо лише припустити, що зміна кількості населення віком 0–19 років відбувалася переважно за рахунок міграцій, а саме відтоку населення.

Вікова група старша за 60 років також зазнала змін, але, навпаки, у бік збільшення. Подібна ситуація може свідчити про збільшення тривалості життя або ж міграційні зміни. Зазвичай ця вікова категорія не є суб'єктом активних переміщень, тому ми можемо зробити припущення про збільшення середньої тривалості життя або зменшення смертності у цій групі. Чисельність населення у Вінниці у 2015 р. становила 373,3 тис. осіб, серед них чоловіки – 171,64 тис. (46 %), а жінки – 201,66 тис. (54 %). У перерахунку на 1000 населення маємо спорідненість даних міста, області та України у цілому (з невеликою перевагою жіночої частки у місті). Приріст населення відбувався найбільше за рахунок різниці притоку та відтоку чоловіків у місті. Зокрема, сальдо міграції серед чоловіків становило 0,35 тис. осіб, а серед жінок – майже вдвічі менше 0,16 тис.

У розрізі п'ятирічних вікових груп спостерігаємо помітну кількість жінок віком за 70 років, водночас саме серед цієї категорії високий показник смертності.

Прогноз демографічної динаміки населення м. Вінниці до 2030 р.

Чисельність населення м. Вінниці
у розрізі статей та вікових груп, 2015 р.

Смертність населення м. Вінниці
у розрізі статей та вікових груп, 2015 р.

В. НАСКРІЗНІ ТЕМИ ТА БАЗОВІ ФАКТОРИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ МІСТА

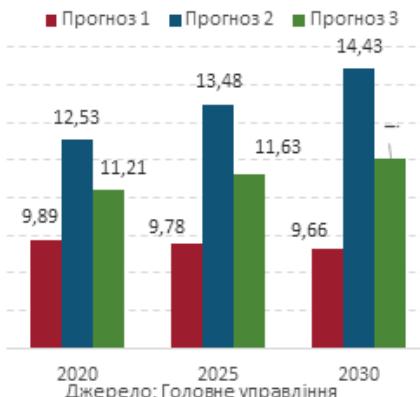
Демографія, прогноз

Прогнозні значення народжуваності у Вінниці коливаються від незначного поступового спаду – 0,34 осіб на 1000 населення у 2030 р. порівняно з 2015 р. (прогноз 1), до більш стрімкого зростання – на 2,84 осіб на 1000 населення, до 14,43 осіб на 1000 населення у 2030 р. (прогноз 2)

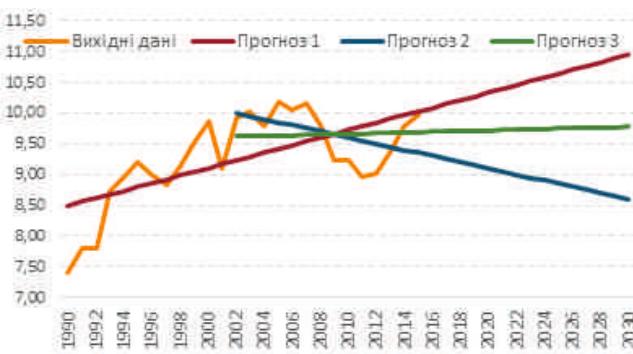
Джерело: Головне управління статистики у Вінницькій області

Прогнози народжуваності населення у м. Вінниці, 1990–2030 рр. (на 1000 осіб)

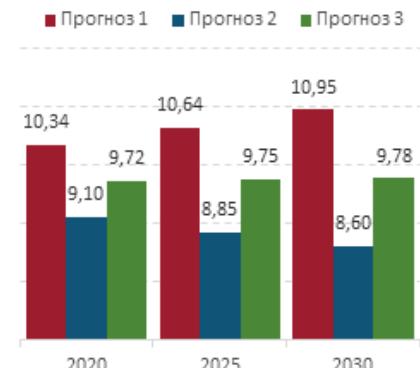
Прогнози народжуваності населення у м. Вінниці, 2020–2030 рр. (на 1000 осіб)

Протилежну картину можна спостерігати із показниками смертності (0 та 0).Хоча їх зміна є менш стрімкою у кожному з варіантів прогнозу. Якщо зростання (прогноз 1) – то на 0,98 осіб у 2030 р. порівняно з 2015 р., якщо спад (прогноз 2) – то на 1,37 осіб у 2030 р. порівняно з 2015 р.

Джерело: Головне управління статистики у Вінницькій області

Прогнози смертності населення у м. Вінниці, 1990–2030 рр. (на 1000 осіб)

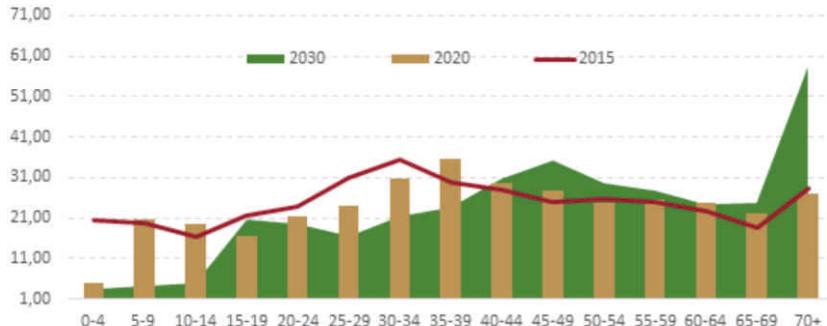

Джерело: Головне управління статистики у Вінницькій області

Прогнози смертності населення у м. Вінниця, 2020–2030 рр. (на 1000 осіб)

Прогноз статево-вікового складу населення м. Вінниці до 2030 р.

Найбільш помітною тенденцією стане старіння населення. Навіть за збільшення показників міграції та фертильності така тенденція збережеться.

Прогноз вікового складу населення м. Вінниці, 2015–2030 рр. (тис. осіб)

Кількість молодих людей до 20 років зменшуватиметься, а людей віком понад 65 років – збільшуватиметься. Водночас кількість працездатного населення поступово зменшується: 246,37 тис. осіб – у 2015 р., 244,54 тис. – у 2020 р., 235,36 тис. – у 2030 р. та 229,09 тис. – у 2030 р. Частка непрацездатних осіб відносно працездатних майже не зміниться і становитиме у 2030 р. стільки ж, скільки у 2015 р., – 0,51, тобто непрацездатне населення віком до 20 років і за 65 років складе половину працездатного населення та третину всього населення міста.

Що більшим ставатиме вік жінок, то меншою буде їх частка у відповідній віковій групі. Зросте також кількість чоловіків старшого віку. Контраст ставатиме помітнішим із збільшенням віку. У віковій категорії «від 70 років» частка жінок зменшиться з 66,48 % у 2015 р. до 44,23 % у 2030 р. За рахунок зменшення частки жінок у цій категорії зміниться і структура вікової групи «від 60 років», водночас у групі 65–69 років жінок 61,03 % у 2015 р. і 56,18 % у 2030 р. Загалом, за прогнозом, жінки складатимуть приблизно таку ж частину населення (51 % у 2030 р.), як і чоловіки (49 % у 2030 р.), на відміну від ситуації попередніх років, коли жінки становили більшість (54 % у 2015 р.). Кількість чоловіків стане дещо більшою, а жінок – меншою.

Висновки демографічного аналізу та прогнозу

Особливістю демографічної динаміки м. Вінниці є те, що їй вдалося подолати загальнодержавну тенденцію до зменшення населення, зокрема у містах.

У місті зростає народжуваність, що може стати фактором подальшого збільшення населення м. Вінниці, зокрема серед більш зрілого населення. Також поступово збільшується показник природного приросту населення із деяким спадом за останні три роки при збереженні позитивного значення.

У динаміці міграційних процесів у Вінниці можна виокремити два періоди: з 2001 р. до 2010 р., коли сальдо міграції було позитивним, та п'ять років, починаючи з 2010, коли вперше за 10 років воно набуло негативного значення. У місті переїжджає більше жінок, ніж чоловіків. Водночас для цієї категорії населення процеси притоку у досліджуваний період завжди переважають відтік. Також спостерігаємо загальну тенденцію до уповільнення міграційних процесів, особливо в останні два роки.

Відбулися зміни і у віковій структурі населення. Спостерігаємо тенденцію зменшення групи 0–19 років, імовірно, через збільшення відпливу населення. Водночас відбулося збільшення категорії населення старшого віку (понад 60 років), швидше за все завдяки зростанню тривалості життя.

Найімовірніше, Вінниця покаже більш оптимістичний демографічний розвиток порівняно із областю та країною в цілому.

За стабільних умов (або їх поліпшення) наступні 12 років природний приріст буде збільшуватися у разі помірного спаду рівня смертності та більш швидкого зростання народжуваності. Ці показники повільніше «адаптуються» до змін рівня життя, ніж в області в цілому. Також за таких умов приплив переважатиме над відпливом населення при загальному уповільненні міграційних процесів. Сальдо міграції залишатиметься позитивним із поступовим зростанням.

Коефіцієнт фертильності продовжить тенденцію до спаду у молодших вікових категоріях (до 20 років та 20–24 роки) і, навпаки, до зростання у всіх інших вікових групах, окрім 50–54 років, де принципових змін не очікується через незначну кількість народжень у попередні роки.

Відбудеться подальше старіння населення.

Люди працездатного віку утримуватимуть більшу кількість осіб літнього віку та дітей. Зростатимуть середній вік населення та тривалість життя.

За прогнозом, жінки становитимуть приблизно таку ж частину населення, як і чоловіки. Тож чоловіків трохи побільшає, а жінок поменшає. Що більшим ставатиме вік жінок, то меншою буде їхня частка у відповідній віковій групі. Збільшиться кількість чоловіків старшого віку. Контраст буде помітнішим із збільшенням віку.

ДОСТУП ДО ЧИСТОЇ ПИТНОЇ ВОДИ

Вода є однією з базових речей, яка впливає на самопочуття та здоров'я людини. Якісна питна вода є базовою потребою для існування та розвитку людського організму, а лише здорована людина здатна до саморозвитку та самореалізації.

У контексті міста якісне та стабільне водопостачання населення має бути пріоритетом міського розвитку та створення комфортного міського середовища. Оскільки міста, зокрема й Вінниця, є місцями концентрації значної кількості населення, яке потребує якісної питної води, а в умовах глобальної зміни клімату та постійного зростання споживання води вона як ресурс стає все менш доступною в якісному та кількісному вимірах, питання водопостачання буде загострюватися з часом дедалі більше. Ускладнює ситуацію те, що ця тема потребує широкого комплексного підходу, що включає міжгалузеву співпрацю та співпрацю на різних рівнях влади, та з різними стейххолдерами для напрацювання комплексних рішень.

На жаль, нині безпечне навколоишнє середовище та збереження водних ресурсів ще не є пріоритетом державної політики в Україні, відповідно питанню забезпечення населення водою не приділяють достатньо уваги. На місцевому рівні, зокрема у Вінниці, є проблеми із якістю водопостачанням через застарілу методику очищення питної води, відсутність комплексної системи моніторингу та застарілу технічну інфраструктуру у сфері водопостачання та водовідведення.

Крім вищевказаного, Вінниця стикається з низкою інших викликів, пов'язаних із постачанням питної води, а саме:

- річка Південний Буг на сьогодні є безальтернативним джерелом централізованого водопостачання, а диверсифікація постачання (наприклад, за рахунок підземних вод) потребує додаткового комплексного та тривалого наукового дослідження;
- у Вінниці діє монополія на водопостачання;
- оскільки Південний Буг «не починається і не закінчується у місті», є потреба у регіональній, міжрегіональній та загальнодержавній співпраці у питанні якісного водопостачання;
- поліпшення систем водопостачання та водовідведення потребує значних фахових та фінансових ресурсів, якими Вінниця нині не володіє.

ПОВОДЖЕННЯ З ПОБУТОВИМИ ТА ПРОМИСЛОВИМИ ВІДХОДАМИ

Питання поводження з відходами також є базовою послугою, якою має забезпечувати місто своїх мешканців. Поводження з відходами напряму впливає на міську екологію, адже безпечне навколошнє середовище неможливе без комплексного підходу до утилізації та переробки сміття. О того ж у світі поступово утверджується тренд як безвідходного виробництва, так і мінімізації продукування сміття у будь-яких аспектах діяльності людини. Місто, яке прагне іти в ногу зі світовими тенденціями, має брати до уваги цей тренд.

Для Вінниці важливим компонентом є зміна підходів до цього питання, оскільки з одного боку, місто має напрацювати комплексне бачення збору, переробки, утилізації, повторного використання відходів та створення відповідної інфраструктури для цього, а з іншого – паралельно необхідно формувати та пропагувати культуру поводження з відходами. Комплексність також полягає у тому, що місто має справу з різними типами відходів (харчові відходи, папір, метал, пластик, скло, будівельні матеріали, електричні прибори, хімічні відходи, тощо), кожен з яких потребує окремої утилізації та переробки.

Для налагодження ефективної системи поводження з відходами Вінниця має знайти ефективні відповіді на деякі виклики, зокрема:

- наявний полігон у Стадниці вичерпує свої потужності, а створення нового потребує нових підходів у побудові та функціонуванні;
- місто має вирішити питання з накопиченням промислових відходів (наприклад, на колишніх підприємствах «Хімпром» та «Термінал»), оскільки їх вплив на довкілля не вивчений в повній мірі, а технологія та місце їх утилізації під питанням;
- у формуванні нової системи поводження з відходами місто потребує значної фінансової підтримки, за участі фахівців та сучасних методик.

В. НАСКРІЗНІ ТЕМИ ТА БАЗОВІ ФАКТОРИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ МІСТА
Оптимізація процесів управління містом: облік ресурсів та оцифрування, моніторинг процесів життєдіяльності міста, підготовка фахівців з управління містом, науковий підхід до ухвалення рішень

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ МІСТОМ: ОБЛІК РЕСУРСІВ ТА ОЦИФРУВАННЯ, МОНІТОРИНГ ПРОЦЕСІВ ЖИТТЕДІЯЛЬНОСТІ МІСТА, ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З УПРАВЛІННЯ МІСТОМ, НАУКОВИЙ ПІДХІД ДО УХВАЛЕННЯ РІШЕНЬ

Розвиток міста неможливий без оптимізації, синхронізації та стандартизації управлінських процесів. Процес ухвалення рішень є комплексним та має передбачати такі компоненти:

- інвентаризація всіх ресурсів та послуг, якими володіє, розпоряджається та які надає місто: земельні ділянки та приміщення, житловий фонд, транспортна та технічна інфраструктура, зелені насадження (наявність, цінність та стан), водні ресурси в контексті міста та регіону (наявність та стан); промислові території, зокрема браунфілди, історичні і культурні пам'ятки; соціальна, освітня, медична, спортивна сфери, тощо;
- оцифрування та створення синхронізованих баз даних на основі проведеної інвентаризації;
- налагодження процесів моніторингу та аудиту важливих сфер життя міста: надання комунальних послуг, екологічного моніторингу (вода, земля, повітря), соціального моніторингу (опитування громадської думки), економічного моніторингу (соцопитування місцевого бізнес-середовища), освітнього моніторингу (зв'язок освіти та ринку праці, задоволеність процесом навчання та здобутими навичками/кваліфікаціями);
- заличення, підготовка та підвищення кваліфікації фахівців для вирішення актуальних проблем міста. Нині Вінниця відчуває дефіцит фахівців з таких сфер, як сталий розвиток міської та сільської території, міське та просторове планування, маркетинг, паблік рілейшнз, реклама, екологія та екологічна економіка, соціологія, міська статистика, демографія, управління муніципальними закладами в галузі освіти, культури, охорони здоров'я, управління комунальними підприємствами. Крім того, низка навчальних напрямів, за якими готові студентів освітній сектор міста, потребує переосмислення та оновлення, а саме: педагогіка та методика викладання, культура, аудіовізуальне мистецтво, публічне управління, менеджмент бюджетних організацій, відновлювані джерела енергії, екологія та облік ресурсів, економіка, управління ресторанами та готелями, гастрономія, маркетинг, логістика;
- проведення попереднього наукового аналізу з важливих питань розвитку міста та врахування його результатів у процесі ухвалення рішень.

Інший важливий аспект оптимізації управлінських процесів – їх стандартизація за міжнародними підходами, зокрема через систему міжнародної стандартизації та сертифікації ISO.

ОПТИМАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ МІСЬКИМИ ФІНАНСАМИ

Вінниця має перейти на довгострокову систему (щонайменше 3 роки) бюджетного планування.

Місто має використовувати всі можливі на місцевому рівні інструменти для детінізації міської економіки та ринку праці.

У Вінниці має бути запроваджена гнучка система оподаткування (наприклад, податкові преференції для пріоритетних напрямів розвитку економіки, або жорстка податкова політика для екологічно небезпечних підприємств).

Місто має розуміти свої пріоритети розвитку, фахово їх обґрунтовувати та залучати, крім міських коштів, обласну, державну та міжнародну фінансову допомогу для реалізації цих пріоритетів.

Місто має змінити підходи до фінансування проектів: виділяти кошти треба у першу чергу на стратегічні проекти, а не на ті, які створюють «хорошу картинку».

Місто має змінити парадигму залучення зовнішніх грантових коштів: перехід від «грантоорієнтованого» до «проектоорієнтованого» пошуку і залучення фінансових ресурсів.

Місто має спростити інструменти підтримки громадських ініціатив, які стосуються розвитку пріоритетних галузей його життєдіяльності.

МІСЬКА СТАТИСТИКА, ПОДІЛ МІСТА НА РАЙОНИ

Вінниця еволюціонувала до того рівня, коли питання створення та функціонування міської системи статистики є, як ніколи, актуальним. Збір та опрацювання різного роду даних на рівні міста відкриває нові можливості для його розвитку, зокрема:

- створення синхронізованих баз даних, аналіз інформації, її оцінка, моніторинг у різних галузях;
- розуміння реальної ситуації у багатьох сферах (демографія, економіка, медична, освітня, соціальна галузі, екологія, система комунальних послуг тощо), що створить передумови для ухвалення об'єктивних рішень, які базуються на фактах;
- міська статистика є базою для стратегічного планування, а отже, оптимального розподілу міських ресурсів;
- дигіталізація та впровадження IT-рішень для поліпшення системи міського управління.

Для формування системи міської статистики необхідно здійснити низку заходів, передусім таких:

- аналіз методики наявної системи збору даних на рівні міста Головним управлінням статистики у Вінницькій області та іншими інституціями;
- пошук, залучення та підвищення кваліфікації фахівців, які розбудовуватимуть міську статистичну службу;
- розробка методології збору даних, зокрема синхронізація новоствореної системи міської статистики з наявними системами на вищому рівні (облстат), а також створення необхідних правових та інституційних засад (хто, яким чином і на підставі чого займається збором інформації);
- формування відповідних компетенцій у системі міської ради для стандартизації та оптимізації збору даних;
- створення відкритого, цілісного, синхронізованого ресурсу для зберігання та обробки даних, його інтеграції з наявними інформаційними системами міста.

Створення міської статистичної служби є тривалим та комплексним процесом, проте необхідним для розвитку міста. Створення системи моніторингу виконання даної Концепції може стати базисом та першим етапом на шляху до міської статистики.

Окремим, можливо навіть паралельним, процесом у розвитку міської статистики має бути поділ міста на окремі райони та збір даних за певними показниками у цих районах. Такий підхід дає можливість відслідковувати різноманітні тенденції в окремих частинах міста та реагувати на них у разі потреби. Поділ міста на райони може здійснюватися за історичним (історично сформовані райони), економічним (райони концентрації промисловості) та просторовим (райони з різною типологією забудови) підходами. Попередньо можна виділити такі райони міста: Вишенька, Пирогове, Академічний (включно із Сабаровом), Слов'янка, Поділля (включно із вул. Князів Коріатовичів), П'ятничани (включно з Кореєю), Центр, Замостя, Старе Місто, Малі Хутори, Військове Містечко (включно з районом олійно-жирового комбінату та промисловими територіями на схід та північ від району), Тяжилів, Промисловий Схід (район індустріальних парків), Хутір Шевченка (включно з промисловими зонами на схід від вул. Липовецької та колишнього ВПЗ), Київський (уздовж вул. Київської, із промисловими зонами на захід від вул. Липовецької), Десна (після приєднання).

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

**ОСВІТА,
ПІКЛУВАННЯ ПРО ДІТЕЙ ТА МОЛОДЬ**

ОСВІТА, ПІКЛУВАННЯ ПРО ДІТЕЙ ТА МОЛОДЬ

Вінниця – місто дитинства та молодості

Опис галузі

Місто з оптимальною та розвиненою мережею освітніх закладів.

Дошкільна освіта. 53 дошкільні навчальні заклади комунальної форми власності, 1 – державної, дошкільні групи у 2-х приватних закладах, де виховують 18340 дітей.

Загальна середня освіта. 39 загальноосвітніх навчальних закладів, з яких – 4 приватні, вечірня загальноосвітня школа ІІ–ІІІ ступенів № 24 та спеціальна загальноосвітня школа І–ІІ ступенів із дошкільним відділенням для дітей із порушеннями розумового розвитку. Загалом у загальноосвітніх закладах навчаються 39418 учнів.

Позашкільна освіта. З позашкільні навчальні заклади, у яких навчається понад 7000 дітей.

Професійно-технічна освіта. 9 професійно-технічних навчальних закладів, де навчаються 5004 осіб.

Вища освіта. 11 вищих навчальних закладів І–ІІ рівнів акредитації, в яких навчаються 10649 студентів, та 14 вищих навчальних закладів ІІІ–ІV рівнів акредитації, в яких навчаються 37525 студентів.

У м. Вінниці станом на початок 2018 року:

- кількість дитячого населення віком від 0 до 18 років – 67126;
- кількість дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування – 245, із них дітей-сиріт – 71, дітей, позбавлених батьківського піклування, – 174;
 - дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які проживають у прийомних сім'ях, – 23;
 - дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які проживають у будинках сімейного типу, – 20;
 - дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, під опікою – 169;
 - усиновлених дітей, – 184.
 - кількість дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах і перебувають на обліку у службі у справах дітей, – 122;
- кількість дітей, які перебувають у інтернатних закладах:
 - дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування – 21;
 - за заявами батьків – 70.
- молоді (14–35 років) – 117286 осіб.

До єдиного освітнього простору міста входять:

- комунальна установа «Міський методичний кабінет»;
- лабораторія інформаційних та комунікаційних технологій, що працює на базі фізико-математичної гімназії № 17;
- центр із питань інтеграції до європейського та світового освітнього простору, що працює на базі НВК: ЗШ І–ІІ ступенів-ліцею № 7;
 - приватні заклади освіти, які самостійно здійснюють господарську діяльність;
 - 19 підліткових клубів за місцем проживання; напрямів діяльності клубів (гуртки, секції, заняття тощо) – 13. Середньорічна кількість дітей та молоді, які відвідують клуби за місцем проживання, – 45600 осіб.

Цілі

1. Рівний доступ до якісних освітніх послуг.
2. Захист прав дітей та запобігання дитячій бездоглядності.

3. Комфортне середовище для самореалізації молоді та її активного залучення до суспільно-громадського життя міста.

Обґрунтування цілей

Освіта є найважливішою сферою, від якої залежить економічний і соціальний розвиток сучасного суспільства. Освітня галузь міста має низку проблем, які необхідно вирішувати. Зокрема щодо першої цілі:

- недостатня кількість місць у закладах освіти;
- недостатня якість надання освітніх послуг в окремих закладах освіти та інформованість про них мешканців міста;
- зниження рівня зацікавленості у поглибленному вивчені природничо-математичних предметів;
- незначна кількість альтернативних закладів освіти приватної форми власності;
- не всі заклади освіти є архітектурно доступними;
- необхідність розвитку інклюзивної освіти для дітей з особливими освітніми потребами;
- потребує поліпшення ситуація з безпекою дітей та молоді у місті;
- застаріла матеріально-технічна база закладів освіти;
- фізичний знос будівель і мереж інженерно-технічної інфраструктури закладів освіти.

Ціль 2 є актуальною і важливою та потребує:

- проведення цілеспрямованої роботи щодо захисту прав, свобод і законних інтересів дітей міста;
- у зв'язку із актуальністю проблеми зростання кількості функціонально неспроможних сімей нагальним є забезпечення підтримки дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, запобігання ранньому соціальному сирітству та зменшенню кількості дітей, позбавлених батьківського піклування, повернення дітей з інтернатних закладів до біологічних родин;
- сприяння розвитку та забезпечення ефективного функціонування сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сприяння усиновленню.

Згідно з нормами Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» до молоді належать громадяни віком від 14 до 35 років. Молодь умовно поділяється на три соціальні прошарки:

- учні та школярі – 14–18 років;
- студенти – 18–24 роки;
- молоді люди – 24–35 років.

Для кожної групи характерна наявність певних проблем. Учні та школярі живуть під опікою батьків. Закінчують навчання у школі та обирають майбутній фах. Студенти, досягнувши повноліття, мають вирішувати особисті життєві проблеми. На перший місце виходять питання пов'язані із особистими стосунками, пошуками власного місця у житті. Молоді люди – починається процес соціального становлення молодої людини, створюється власна сім'я. Постають питання вирішення матеріального забезпечення, створення родини, народження дітей.

Створення комфортного середовища для самореалізації молоді та її активне залучення до суспільно-громадського життя міста, що визначає ціль 3, забезпечить:

- новий рівень інформованості та обізнаності молоді щодо суспільно значущих питань життя України;
- створить умови для активної участі молоді у протидії поширенню в молодіжному

середовищі різних форм агресивної та антисоціальної поведінки;

- підвищить зацікавленість молоді у здобутті освіти, яка задовольняла би потреби економічного та соціального розвитку міста;
- формування високого рівня позитивного світогляду молоді на основі почуття патріотизму до міста та країни, національної самосвідомості, духовно-моральних, культурних, загальнолюдських цінностей;
- сприяння вибору майбутньої професії, набуття практичних навичок стажування;
- підтримку творчих ініціатив та сприятиме розвитку змістового дозвілля;
- створення умов для широкого залучення молоді до здорового і безпечноного способу життя;
- створення ефективного механізму співпраці та координації роботи навчальних закладів і роботодавців.

Сучасна модель молодіжної політики в умовах розширення міжнародного співробітництва як основа формування відповідних механізмів має будуватися на принципах поширеної у світі моделі партнерства. Серед цих принципів слід вказати такі: безпосередня участь (залучення молоді до формування і реалізації політики, що стосується інтересів самої молоді), проблемно-орієнтованість та ситуативність (перехід до гнучких локальних проектів, що максимально наближені до конкретних потреб і проблем молоді певної прикордонної території), диференційованість (забезпечення різноманітності підходів до різних груп молоді в межах єдиної системи соціальних гарантій для всіх категорій молоді), обмежене втручання (підтримка недержавних молодіжних організацій, збільшення активності яких передбачає зменшення втручання держави у процес реалізації державної молодіжної політики). Для створення таких умов необхідний обмін досвідом між студентством та молоддю, отримання досвіду та широке знайомство із молоддю інших країн.

Фахові рекомендації та приклади проектів

1. Рівний доступ до якісних освітніх послуг.

- 1.1. Забезпечити доступність освітніх послуг, створити умови для інклюзивної освіти.
- 1.2. Підвищити якість освітніх послуг.
- 1.3. Створення нового освітнього простору у школах.

Заходи та проекти:

- створення нових закладів освіти у тих мікрорайонах міста, де є черга на влаштування дітей, наповнюваність груп та класів не відповідає нормам, навчання здійснюється у дві зміни;
- створення у місті відокремлених профільних шкіл III ступеня (ліцеї) для забезпечення якісної профільної освіти та свідомого вибору учнями майбутньої сфери діяльності;
- здійснення термомодернізації будівель закладів освіти з метою створення комфорних умов для навчання дітей;
- забезпечення архітектурної доступності приміщень усіх закладів освіти міста;
- відкриття інклюзивних груп та класів для дітей з особливими освітніми потребами у закладах освіти відповідно до потреб мешканців міста. Створення міських інклюзивно-ресурсних центрів у різних мікрорайонах міста для оцінки розвитку, надання психолого-педагогічної допомоги та системного супроводження дітей з особливими освітніми потребами. Створення інклюзивних коворкінг-зон у школах для навчання дітей з особливими освітніми потребами;

- створення єдиного інформаційно-освітнього простору для інформування громади щодо надання освітніх послуг закладами, установами, організаціями різних форм власності та підприємцями;
- забезпечення концептуальних засад «Нової української школи» у закладах загальної середньої освіти міста, а саме: новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей; запровадження нових державних стандартів базової та загальної середньої освіти; орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, наскрізний процес виховання, який формує цінності; педагогіка, що ґрунтуються на партнерстві між учнем, учителем та батьками;
- відкриття класів для поглиблена вивчення у закладах загальної середньої освіти предметів природничо-математичного циклу, що сприятиме розвитку інтелектуального потенціалу міста;
- запровадження системи матеріального заохочення вчителів природничо-математичних предметів, які забезпечують високий рівень якості освіти;
- забезпечення щорічного підвищення кваліфікації педагогів міста шляхом вільного вибору курсів, тренінгів, вебінарів, семінарів, практикумів;
- упровадження системи оцінки якості надання освітніх послуг у закладах загальної середньої освіти міста. Проведення щорічних моніторингових досліджень рівня знань учнів із базових навчальних предметів;
- проведення щорічних опитувань мешканців міста щодо задоволеності освітніми послугами;
- забезпечення закладів освіти, особливо кабінетів для вивчення природничо-математичних предметів, сучасним навчальним обладнанням, дидактичними матеріалами, меблями;
- створення Play-зони у кожному закладі освіти;
- здійснення охорони закладів освіти працівниками муніципальної поліції;
- забезпечення функціонування систем відеоспостережень у закладах освіти;
- встановлення систем пожежної сигналізації у приміщеннях освітніх закладів.

2. Захист прав дітей та запобігання дитячій бездоглядності.

2.1. Забезпечення права дітей на інформацію, вільне висловлення своєї думки.

2.2. Створення ефективних механізмів підтримки сімей із дітьми та подолання складних життєвих обставин.

2.3. Забезпечення права дитини на виховання у сімейному середовищі.

Заходи та проекти:

- впровадження новітніх практик превентивної роботи з дітьми та їхніми родинами;
- підвищення правової обізнаності дітей через реалізацію теоретико-пізнавальних курсів;
- зменшення кількості дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, до рівня не вище ніж 0,18% дитячого населення міста шляхом здійснення контролю за вихованням дітей у таких сім'ях та реалізації заходів щодо мінімізації цих обставин, розвитку превентивних та профілактичних послуг;
 - зменшення кількості дітей, позбавлених батьківського піклування, до рівня не вище ніж 0,2 % від дитячого населення міста через проведення заходів із запобігання дитячій бездоглядності;
 - запобігання потраплянню дітей до інтернатних закладів, зменшення кількості дітей, що виховуються в них, та доведення їх чисельності до рівня не вище ніж 0,5 % від загальної кількості дитячого населення міста;
 - створення єдиної бази даних «Діти Вінниці» як інструменту, що дозволить

поліпшити взаємодію місцевих органів у питаннях допомоги дітям;

- проект «Кожній дитині – виховання у родині»: розвиток та забезпечення ефективного функціонування сімейних форм виховання для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування шляхом створення прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, патронатних родин, збільшення кількості статусних дітей, що виховуються у сім'ях, до 93 %.

3. Комфортне середовище для самореалізації молоді та активного залучення її до суспільно-громадського життя міста.

- 3.1. Розвиток міжнародного молодіжного співробітництва.
- 3.2. Підвищення рівня інформованості молоді міста про можливість працевлаштування.
- 3.3. Підвищення рівня патріотичної свідомості молоді міста.

Заходи та проекти:

- організація студентських наукових та культурно-просвітницьких обмінів між профільними навчальними закладами країн Європи (міжнародні студентські обміни); розробка програми обмінів студентами між містами-побратимами Вінниці (програми міжнародного студентського обміну) та культурно-просвітницьких обмінів між профільними навчальними закладами країн Європи;
- створення інтернет-платформи з інформацією щодо роботи для студентів та випускників навчальних закладів (інтернет-платформа працевлаштування молоді). Проведення відкритих «ярмарків вакансій» для студентів навчальних закладів спільно з центрами зайнятості (ярмарки вакансій для студентів);
- реалізація молодіжних проектів щодо патріотичного виховання молоді спільно з представниками правоохоронних органів, військових, парамедиків, ДСНС та інше (молодіжні проекти щодо патріотичного виховання молоді).

Просторові пріоритети

1. Будівництво та відкриття нових закладів:

- дошкільної освіти – у мікрорайонах Поділля, Академічний, П'ятничани, Старе Місто, Вишенька, Східний, у 10-му мікрорайоні, а також на вул. Тарноградського та Немирівському шосе;
- загальної середньої освіти у мікрорайонах Академічний, П'ятничани;
- позашкільної освіти у лівобережній частині міста.

2. Розширення мережі клубів за місцем проживання в районах міста, які недостатньо охоплені мережею таких клубів для організації дозвілля молоді. Наприклад: Старе Місто, Тяжилів, район колишнього ВПЗ (вулиця Зулінського), мікрорайони «Поділля», «Пирогове», хутір Шевченка.

КУЛЬТУРА,
ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ, МАТЕРІАЛЬНОЇ
ТА НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ СПАДШИНИ

КУЛЬТУРА, ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ, МАТЕРІАЛЬНОЇ ТА НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ

Культура: через традиції – до інновацій

Опис галузі

Вінниця – місто з розвиненою культурною інфраструктурою та різноманітним культурно-мистецьким життям. На території Вінниці більш ніж 100 об'єктів культурної інфраструктури різного підпорядкування – муніципальних закладів (29), решта – відомчі, приватні та національного значення. У підпорядкуванні департаменту культури перебувають 5 дитячих мистецьких навчальних закладів, централізована бібліотечна система, міський клуб, міський Палац мистецтв, літературно-меморіальний музей М. Коцюбинського, Центр історії Вінниці, Центр концертних та фестивальних програм, кінотеатр «Родина», академічний камерний хор «Вінниця».

У 2017 році проведено 4089 культурних заходів. Традиційні заходи доповнюють нові, що розробляються за принципом «відходу від стереотипів» та відрізняються кардинально новою концепцією, постійною зміною форм та форматів проведення. У місті відбуваються події не лише локального, а й національного значення – VinnytsiaJazzfest, міжнародний літературний фестиваль «Острів Європа», мистецький пленер «Найкращий художник», День Європи, День міста та інші, що визначають місце Вінниці як регіонального культурного центру.

Вінницька міська централізована бібліотечна система має оптимально розгалужену по місту мережу бібліотек (17 філій), що активно адаптувалися до потреб споживачів у сучасному інформаційному просторі. На базі бібліотек здійснюється розробка та реалізація інноваційних проектів соціального спрямування.

Високий якісний рівень мистецької освіти оцінений численними нагородами вихованців закладів. Лише за 1 півріччя 2018 року творчі колективи та окремі виконавці дитячих мистецьких шкіл стали дипломантами та лауреатами більш ніж 120 міжнародних, національних та міських фестивалів та конкурсів.

Цілі

1. Модернізація культурної інфраструктури міста.
2. Забезпечення вільного доступу до мистецтва для всіх соціальних груп.
3. Виявлення та промоція культурного потенціалу міста і його локальних брендів.

Обґрунтування цілей

Нова державна регіональна політика передбачає нові можливості для розвитку, але одночасно накладає на органи місцевого самоврядування додаткові зобов'язання. Обмеженість ресурсів розвитку у місцевих бюджетах заохочує місцеву владу до оптимізації видатків, зокрема й у сфері культури і мистецтв. Наявність застарілої та неефективної інфраструктури, утримання якої часто дуже дорого коштує, вимагає від керівників впровадження інноваційних, дієвих механізмів спрямованих на культурні трансформації.

Соціально-вікова, демографічна характеристика сучасного культурного простору регіону потребує перегляду форм і засобів продукування культурних благ, підвищення стандартів їх доступності та інклюзивності для людей. Це є стимулом для пристосування культурних програм і об'єктів до потреб цих груп населення.

Сьогодення актуалізує питання формування унікального культурного ландшафту і

архітектоніки локальних культурних адміністративних територій і зон.

Враховуючи вищевикладене та за результатами SWOT-аналізу, визначено 3 стратегічні цілі:

Необхідність модернізації пояснюється збільшенням кількості споживачів культурних послуг. У 2017 році цей показник становив 589 тис. осіб, що на 100 тис. осіб більше, ніж у 2016 році. Позитивна динаміка участі мешканців міста в культурних заходах спостерігається й на нині, адже лише за 1 півріччя 2018 року показник склав 518 тис. осіб. Беручи до уваги збільшення попиту населення на отримання повного спектра культурних послуг, виникає логічна потреба в функціональному переосмисленні низки культурних об'єктів, зокрема будівлі ККЗ «Райдуга», Літнього театру, ресторану «Імперіал», колишнього кінотеатру «Росія» і кінотеатру «Родина». Постає гостра потреба у збільшенні кількості культурних об'єктів та супільних просторів у віддалених районах міста (Старе Місто, Хутір Шевченка, П'ятничани, Тяжилів, Корея і Пирогове).

Хоч на традиційні бібліотечні послуги є стабільний попит, водночас набуває актуальності забезпечення споживачів інноваційними послугами, зокрема вільним доступом до інтернет-ресурсів та організацією культурного дозвілля на базі бібліотек-філій. У 2016 році послугами мережі бібліотек міста скористалося 55 тис. осіб, у 2017-му цей показник становив майже 58 тис. Невідповідність бібліотечних приміщень вимогам сучасного користувача через знос технічних засобів і їх застарілість, нестачу комп'ютерної та оргтехніки, відсутність у частини приміщень необхідних умов унеможливлює надання повного спектра традиційних та новітніх послуг в умовах тотальної інтернетизації та потреб суспільства, що зростають. Тому важливим є відновлення приміщення бібліотеки створення нових креативних просторів (капітальні ремонти філій №№ 16,5); реалізація інвестиційної угоди із забудовниками житла в мікрорайоні П'ятничани та початок будівництва нового приміщення для бібліотеки-філії № 9. Актуальним є також внесення до інвестиційних угод із забудовниками житла в районі Старого Міста (вул. Нагірна) та в мікрорайоні «Поділля» для питання виділення приміщення бібліотек-філій №№ 2, 17 як центрів сімейного дозвілля.

Надання нових приміщень та розширення наявних для дитячих мистецьких навчальних закладів на території середмістя, Старого Міста, Вишеньки, Тяжилова є нагальною потребою, щоб задовільнити попит населення на здобуття початкової мистецької освіти та розвиток творчого потенціалу юного покоління.

Максимальне розкриття творчо-продуктивного потенціалу й самореалізації кожної особистості відповідно до її духовних потреб та інтересів, незалежно від національності, статусу та матеріального стану. Необхідність створення умов для вільного доступу і користування культурними закладами людей з обмеженими можливостями, людей похилого віку тощо.

Формування репутації міста, в яке необхідно завітати, щоб отримати якісний культурний продукт. Бренд: «Вінниця – столиця фестивального руху».

Вінницькі фестивалі – істотна частина життя міста, що залучає до культурної спільноти не лише місцевих жителів, а й тисячі гостей і туристів.

Поряд із основним брендом для укріплення статусу міста, що «зберігає традиції та йде до інновацій», пропонують започаткувати такі суббренди: «Вінниця – колиска майстрів», «Вінниця – мультикультурне місто» тощо. Для популяризації основного бренду на постійній основі будуть створюватись суббренди різної тематики.

Сильні сторони:

1. Різноманіття об'єктів культури та дозвілля, паркових зон, широкий спектр культурних подій, наявність низки сталих культурно-туристичних візитівок міста.
2. Активний моніторинг громадської думки в сфері культурних послуг та дозвілля.

3. Міжнародні зв'язки міста, постійна співпраця з міжнародними експертними середовищами, фондами та інституціями.

4. Наявність чинної стратегії культурного розвитку міста 2020.

Слабкі сторони:

1. Нерозкритий потенціал паркових зон.

2. Відсутність сучасних критих концертних майданчиків, концертного залу на 2000 та більше глядацьких місць, галереї/центр/ комплексу сучасного мистецтва.

3. Нерівномірне розташування культурних об'єктів на мапі міста.

4. Відсутність належного фінансування для реалізації всіх стратегічних завдань у сфері культури.

5. Недостатня та застаріла матеріально-технічна база культурних та освітніх мистецьких закладів.

6. Низький рівень соціального забезпечення працівників галузі культури і мистецтва, що спричиняє міграцію кадрового ресурсу за кордон.

Можливості:

1. Закріплення за містом статусу національного лідера у сфері культури та дозвілля за рахунок впровадження інноваційних технологій, зокрема фестивального маркетингу.

2. Створення нових і оновлення наявних культурних об'єктів у місті.

3. Створення умов для вільного доступу і користування культурними продуктами всіх верств населення.

Загрози:

1. Зниження рівня загальної культури населення, що призводить до формування депресивного фону в громадській свідомості.

2. Соціокультурна міграція глобального характеру.

3. Низька споживча цінність і вартість культурного продукту.

4. Можливий опір громадськості у разі реалізації масштабних культурних проектів.

Фахові рекомендації та приклади проектів**1. Модернізація культурної інфраструктури міста.**

1.1. Соціокультурна трансформація культурно-мистецьких проектів і програм.

1.2. Культурно-мистецька освіта впродовж життя.

1.3. Розвиток креативного сектору в культурі.

Заходи та проекти:

• придбання для віддалених районів (вул. Київська, Старе Місто, Тяжилів, Пирогове) критих мобільних залів, модульних сценічних конструкцій для проведення заходів в будь-яку пору року. Залучення до участі в культурних заходах міста мешканців віддалених районів;

• ревіталізація паркових зон, індустріальних об'єктів, створення нових рекреаційних просторів;

• модернізація сучасної концертної зали;

• створення сучасних: муніципальної галереї/центр/комплексу сучасного мистецтва;

• проект «Кінотеатр просто неба». Проведення сезонних різноважанрових кінопоказів open-air;

• проведення фестивалів, конкурсів, проектів, концертних програм на базі модернізованої інфраструктури;

• розширення мережі мистецьких шкіл, виділення приміщень для наявних мистецьких шкіл;

- модернізація закладів із метою забезпечення сучасних умов для надання якісних освітніх послуг різноманітним соціально-віковим категоріям населення. Відкриття у мистецьких школах груп раннього розвитку. Проведення аналізу приміщень галузі з метою перепрофілювання та подальшої спеціалізації;
- підвищення кваліфікації працівників галузі;
- створення мережі інноваційних установ: коворкінгів, міні-музеїв, культурних хабів, арт-центрів, антикафе мистецького спрямування, ревіталізація наявних споруд;
- технічне переоснащення та поліпшення матеріально-технічної бази закладів культури;
- придбання цифрового обладнання для кінотеатру «Родина»;
- популяризація основних напрямків та прийомів сучасного креативного мистецтва (поп-арт, андеграунд, авангардизм тощо) шляхом проведення тематичних фестивалів; організація фестивалів «гастрономічної культури.
- дигітализація експозиції літературно-меморіального музею М. Коцюбинського.

2. Забезпечення вільного доступу до мистецтва для всіх соціальних груп.

2.1. Трансформація соціокультурного простору аматорських ініціатив.

2.2. Створення платформи міжкультурного діалогу.

2.3. Впровадження громадянської ініціативи в культурну розбудову міста.

Заходи та проекти:

- створення творчих лабораторій за напрямками: візуальне мистецтво, медіамистецтво, театр і перформативне мистецтво, література й читання, музейні інновації та ін.
- оновлення наявних об'єктів культури із врахуванням аматорських ініціатив, зокрема зміна формату проведення культурно-мистецьких заходів;
- упровадження дистанційного навчання на базі Вінницької дитячої художньої школи;
- проведення щорічного фестивалю творчості «Без обмежень» для людей з інвалідністю;
- сприяння в реалізації авторських мистецьких проектів;
- міжнародний конкурс цифрового живопису для дітей «The Best Children CG-art»
- проведення дня відкритих дверей у закладах культури міста;
- створення на базі бібліотек-філій центрів міжкультурного діалогу з метою інтегрування національних спільнот, переселенців у соціокультурний простір міста;
- розробка мапи культурно-мистецьких заходів національних спільнот. Запровадження Днів міжнаціональної єдності (щоквартально) для налагодження співпраці між представниками національних спільнот та органами місцевого самоврядування. Проведення фестивалів «Мистецтво без кордонів», «В нас різні мови та обряди, та все ж єдина ми сім'я», проведення міжнародних конференцій;
- створення громадського простору для співпраці з ГО на базі закладів культури міста з метою моніторингу громадської думки для задоволення потреб громадян в отриманні якісного культурного продукту. Залучення представників ГО до культурно-просвітницької діяльності. Надання методичної допомоги в організації проектів ГО. Проведення семінарів, тренінгів, круглих столів, громадських опитувань, анкетувань тощо.

3. Виявлення та промоція культурного потенціалу міста і його локальних брендів.

3.1. Розробка культурного бренду міста. Визначення найголовніших культурних маркерів.

3.2. Формування цілісного інформаційно-культурного середовища.

Заходи та проекти:

• створення бренду «Вінниця – столиця фестивального руху»; розробка та впровадження суббрендів: «Вінниця – колиска майстрів», «Вінниця – мультикультурне місто» тощо. Для популяризації основного бренду будуть постійно створюватись суббренди різної тематики. Проведення презентацій культурного бренду міста з метою залучення потенційних інвесторів для розвитку культурної інфраструктури Вінниці.

Виготовлення друкованої брендової та сувенірної продукції. Промоція окремих постатей, творів, просторів, що підкреслюють культурну ідентичність міста. Проведення фестивалю хорового мистецтва «Щедрик», фестивалю «Острів Європа», «VinBookFest», «VinJazzFest»;

• створення лабораторії з виявлення, дослідження та популяризація історичної спадщини міста на базі КП «Центр історії Вінниці». Створення туристично-розважального комплексу «Замкова гора», музею. Створення мережевої бази даних «Архів візуальної історії Вінниці». Створення мережі маршрутного орієнтування міськими пам'ятками історії та культури;

• створення медіа-центру для популяризації вінницького культурного продукту у локальному, регіональному та загальноукраїнському просторі на базі КЗ «Центр концертних та фестивальних програм»;

• упровадження єдиної системи рекламиування діяльності галузі, створення рекламно-інформаційної мережі на базі закладів культури міста

• створення інформаційного порталу «Культурне життя міста», взаємодія зі ЗМІ локального, національного та міжнародного рівнів.

Просторові пріоритети

Стратегічним пріоритетом міського розвитку в галузі культури є розвиток наявних закладів культури та формування мережі творчих установ, проєктування яскравого публічного простору.

Місто сприятиме створенню міні-театрів, творчих майстерень, музеїв, центрів, використовуючи вільні нежитлові приміщення, що перебувають у комунальній власності, для надання в оренду ініціаторам різного роду творчих активностей. Мають бути передбачені нові можливості більш ефективного використання для цих цілей приміщень, які традиційно обслуговували культурні потреби мешканців, особливо у віддалених мікрорайонах міста.

З точки зору створення мережі атрактивних місць з урахуванням історичного потенціалу та використанням нових технологій індустрії вражень необхідно звернути увагу на територію «Замкова гора», Центральний парк, парк «Інгеграл», острів Кемпа, можливість створення громадського простору «Ратуша» (відновлення пішохідної зони між вулицями Соборною та Симона Петлюри).

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я,
ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

Турбота про власне здоров'я – найкраща інвестиція!

Опис галузі

Жителі Вінниці з населенням найближчих сіл – це майже 400 тисяч осіб, які користуються послугами розташованих у Вінниці медичних закладів різного рівня підпорядкування. Загалом система охорони здоров'я міста представлена більш ніж 40 лікувально-профілактичними та медичними установами, 16 з яких перебувають у комунальній власності міста Вінниці. Приватних медичних закладів нараховується більше ніж 60. Серед них, зокрема, медичні центри, чимало з яких належать до розгалужених всеукраїнських приватних медичних мереж: «Статус», «Альтамедика», «Салютем», «Оксфорд медікал», «Медівін», «Пульс», «Хелс клінік», лікувально-діагностичний центр «Слаомед», центр ендохірургії «Інномед», Подільський центр зору, стоматологічна клініка «Вінінтермед», Центр кінезітерапії Бубновського, Вертебрально-оздоровчий центр Євмінова, клініка «Товмед», центри пластичної хірургії та косметології «Еталон» і «Формоза», також окремі приватні лікарські кабінети тощо.

Здоров'я і безпека жителів – серед пріоритетів охорони здоров'я. Місто має розвинуту структуровану мережу медичних закладів, які належать територіальній громаді міста: 5 центрів із 16 відокремленими амбулаторіями сімейної медицини, 4 багатопрофільні лікарні, регіональний клінічний лікувально-діагностичний центр серцево-судинної патології, 2 пологові будинки, міська стоматологічна поліклініка. Також функціонують 3 комунальні підприємства: «Міський лікувально-діагностичний центр», «Медичний стоматологічний центр», «Вінницька міська аптека». Нинішньою особливістю медичної галузі є, зокрема, зростання конкуренції між комунальними та приватними медичними закладами. Ця конкуренція полягає, по-перше, в так званій боротьбі за пацієнта. У комунальних закладах охорони здоров'я можуть бути черги (навіть за електронного запису іноді доводиться кілька днів чекати прийому профільного лікаря), до того ж, маршрут пацієнта передбачає спочатку прийом у сімейного лікаря, який дає напрявлення до вузького спеціаліста (крім екстрених випадків). Бажаючи зекономити час і отримати якісне обслуговування, пацієнти нерідко надають перевагу приватним закладам і готові платити за послуги. З іншого боку, є конкуренція між приватними і комунальними закладами за медичні кадри – спеціалісти комунальних установ іноді за сумісництвом працюють у приватних закладах або звільняються з комунальних і переходят у приватні, обираючи вищу зарплату і комфортніші умови праці.

Перевагами міста та його медичної галузі є також розпочате впровадження в охороні здоров'я електронних сервісів (персональний електронний кабінет пацієнта, впровадження системи «e-Health», електронної карти вакцинації, медичної картки вінничанина у межах використання персоніфікованої ID-карти). Всі медичні заклади міста об'єднані в єдиний медичний інформаційний простір, завдяки якому відбувається інтеграція в національну систему електронного здоров'я, а вінничани мають онлайн-доступ до власної електронної медичної карти та попереднього запису на прийом до лікаря. Мережа амбулаторій сімейної медицини постійно розвивається з метою наближення до пацієнтів. Стационарні заклади поступово здійснюють модернізацію лікувально-діагностичної та матеріально-технічної бази, що дає можливість отримувати якісну медичну допомогу у безпечних та комфортних умовах.

Місто Вінниця є центром Північного госпітального округу Вінницької області.

Сьогодні Вінниця – регіональний спортивний центр, який має на своїй території понад 40 спортивних об'єктів різного підпорядкування – від державних до комунальних і

приватних, де майже щодня відбуваються важливі спортивні події, чемпіонати та заходи. Щороку комітет із фізичної культури і спорту міської ради проводить приблизно 500 загальноміських фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів за участю орієнтовно 85 тисяч людей. Заняття спортом сприяє також велика кількість зелених зон, спортивних майданчиків у приватному секторі та на прибудинкових територіях міста, а також наявність водойм (річки Південний Буг та озера).

Вінничани гідно представляють Україну на світовій арені – вони постійні учасники Олімпіад. Найбільш титуловані вінницькі олімпійці: Світлана Ахадова – учасниця літніх Олімпійських ігор 2016 року в Ріо-де-Жанейро з веслування на байдарках і каное; Микола Буценко – учасник літніх Олімпійських ігор 2016 року в Ріо-де-Жанейро з боксу; Олена Колесниченко – бронзова призерка I юнацьких Олімпійських ігор, учасниця літніх Олімпійських ігор 2016 року в Ріо-де-Жанейро з легкої атлетики; Денис Солоненко – учасник літніх Олімпійських ігор 2016 року в Ріо-де-Жанейро з боксу; Олена Яновська – учасниця літніх Олімпійських ігор 2016 року в Ріо-де-Жанейро з легкої атлетики; Олена Череватова – бронзова призерка Олімпійських ігор в Афінах 2004 року, учасниця XXVII Олімпійських ігор 2000 року з веслування на байдарках і каное, нагороджена орденом «Княгині Ольги» III ступеня; Ганна Балабанова – бронзова призерка Олімпійських ігор в Афінах 2004 року на байдарках і каное, нагороджена орденом Княгині Ольги III ступеня; Ольга Яковенко – учасниця XXX Олімпійських ігор у Лондоні 2012 року з легкої атлетики; Інна Осипенко-Радомська – чемпіонка Олімпійських ігор у Пекіні 2008 року, дворазова срібна призерка Олімпійських ігор у Лондоні 2012 року, срібна призерка Олімпіад 2004 та 2016 років із веслування; Наталія Добринська – чемпіонка XXIX Олімпіади у Пекіні 2008 року з легкоатлетичного семиборства, нагороджена орденом «За заслуги» III ступеня; Микола Левицький – бронзовий призер Ігор у Пекіні 2008 року з боротьби дзюдо, учасник Паралімпійських ігор в Афінах(2004); Андрій Ковенко – учасник Олімпійських Ігор у Пекіні (2008) з легкої атлетики; Ганна Письменська – учасниця Олімпійських ігор у Пекіні (2008) зі стрибків у воду; Наталія Качалка – учасниця Олімпійських ігор в Афінах (2004) з велоспорту; Михайло Книш – учасник Олімпійських ігор в Афінах (2004) і Пекіні (2008) з легкої атлетики; Максим Третяк – учасник Олімпійських ігор в Афінах (2004) з боксу; Сергій Чернявський – срібний призер Олімпійських ігор 2000 року у Сіднеї, рекордсмен світу з велоспорту; Петро Сарафинюк – учасник XXVI Олімпійських ігор в Атланті (1996) з легкої атлетики; Андрій Соколовський – учасник Олімпійських ігор 2000 і 2004 років із легкої атлетики; Павло Хникін – дворазовий срібний призер XXV Олімпійських ігор 1992 року у Барселоні, учасник Олімпійських ігор в Атланті (1996) і Сіднеї(2000)та Афінах (2004) з плавання.

Для м. Вінниці пріоритетними в олімпійських дисциплінах є баскетбол, бокс, греко-римська боротьба, велосипедний спорт, веслувальний слалом, веслування на байдарках і каное, волейбол, легка атлетика, кульова стрільба, футбол, хокей на траві; в не олімпійських видах – автомобільний спорт, боротьба самбо, боротьба сумо, радіоспорт, спортивна акробатика, спортивне орієнтування, паурліфтинг, футзал, шахи, шашки. Також розвиваються нові популярні види спорту: стрітбол, стрітворткаут, пляжний футбол, пляжний волейбол тощо.

Спортивно-оздоровчий ландшафт Вінниці із широким колом надавачів послуг у галузі фізичної культури і спорту включає насамперед мережу дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спортивно-оздоровчих клубів та секцій. Діють і сучасні спортивні бази.

Досвідчені спортивні тренери передають свій досвід молодому поколінню. В місті діють 20 дитячо-юнацьких спортивних шкіл різних форм власності, в яких культивується 37 видів спорту, зокрема у 7 ДЮСШ комунальної власності міста розвивають 26 видів спорту.

Міські ДЮСШ не лише забезпечують розвиток здібностей вихованців в обраному

виді спорту, створюють необхідні умови для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістового відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, але й на високому рівні здійснюють підготовку спортсменів для резервного спорту.

Неважаючи на викладене, спортивні школи потребують модернізації, насамперед в частині спортивних баз (у двох ігрових МДЮСШ взагалі немає власних спортивних баз). Але реалізація проектів із забудови багатофункціонального Палацу спорту для ігрових видів спорту та реконструкція спортивного комплексу на вул. А.Янгеля, 48 максимально вирішить проблему дефіциту баз для ігрових видів спорту.

Одним із основних індикаторів розвитку фізичної культури і спорту є наявність сучасної спортивної інфраструктури, яка приваблює і заоочує людей займатися спортом.

Сприяти масовому спорту покликані проекти з облаштування локальних спортивних зон у паркових зонах; будівництво багатофункціонального спортивного комплексу для ігрових видів спорту на вул. Ватутіна та спортивних комплексів у мікрорайонах Тяжилів, Вишенька, Старе Місто.

На розвиток популярних серед населення видів спорту направлені проекти із будівництва комплексу для технічних видів спорту (авто-, мотоспорт); спортивного поля для гри у футбол зі штучним покриттям за межами чаши Центрального міського стадіону; реконструкції футбольного поля на вул. Зулінського.

Актуальним для реалізації названих вище цілей є розвиток Центрального міського стадіону як головної спортивної споруди міста.

Незадіяною, окрім локальних спортивних ініціатив, залишається акваторія Південного Бугу. Доцільно було б облаштувати спортивну інфраструктуру вздовж річки, зокрема збудувавши відкритих басейнів із підігрівом води.

Пропагуванню спорту та інформуванню населення про здобутки високого рангу на ниві спорту сприятиме облаштування «Алеї спорту».

Реалізація названих проектів у довгостроковій перспективі допоможе залучити інвестиції у розвиток спортивної інфраструктури і поліпшити добробут вінничан, які задіяні у сфері обслуговування.

Велике різноманіття спортивних об'єктів, висококваліфіковані фахівці, спортивні досягнення вінничан, розвинена інфраструктура спортивних шкіл сприятимуть закріпленню за Вінницею статусу регіонального лідера і за відповідної інформаційної підтримки дадуть можливість збільшити кількість вінничан, які займаються спортом і активно проводять свій вільний час.

Розвиток мережі велодоріжок можна прискорити, залучивши кошти міжнародних донорських проектів. Це сприятиме поліпшенню загального фізичного стану вінничан, збільшенням їх мотивації до занять спортом.

Метою названих проектів є скорочення ризиків, які зумовлюють підвищення смертності населення.

Хоча, в тому числі за рахунок тенденції збільшення кількості населення, охопленого фізичною культурою і спортом, стан захворюваності населення Вінниці згідно зі статистичними даними покращується, проте загальна демографічна ситуація залишається проблематичною.

Цілі

1. Формування відповідального ставлення мешканців міста до власного життя та здоров'я.
2. Збереження і зміцнення здоров'я вінничан.

3. Забезпечення права вінничан на рухову активність, фізичну культуру і спорт.

Обґрунтування цілей

Нині у Вінниці можливості впливу на громадське здоров'я використовуються не в повному обсязі. Спираючись на дані SWOT-аналізу, слід відзначити недостатню популяризацію здорового способу життя, відсутність на місцевих ЗМІ профілактичних спортивних та медичних програм, пасивний відпочинок жителів міста – значна частина населення проводить вільний час, сидячи біля ПК у мережі Інтернет або в кафе і ресторанах, замість активного відпочинку.

Разом з тим, наявність умов для популяризації здорового способу життя, високі спортивні досягнення вінничан створюють передумови (можливості) для зростання популярності серед городян активного відпочинку та здорового способу життя, налагодження ефективної системи пропагування здорового способу життя та охорони здоров'я на основі наявних та новостворених закладів та об'єктів у місті. Зростання популярності серед жителів міста активного відпочинку та здорового способу життя, створення на міських телеканалах Вінниці профілактичних медичних та спортивних програм, залучення громадськості до програм і проектів, спрямованих на зменшення ризиків для здоров'я, дадуть змогу запобігти таким загрозам, як: подальше погіршення здоров'я населення через низький рівень життя, неналежну якість охорони здоров'я та недотримання принципів здорового способу життя; байдужість громадян до медичної та фізичної культури загалом.

Досягти цієї мети можна завдяки ефективному використанню та вдосконаленню наявної мережі медичних та спортивних закладів (оснащення сучасним обладнанням клінік, закладів спортивної інфраструктури, створення нових амбулаторій), забезпеченням максимального рівня ефективності, доступності, оперативності та зручності в наданні населенню медичних послуг (поліпшення логістики екстреної допомоги, впровадження IT-технологій).

Для створення високих стандартів у галузі охорони здоров'я, фізичної культури і спорту необхідно сформувати ефективний, затребуваний на ринку праці та високо оплачуваний кадровий ресурс. Вирішити проблему нестачі кваліфікованих кадрів можна, використовуючи потенціал Вінницького національного медичного університету, Вінницького педагогічного університету та гуманітарно-педагогічного коледжу, фінансуючи стажування лікарів за кордоном за рахунок міського бюджету, запрошуючи закордонних фахівців для проведення навчальних заходів і співпрацюючи з міжнародними експертними середовищами, фондами та інституціями.

Слабкі сторони є: застаріла матеріально-технічна база, відсутність сучасної інфраструктури, яка повною мірою задовольняла би потреби населення, нерозкритий потенціал проведення дозвілля і занять спортом у паркових зонах.

Сильні сторони: інвестиційна привабливість, міжнародні зв'язки міста, постійна співпраця з міжнародними експертними середовищами, фондами та інституціями; відкривають можливості для залучення інвестицій у розвиток інфраструктури; участь на постійній основі у міжнародних проектах із підтримки інтегрованого розвитку міст, використання грантових коштів на модернізацію і поліпшення інфраструктури, переобладнання паркових зон за сучасними європейськими і світовими зразками сприятиме запобіганню таким загрозам: економічні ризики, недостатнє фінансування для реалізації усіх стратегічних завдань, застаріла матеріально-технічна база комунальних закладів.

Фахові рекомендації та приклади проектів

1. Формування відповідального ставлення мешканців міста до власного життя та здоров'я.

1.1. Підвищення вмотивованості горожан до занять спортом і активного відпочинку, створення умов для фізичного виховання

1.2. Підвищення поінформованості жителів міста щодо профілактики та лікування захворювань, ведення здорового способу життя.

Заходи та проекти:

- проведення цільових медичних скринінгів щодо хвороб молочної залози, онкологічних захворювань, цукрового діабету, серцево-судинних захворювань, туберкульозу, ВІЛ/СНІДу тощо;

- створення на місцевих ЗМІ профілактичних, спортивних та медичних програм, більш широке анонсування та висвітлення спортивних подій високого рівня, які відбуваються у Вінниці. Збільшення кількості та поліпшення якості загальноміських фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів із зачлененням широкого кола населення з метою популяризації здорового способу життя.

2. Збереження і зміцнення здоров'я вінничан.

2.1. Подальше провадження чинних та створення нових муніципальних профільних програм.

2.2. Створення якісного і комфортного середовища для збереження здоров'я вінничан.

Заходи та проекти:

- створення муніципальних медичних програм щодо профілактики, діагностики та лікування соціально небезпечних захворювань;

- створення міської служби перевезень прикутих до ліжка, маломобільних громадян;

- створення міського реабілітаційного центру;

- створення медико-соціального кризового центру для тимчасово дезадаптованих осіб;

- поліпшення якості питної води в м. Вінниці – міжгалузевий міський проект, кінцевим споживачем якого є вінничани;

- розширення мережі спортивних та медичних закладів, зокрема будівництво розбудова нових спортивних об'єктів та створення амбулаторій загальної практики – сімейної медицини у новобудовах, на віддалених та приєднаних територіях. Оновлення матеріально-технічної бази наявних об'єктів медичної та спортивної інфраструктури;

- упровадження сучасних інформаційних технологій, зокрема медичної картки вінничанина;

- підвищення кваліфікації працівників закладів охорони здоров'я через програми стажування за кордоном;

- співпраця з Вінницьким національним медичним університетом і Вінницьким медичним коледжем щодо підготовки медичних кадрів та підвищення їхньої кваліфікації. Співпраця з Вінницьким педагогічним університетом і Вінницьким гуманітарно-педагогічним коледжем щодо підготовки спеціалістів із фізичного виховання та підвищення їхньої кваліфікації.

3. Забезпечення права вінничан на рухову активність, фізичну культуру і спорт.

3.1. Інноваційна адаптація спортивної інфраструктури міста, приведення її у відповідність до сучасних вимог.

3.2. Реалізація проектів із спорудження нових, реконструкції та капітальних ремонтів наявних спортивних баз.

3.3. Залучення інвестицій у будівництво та реконструкцію спортивних споруд, модернізація мережі спортивних закладів.

Заходи та проекти:

- розробка концепції розвитку Центрального міського стадіону як головної спортивної споруди міста;

- будівництво багатофункціонального Палацу спорту для ігрових видів спорту на вул. Ватутіна, а також інших спортивних комплексів (Тяжилів, Вишенька, Старе Місто) – погодити наявність земельних ділянок із департаментом архітектури і містобудування міської ради, Реконструкція спортивного комплексу на вул. А. Янгеля, 48 із розширенням площі будівлі;

- облаштування спортивних локацій у паркових зонах (парк Дружби народів, парки «Хімік», «Бригантина») – погодити з департаментом архітектури і містобудування міської ради. Продовження встановлення дитячих спортивних комплексів у місцях загального користування, на територіях загальноосвітніх навчальних закладів і на прибудинкових територіях, будівництва стадіонів зі штучним покриттям для гри у футбол та міні-футбол. Облаштування «Алеї спорту» поблизу стадіону у Центральному міському парку – погодити з департаментом архітектури і містобудування міської ради;

- облаштовувати у приміщенні колишнього кінотеатру «Росія» (вул. Магістратська) комплекс для проведення великих концертних програм, спортивних змагань, облаштовувати конференц-зали (враховуючи наявність попиту на них);

- створення сучасного аквапарку в парку Дружби народів. Облаштування спортивної інфраструктури для водних видів спорту (веслування на байдарках і каное, веслувальний слалом, веслування на човнах «Дракон») уздовж річки Південний Буг, модернізація наявних об'єктів, створення нових. Облаштування відкритих басейнів та гірок для дітей і дорослих поблизу міських водойм (Вишеньське озеро, р. Південний Буг) – погодити з департаментом архітектури і містобудування міської ради;

- створення зимового спортивного об'єкта – лижної гірки (в лісовій зоні на вул. Генерала Арабея, так звана «трьохозерка»).

Просторові пріоритети

Спортивна інфраструктура має бути рівномірно розвинена по всьому місту, включно з віддаленими та приєднаними територіями.

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

Відчуй людину серцем

Опис галузі

У соціальній сфері міста провадять свою діяльність:

- Департамент соціальної політики міської ради (вул. Соборна, 50), має у своєму складі два управління соціального захисту населення: Правобережне та Лівобережне. Вони розташовані у «Прозорих офісах» «Вишенька» (проспект Космонавтів, 30) та «Старе Місто» (вул. Брацлавська, 85), покликані забезпечувати адресний підхід, раннє виявлення проблем містян, задоволення потреб конкретної людини, впроваджувати інноваційні моделі в роботі. Щорічно понад 200 тисяч соціальних послуг надають жителям міста фахівці ЦНАП «Прозорий офіс» протягом останніх п'яти років.
- Вінницький міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді проводить соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги (вул. Соборна, 50).
- Територіальний центр соціального обслуговування міста Вінниці надає соціальні послуги громадянам похилого віку та особам з інвалідністю, людям, які потребують сторонньої допомоги, за місцем проживання або в умовах денного перебування (вул. Соборна, 50).
- Сучасний, європейського рівня комунальний заклад «Міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Гармонія» є громадським простором, де надають послуги з комплексної реабілітації осіб з інвалідністю через впровадження програм соціалізації, адаптації міського середовища для повноцінного життя у громаді молоді з інвалідністю. Розповсюджуючи знання та навички щодо надання якісних послуг особам з інвалідністю, центр популяризує ідею інклюзивності в середовищі установ, закладів та ініціативних груп (вул. Винниченка, 5).

Вінниця йде шляхом становлення в усіх аспектах суспільного розвитку, зокрема у контексті гендерного рівноправ'я. Місто першим в Україні в червні 2018 року приєдналося до Європейської хартії рівності жінок та чоловіків на місцевому рівні, що є новим кроком у становленні системи гендерної рівності у місті.

Цілі

1. Упровадження сучасних механізмів надання соціальних послуг мешканцям міста.
2. Соціалізація мешканців міста, які перебувають у складних життєвих обставинах.
3. Створення умов для активного саморозвитку та інтеграція в сучасне життя міста громадян поважного віку.
4. Забезпечення гендерної рівності у місті.

Обґрунтування цілей

Упровадження дієвої та справедливої системи адресної соціальної допомоги є вкрай важливим процесом. Жителі міста, які потребують соціальної підтримки, мають відчувати, що піклуються саме про них і про їхні родини.

Інклюзивна політика міста повинна мати повноцінній і рівноправній участі в житті всіх громадян, максимально враховувати потреби (інтереси) кожного, створюючи комфортне місто для всіх жителів, без виокремлення певної категорії. Важливим є формування сприйняття інклюзивних підходів у практиках на всіх рівнях розвитку міста

та його простору.

Кількість людей поважного віку у місті значна, і з кожним роком стає більшою, саме тому налагодження системи ефективної підтримки шляхом навчання та набуття нових компетенцій в інтересах усіх мешканців.

Важливо сприяти забезпеченню в громаді міста гендерної рівності, що передбачає рівноправну участь жінок і чоловіків у всіх сферах життя міста (політичній, економічній, соціальній і культурній), що є однією з умов сталого розвитку та утвердження соціальної справедливості.

Фахові рекомендації та приклади проектів

1. Упровадження сучасних механізмів надання соціальних послуг мешканцям міста.

- 1.1. Аналіз чисельності осіб, які потребують соціальної підтримки та допомоги.
- 1.2. Запровадження інноваційних моделей надання соціальних послуг.
- 1.3. Спрощення системи надання соціальних послуг для мешканців міста.

Заходи та проекти:

- створення міського електронного реєстру мешканців міста, що потребують соціальних послуг та допомоги; створення загальнодоступної «Мапи соціальних послуг, пільг, об'єктів та потреб» з розподілом на державні та місцеві послуги та пільги; розвиток системи оформлення соціальних допомог, отримання соціальних послуг та інформації через мережу Інтернет; впровадження найкращих практик міст України та європейських країн із питань організації та надання соціальних послуг;
- оптимізація та монетизація наявних пільг.

2. Соціалізація вінничан, які перебувають у складних життєвих обставинах.

- 2.1. Надання ефективної допомоги жителям міста, які перебувають у складних життєвих обставинах.
- 2.2. Налагодження та підтримка соціальних комунікацій на регіональному, національному та міжнародному рівнях.
- 2.3. Створення інклюзивного простору та формування доступності.
- 2.4. Розширення активності та самостійності осіб з інвалідністю в різних сферах життя.
- 2.5. Упровадження сучасних практик надання реабілітаційних послуг у місті та їх поширення на регіональному та всеукраїнському рівні.

Заходи та проекти:

- розвиток і поліпшення превентивної роботи із сім'ями, в яких є ризик потрапляння у складні життєві обставини;
- розвиток співпраці з організаціями різних форм власності щодо адаптації та інтеграції в суспільство осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах (безхатченки, жінки та діти, які потерпають від домашнього насилля, жертви торгівлі людьми, учасники АТО та члени їхніх сімей);
- створення ресурсного центру для підвищення якості надання соціальних послуг громадськими та благодійними організаціями міста, надання їм фахової юридичної та організаційної допомоги для підвищення їхнього потенціалу;
- створити спільно із громадськими та благодійними організаціями міста банк даних безхатченків, які опинилися на території міста, з можливістю надання їм тимчасового місця перебування (тимчасової реєстрації) для якісного супроводу

відновлення документів цієї категорії громадян та їх ресоціалізації.

- залучення осіб з інвалідністю до інтеркультурного діалогу, посилення соціальної інтеграції та солідарність молоді. Формування безбар'єрного та комфортного простору для осіб з інвалідністю – адаптація об'єктів соціальної інфраструктури. «Доступний транспорт» для людей з інвалідністю у співпраці з департаментом транспорту, енергетики та зв'язку. Впровадження нових форм реабілітаційної роботи з особами з інвалідністю, зокрема з дітьми.

3. Створення умов для активного саморозвитку та інтеграція в сучасне життя міста громадян поважного віку.

3.1. Підвищення якості життя представників старшого покоління, їх інтеграція у суспільство.

3.2. Навчання, активізація та практична участь людей поважного віку у процесах розвитку громади та ухваленні рішень.

Заходи та проекти:

- упровадження сучасних методик при організації діяльності факультетів та гуртків для громадян поважного віку в межах «Університету III віку»;
- створення табору відпочинку, дозвілля та навчання протягом усього життя для людей поважного віку;
- «Громадська участь без обмежень» – навчання, активізація та практична участь старшого покоління у процесах розвитку громади та ухваленні рішень;
- проведення на постійній основі міжнародного форуму щодо поширення різних моделей співробітництва між організаціями громадянського суспільства і органами місцевого самоврядування в наданні освітніх послуг для людей поважного віку «Навчання впродовж життя» (вперше в Україні цей форум провели у Вінниці у вересні 2017 року).

4. Забезпечення гендерної рівності у громаді міста.

4.1. Організація системної співпраці ОМС із громадськими організаціями, експертним потенціалом у сфері рівних прав і можливостей.

4.2. Упровадження інтегрованого середовища для обміну досвідом, ідеями та практиками застосування гендерноорієнтованих підходів.

4.3. Розвиток та підтримка середовища для рівноправної участі жінок і чоловіків в ухваленні рішень в процесі формування місцевої політики та стратегії розвитку.

4.4. Гендерна перспектива у проектах і програмах виконавчих органів місцевого самоврядування.

Заходи та проекти:

- підвищення гендерної чутливості для представників ОМС, комунальних закладів і підприємств, громадських організацій;
- створення майданчика з інтеграції гендерних аспектів у роботу органів місцевого самоврядування із залученням представників громади, бізнесу та громадського сектору;
- започаткування Академії лідерства для активних жінок та кандидаток у депутати.

Просторові пріоритети

Заклади соціальної сфери, що планують створити до 2030 року:

- табір відпочинку, дозвілля та навчання протягом усього життя для людей

поважного віку (смт Стрижавка);

- центр адаптації та інтеграції в суспільство осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах (безхатченки, жінки та діти, які потерпають від домашнього насильства, жертви торгівлі людьми) (вул. Воїнів-інтернаціоналістів і Вінницькі Хутори);
- ресурсний центр для підвищення якості надання соціальних послуг громадським та благодійними організаціями міста (вул. Соборна, 50).

ЕКОНОМІКА, ЗАЙНЯТІСТЬ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ,
ІНВЕСТИЦІЇ, МАРКЕТИНГ І БРЕНДИНГ МІСТА, ТУРИЗМ,
МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця

ЕКОНОМІКА, ЗАЙНАТІСТЬ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, ІНВЕСТИЦІЇ, МАРКЕТИНГІБРЕНДИНГМІСТА, ТУРИЗМ, МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

Місто для бізнесу – бізнес для громади

Опис галузі

Місто має збалансовану і ефективну структуру населення з високою питомою вагою людей працездатного віку. Загальна чисельність постійного населення міста станом на 01.01.2018 р. становить 370 тис. осіб. Із них: 70,6 % – особи працездатного віку (від 15 до 64 років). Протягом останніх 5 років цей показник залишався майже незмінним – на рівні 70–72 %.

Вінниця має промисловий сектор, що динамічно зростає. Обсяг реалізації промислової продукції у 2017 році становив 27 млрд грн і зростав у середньому на 6,1 млрд грн. протягом останніх 3-х років. Структура реалізованої промислової продукції виглядає так: 56 % – виробництво харчових продуктів, 19,8 % – постачання електроенергії, газу та пари, 7,4 % – виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність, 3,8 % – машинобудування, 0,7 % – текстильне виробництво, 12,3 % – решта видів промислової діяльності.

На території міста створено Вінницький індустриальний парк (базові галузі і види діяльності: харчова промисловість, машинобудування, текстильна промисловість, виробництво меблів, логістика і сервісне обслуговування) площею 60,7 га та індустриальний парк «Вінницький кластер холодильного машинобудування» (базові галузі і види діяльності: машинобудування, логістика і сервісне обслуговування) площею 19,3 га як інструменти застосування інвестицій у промисловий сектор та підвищення конкурентоспроможності економіки міста.

Враховуючи потенціал індустриальних парків та історичні тенденції щодо формування структури промислового сектору Вінниці, перспективи подальшого розвитку в місті мають такі галузі:

- машинобудування;
- харчова промисловість;
- деревообробна промисловість;
- текстильна промисловість.

У Вінниці працюють понад 200 промислових підприємств, серед яких ПАТ «Вінницький олійно-жировий комбінат» (промислова група ViOil), ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» (ROSHEN), спільне українсько-іспанське підприємство у формі ТОВ «Сперко Україна» (компанія SPERCO), ТОВ «Аграна Фрут Україна» (група AGRANA), ТОВ «Барлінек Інвест» (Barlinek), ТОВ «Грін Кул» (UBC Group).

Загальний обсяг застосування в економіку міста інвестицій від початку періоду інвестування станом на кінець 2017 року становить 115,9 млн дол. США, із яких 20 млн дол. надійшло у 2017 р. Переважна більшість усіх прямих іноземних інвестицій (87,2 %) сконцентрована у двох галузях: харчовій і деревообробній.

Міська рада активно працює над застосуванням інвестицій в економіку м. Вінниці. З цією метою у 2017 році ухвалено Програму сприяння застосуванню інвестицій у м. Вінницю на 2018–2020 роки.

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця

Таблиця 1. Кількість промислових підприємств, які працюють, у розрізі видів промислової діяльності та обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) у 2017 році

Вид промислової діяльності	Кількість підприємств, що здійснює діяльність за цим видом		Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млн грн
	Одинаць	У % до загальної кількості	
Добувна промисловість	2	0,97	-*
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	24	11,65	15099,6
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	10	4,85	197,6
Виготовлення виробів із деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	20	9,71	1994,3
Виробництво хімічних речовин та хімічної продукції	7	3,40	889,2
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	3	1,46	577,9
Виробництво гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції	26	12,62	771,2
Металургійне виробництво. Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	25	12,14	543,9
Машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	34	16,50	1009,3
Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування	31	15,05	285,5
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	15	7,28	5348,1
Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	9	4,37	246,5
ВСЬОГО	206	100	26975,5

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця

Таблиця 2. Галузева структура залучених в економіку міста прямих іноземних інвестицій

Вид діяльності	Обсяг залучених прямих іноземних інвестицій, млн дол. США
Харчові продукти, напої і тютюнові вироби	48,3
Вироби з деревини	38,9
Виробництво хімічної продукції	5,1
Ремонт авто	6,4
Операції з нерухомим майном	4,8
Сільське господарство	2,5
Інші	9,9
ВСЬОГО	115,9

Місто пропонує комфортні умови для започаткування і ведення бізнесу. Кількість суб'єктів підприємницької діяльності, що працювали в місті станом на 01.01.2018 р., становила 42,9 тис., із них фізичні особи – підприємці – 26,3 тис., юридичні особи – 16,6 тис.

З метою формування ефективної політики розвитку підприємництва у 2017 році затверджено Програму посилення конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва м. Вінниці на 2017–2020 роки. У ній визначені пріоритетні для посилення конкурентоспроможності галузі (зазначено в таблиці 2).

Зокрема завдяки діяльності суб'єктів малого і середнього підприємництва зростають доходи міського бюджету. У 2017 р. до бюджету міста надійшло 1104,5 млн грн податку на доходи фізичних осіб та 314,6 млн грн єдиного податку. Протягом останніх трьох років надходження за вказаними податками зросли більш як удвічі.

Середньооблікова чисельність штатних працівників, зайнятих в економіці міста у 2017 р., становила 94,8 тис. осіб. Навантаження зареєстрованих безробітних на одне вільне робоче місце у 2017 р. складало 9 осіб. Середня заробітна плата у місті у 2017 р. склала 6632 грн і протягом останніх трьох років збільшувалась у середньому на 33 % на рік.

Вінниця є студентським містом. Понад 40 тисяч студентів, у тому числі іноземних із 42 країн світу, навчаються у 14 вищих навчальних закладах. Найпотужніші університети – Вінницький національний технічний, Донецький національний ім. Василя Стуса, Вінницький національний медичний ім. М. Пирогова та Вінницький національний аграрний – є основою забезпечення економіки міста кваліфікованими кадрами. Також на території міста функціонують 9 професійно-технічних навчальних закладів, у яких навчається понад 5000 осіб. Однак, незважаючи на наявність широкої мережі закладів вищої і професійно-технічної освіти у Вінниці, гостро стоїть питання підвищення якості підготовки спеціалістів високого рівня та їх відповідності вимогам ринку праці.

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця

Таблиця 3. Окремі показники за пріоритетними галузями, які визначені Програмою посилення конкурентоспроможності малого та середнього підприємництва м. Вінниці на 2017–2020 роки

Галузь	Кількість суб'єктів господарювання, які перебувають на обліку у Вінницькій ОДП ГУ ДФС у Вінницькій області станом на 15.06.2018 року	Кількість найманих працівників станом на 1.01.2018
Харчова промисловість	341	2687
Легка (швейна промисловість)	222	1622
Туризм, а саме: сфера гостинності	1031	1792
Сфера інформаційних технологій	2858	984
Сфера медичних послуг	499	13536
Сфера обслуговування	2116	3060
ВСЬОГО	7067	23681

Місто активно співпрацює із містами інших країн. На сьогодні чинними є 13 міжнародних угод та протоколів про співпрацю м. Вінниці із містами Республіки Польща, Великобританії, Сполучених Штатів Америки, Туреччини, Молдови, Литви, Республіки Македонія, Ізраїлю. 7 міст, з якими укладені договори про співпрацю, мають статус міст-побратимів м. Вінниці, зокрема Кельце (Республіка Польща), Пітерборо (Великобританія), Бірмінгем (США), Бурса (Туреччина), Рибница (Молдова), Бат-Ямом (Ізраїль), Паневежис (Литва).

Місто є учасником таких міжнародних проектів:

- проект із міського просторового розвитку «Інтегрований розвиток міст України» (GIZ);
- проект з енергоефективності у Вінниці, який упроваджується спільно зі Швейцарським бюро співробітництва (SDC);
- проект «Партнерство для розвитку міст» (ПРОМІС), який реалізує Федерація канадських муніципалітетів (FCM) за фінансової підтримки уряду Канади.

У Вінниці є потенціал для розвитку туризму та закріплення міста як туристичного центру Подільського регіону. У місті розташовані визначні пам'ятки та туристичні об'єкти: музей-садиба та усипальниця Миколи Пирогова, водонапірна вежа, найбільший у Європі світломузичний фонтан «Рошен», єдиний у світі музей української марки ім. Якова Балабана, архітектурний комплекс XVII–XVIII століть «Мури» (католицькі монастирі єзуїтів-домініканців) із залишками оборонних споруд, храм Пресвятої Діви Марії Ангельської, дерев'яна Миколаївська церква, палац Грохольських, меморіальний комплекс пам'яті

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця

жертв нацизму – ставка Гітлера «Вервольф», низка громадських просторів.

В обласному центрі є 46 готелів, з яких на сайтах Booking.com та Hotels24.ua представлено 41. Середня оцінка за відгуками відвідувачів – 8,5 з 10. Із приблизно 400 закладів харчування на рейтинговому сервісі TripAdvisor представлено 38 із відгуками відвідувачів на рівні 4,2 з 5. На території міста надають туристичні послуги більш ніж 60 суб'єктів. За 2017 рік до бюджету міста було сплачено 283,6 тис. грн туристичного збору. У Вінниці традиційно проходять музичні, спортивні, гастрономічні фестивалі, масштабно та яскраво святкують День Європи та День міста. З метою підвищення туристичної привабливості та просування міста впроваджуються бренд-бук та Маркетингова стратегія міста Вінниці.

Підсумовуючи ключові позиції Вінниці та враховуючи глобальні тенденції розвитку індустрії, готовність міста до впровадження інновацій, наявність навчально-наукової бази, місто має потенціал до розвитку у таких галузях:

- IT та комп'ютерна інженерія;
- біотехнологія та фармація;
- креативні індустрії, зокрема мода і дизайн, гастротуризм, сучасне мистецтво.

Цілі

Головними цілями розвитку м. Вінниці у галузі «Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця» є:

1. Створення найкращих умов для бізнесу.
2. Забезпечення сталого зростання економіки міста.
3. Розвиток людського капіталу і трансферу технологій.

Обґрунтування цілей

Актуальність досягнення вищезазначених цілей у межах фахової теми «Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця» обумовлена такими чинниками:

Низький рівень капіталізації та розвитку малого і середнього підприємництва. Причини: недоступна інформація про нормативну та регуляторну політику, обмежений внутрішній ринок, ускладнений доступ до експорту (через складність процедур сертифікації і стандартизації продукції і процесів), недостатньо розвинута культура підприємництва та недостатній рівень комунікації, недоступність фінансів, недоступність інфраструктури (приміщень, освіти, ускладнено підключення до електроенергії, води, газу), складна нормативна база, що постійно змінюється, і т.п.

У зв'язку з цим ціллю 1 визначено: створення найкращих умов для бізнесу. Побудова конкурентоспроможної економіки міста, яка швидко зростає, потребує створення максимально сприятливих та простих умов для започаткування та ведення бізнесу, побудови «дружньої» до бізнесу екосистеми та регуляторного середовища, що має стати своєрідним «магнітом», який притягуватиме та утримуватиме бізнес у Вінниці. Важливим є доступ мікро-, малих і середніх підприємств до фінансового ресурсу, зокрема до європейських і міжнародних програм фінансування бізнесу. Створення привабливого і яскравого бренду міста також має стати однією з ключових передумов швидкого зростання місцевого бізнесу.

Низький рівень диверсифікації економіки, велика частка сировинних підприємств, низький рівень переробки продукції та сировини, майже відсутнє виробництво високотехнологічної продукції з великою доданою цінністю, низький рівень

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця

технологічності та впровадження інновацій, велика кількість браунфілдів, які не мають планів із ревіталізації, – усі ці фактори не сприяють переходу економіки в постіндустріальну. Слабко розвинений процес міжнародної співпраці, обміну досвідом, відсутність механізмів трансферу технологій та знань з розвинутих країн не дає можливостей місцевому бізнесу брати участь у міжнародних заходах із популяризації їхніх продуктів та послуг.

Тому ціль 2 сформульовано так: забезпечення сталого зростання економіки міста. Для забезпечення сталого зростання економіки Вінниці необхідно модернізувати промисловість, створити якісну інфраструктуру, розвивати провідні галузі за кластерним принципом. Окрім того, важлива підтримка формування і розвитку логістики, туризму та підвищення ефективності діяльності комунальних підприємств як важкої складової економіки міста. У такий спосіб Вінниці зможе відновити та суттєво наростити промисловий потенціал, оптимізувати структуру економіки, суттєво збільшивши питому вагу високотехнологічних підприємств, які виробляють товари з високою доданою вартістю.

Низький рівень оплати праці та недоступність венчурного капіталу для реалізації власних інноваційних ідей призводить до відтоку кваліфікованих, талановитих та амбітних людей до центрів концентрації високоприбуткового виробництва, фінансових ресурсів та дослідницьких інституцій. У місті немає дослідницької інфраструктури, хоч є великий попит на технології та площі у закладах вищої освіти, які не використовуються. Низька доступність якісної бізнес-освіти, низький рівень знання англійської та інших іноземних мов призводять до низького рівня управлінських кадрів, створюють перешкоди для глобалізації бізнесу та доступу до нових технологій.

Зважаючи на вищевикладене, сформульовано так: розвиток людського капіталу і трансферу технологій. Людський капітал, нові ідеї та технології є головними чинниками та джерелом зростання економіки. Тому підтримка процесів підвищення кваліфікації робочої сили, концентрації у місті талантів, промоція інновацій і трансферу технологій, формування гендерно-збалансованої та інклюзивної зайнятості забезпечуватиме швидкий розвиток усіх сфер економіки Вінниці.

Фахові рекомендації та приклади проектів

Із метою досягнення візії «Конкурентоспроможне місто на мапі Східної Європи» і поставлених вище цілей необхідно реалізувати такі заходи і проекти:

1. Створення найкращих умов для бізнесу.

- 1.1. Забезпечення доступу до фінансових ресурсів для бізнесу.
- 1.2. Створення сприятливого регуляторного середовища.
- 1.3. Побудова екосистеми / мережі розвитку бізнесу.
- 1.4. Формування привабливого бренду міста.

Заходи та проекти:

- розширення співпраці з державними та комерційними банками і фінансовими установами у сфері надання кредитів, зокрема мікрокредитів, для започаткування, ведення та масштабування власної справи. Створення мережі представництв таких установ у Вінниці. Компенсація суб'єктам підприємницької діяльності відсоткових ставок залученими кредитами, подальше розширення можливостей кредитування проектів малого та середнього підприємництва (зокрема для впровадження енергоощадних та екологічно чистих технологій);

- інформаційна, консультивативна та партнерська підтримка бізнесу щодо залучення фінансових ресурсів із структурних фондів ЄС та інших фінансових організацій.

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця

Консультаційна підтримка бізнесу щодо Угоди про асоціацію з ЄС та виходу на європейський ринок;

- стимулювання розвитку, впровадження механізмів фінансової підтримки стартапів та проектів, спрямованих на інноваційний розвиток міста. Створення онлайн та офлайн краудфандингових та краудсорсингових майданчиків у м. Вінниці. Створення венчурного фонду як інструменту для фінансування інноваційних проектів;
- регулярний перегляд та впровадження «виваженого» та доцільного регулювання, виходячи з потреб бізнес-середовища. Реалізація сервісних функцій контролюючими органами відповідно до потреб місцевого бізнесу. Створення постійно діючого майданчику «Відкрита регуляторна платформа» та забезпечення його роботи;
- підвищення доступності адміністративних послуг, зокрема онлайн;
- урахування потреб бізнесу у разі розміщення торгових і офісних площ, і проведення комплексної забудови та реконструкції міського простору, стимулювання будівництва офісних приміщень класу А;
- залучення представництв та бек-офісів міжнародних компаній для розміщення в місті;
- детінізація економіки м. Вінниці;
- створення бізнес-кварталу у м. Вінниці. Будівництво конгрес-холу. Створення Центру розвитку підприємництва (бізнес-інкубатора та бізнес-акселератора, коворкінгів тощо). Відкриття міжнародного виставкового центру. Реалізація проекту BID (Business Improved District) пішохідної вулиці чи району зі спеціальними умовами для розвитку бізнесу (ресторанів, торгівлі).
- створення мууніципального інноваційно-технологічного парку «Кристал»;
- реалізація маркетингової стратегії та впровадження бренд-буку;
- адаптація офіційного сайту міської ради під потреби різних цільових аудиторій: жителі міста, інвестори, туристи;
- створення у місті мережі сучасних культурно-мистецьких закладів, центру сучасного та експериментального мистецтва (театр, музика, архітектура), арт-центру тощо.

2. Забезпечення сталого зростання економіки міста.

2.1. Стимулювання розвитку економіки міста за кластерним принципом.

2.2. Модернізація промисловості.

2.3. Перетворення м. Вінниці на логістичний центр національного масштабу.

2.4. Сприяння розвитку м. Вінниці як туристичного центру Подільського регіону.

2.5. Підвищення ефективності роботи комунальних підприємств.

Заходи та проекти:

- проведення кластерного аналізу на рівні міста та побудова кластерних стратегій. Популяризація об'єднання підприємців у галузеві бізнес-асоціації та кластери у пріоритетних галузях розвитку міста, які зазначені вище;
- проведення галузевих виставок, конференцій, ярмарків, зустрічей, форумів тощо;
- забезпечення індустріальних парків інженерною і транспортною інфраструктурою;
- ревіталізація браунфілдів для потреб економіки міста шляхом розробки відповідної міської програми, визначення пріоритетних ділянок і об'єктів. Реалізація проекту ревіталізації браунфілдів за принципом публічно-приватного партнерства (Public Private Partnership) на території колишнього заводу «Хімпрому» та м'ясокомбінату;
- підтримка місцевого бізнесу щодо проведення сертифікації та стандартизації продукції та послуг з метою виходу на нові ринки збути (експорт);

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця

- співпраця з міжнародними фінансовими організаціями та проектами технічної допомоги щодо використання фінансових можливостей для технологічної модернізації промисловості;
- створення центру трансферу інноваційних технологій, бізнес-процесів, управлінських моделей та стандартів;
- налагодження ефективної співпраці з державними структурами для спрощення митних процедур та надання якісних послуг у сфері логістики. Співпраця з Укрзалізницею та великими транспортними вузлами у сфері вантажних перевезень для концентрації у місті логістичних потоків. Створення логістичного хабу мультимодальних перевезень. Розвиток Міжнародного аеропорту «Вінниця» як найбільшого в Центральній Україні центру лоу-кост пасажирських перевезень;
- стимулювання підвищення якості надання послуг туристам, створення нових туристичних сервісів. Підвищення відомості та позицій місцевих закладів у рейтингах всеукраїнських та міжнародних туристичних сервісів, популяризація локальних програмних продуктів – туристичних навігаторів, інтерактивних довідників тощо. Організація та участь у загальноукраїнських та міжнародних туристичних виставках. Розвиток медичного туризму. Поліпшення якості та розширення туристичної інфраструктури. Розробка туристичної стратегії м. Вінниці. Створення туристичного продукту Вінниці. Розвиток сфери туризму за кластерним принципом, створення гастро-кварталу;
- аналіз вільних земельних ділянок та браунфілдів, створення інвестиційних пропозицій для розширення мережі закладів розміщення та харчування;
- ведення бухгалтерського обліку на КП міста за принципами, закріпленими у міжнародних стандартах фінансової звітності. Підготовка щорічної зведені фінансової звітності спеціального призначення у м. Вінниці за стандартами IPSAS (International Public Sector Accounting Standards) та GRI (Global Reporting Initiative).
- реорганізація (об'єднання, злиття, ліквідація) комунальних підприємств для підвищення ефективності їхньої роботи, передавання послуг комунальних підприємств, якщо це є доцільним, у приватний сектор. Упровадження інноваційних технологій та нових видів управлінських рішень на комунальних підприємствах, пошук та започаткування нових прибуткових послуг на комунальних підприємствах;

3. Розвиток людського капіталу і трансферу технологій.

- 3.1. Промоція новітніх технологій та інновацій.
- 3.2. Забезпечення бізнесу кваліфікованими кадрами та розвиток бізнес-освіти.
- 3.3. Концентрація талантів.
- 3.4. Сприяння гендерно-збалансованій та інклузивній зайнятості.

Заходи та проекти:

- проведення бізнес-місій та обмінів делегаціями з містами-побратимами у сфері розробки новітніх технологій та впровадження інноваційних рішень. Налагодження співпраці з новими містами-побратимами;
- створення майданчиків для взаємовигідної та ефективної співпраці місцевого бізнесу, університетів та наукових установ у сфері продукування та комерціалізації інновацій;
- налагодження співпраці між університетами Вінниці та іншими вишами (українськими та закордонними) для студентського та наукового обміну. Підготовка кадрового ресурсу, виходячи з попиту на робочу силу та визначені пріоритетні галузі, використовуючи інструменти регіонального замовлення та дуальної освіти;
- розробка і реалізація проекту «Smart City» – упровадження «розумних» технологій у

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця

всіх сферах життя міста;

- створення інноваційного кварталу. Відкриття R&D центру (research and development) з метою удосконалення процесу трансферу технологій та комерціалізації інноваційних розробок;
- формування системи постійного навчання та безперервного самовдосконалення із за участням найкращих експертів та менторів. Проведення бізнес-івентів, а саме: форумів, семінарів, тренінгів. Створення освітніх платформ для місцевого бізнесу. Створення бізнес-школи. Проведення наукових, культурних, мистецьких виставок, конкурсів та фестивалів;
- комунікація з трудовими мігрантами щодо повернення до міста та надання їм підтримки в пошуку роботи;
- створення центру перепідготовки працівників робітничих професій на базі професійно-технічних закладів міста;
- реалізація у місті проекту зі створення освітнього кластера;
- сприяння участі талановитих людей у міжнародних заходах. Промоція продуктів та послуг, які створені талановитими людьми Вінниці. Розробка програми розвитку, підтримки та утримання у місті талановитих людей.
- проведення муніципального конкурсу ідей (у форматі хакатону) для вирішення проблем міста;
- підтримка розвитку соціальних підприємств як інструмент залучення вразливих верств населення в економічне життя міста. Створення школи соціального підприємництва.

Просторові пріоритети

Просторовий розріз реалізації цієї фахової теми обумовлений змістом і специфікою стратегічних проектів, які пропонуються до реалізації. Зокрема:

- створення інноваційно-технологічного парку та центру підтримки підприємництва передбачає активне використання території на вул. 600-річчя. Розміщення R&D центру (research and development) є найбільш оптимальним у безпосередній близькості до інноваційно-технологічного парку;
- відкрити міжнародний виставковий центр заплановано поряд із міжнародним аеропортом «Вінниця» або індустріальними парками, що забезпечить його ефективне функціонування;
- реалізація проекту BID (Business Improved District) можливе за мови створення нових пішохідних зон, реконструкції наявних публічних просторів та будівництва нових мікрорайонів;
- упровадження заходів із розвитку промислових кластерів на територіях індустріальних парків передбачає використання території східної частини міста;
- реалізація проекту із ревіталізації браунфілдів передбачає передусім інтервенції у північно-східній частині міста, де їх найбільше. Перспективними ділянками для першочергової ревіталізації можуть бути території колишнього лампового заводу, «Хімпрому» та м'ясокомбінату. На цих ділянках можуть бути реалізовані проекти з розвитку бізнес-кварталу, центрів сучасного та експериментального мистецтва тощо;
- оптимальним місцем для створення логістичного хабу є територія поблизу Міжнародного аеропорту «Вінниця» та індустріальних парків;
- для гастро-кварталу оптимальними є публічні простори з якісною інфраструктурою, тому його розміщення можливе у паркових зонах міста (Центральний парк, парк Дружби народів тощо).

Загалом значна кількість проектів реалізовуватиметься у східній частині міста,

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця

оскільки там наявні як вільні земельні ділянки (зокрема індустріальні парки), так і ділянки та приміщення, які мають потенціал для повторного використання (браунфілди). Також перспективним для розвитку є 10-й мікрорайон, де є територія для просторової експансії міста.

ЖИТЛОВЕ ГОСПОДАРСТВО

ЖИТЛОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Утримання, збереження та відновлення житлових будинків

Опис галузі

Житловий фонд міста Вінниця налічує 2053 багатоквартирні будинки загальною площею 4,7 млн. кв. м, 1442 з яких (70 %) забудовано до 1980 року, зокрема 597 будинків – до 1960 року. Сто сімдесят два будинки визнані ветхими.

1283 житлові будинки обладнано централізованим опаленням, 789 – централізованим водопостачанням та водовідведенням. 466 будинків мають понад 6 поверхів та обладнані 1283 ліфтами.

Фізичне та моральне старіння житлового фонду з кожним роком вимагає значних капітальних вкладень. Постійне недофінансування та відсутність дієвого механізму зачислення коштів співвласників до заходів із ремонту житлового фонду, його реконструкції і модернізації призвели до неналежного технічного стану будинків.

Окрім того, більшість житлових будинків потребує проведення заходів із енергозбереження, оскільки побудовані у період, коли необґрунтовано низькі ціни на енергоносії поєднувалися з вимогами швидкого виконання будівельних робіт, зменшення вартості, скорочення матеріало- і трудомісткості будівництва. Тому такі будинки не відповідають сучасним вимогам енергозбереження, комфорту.

Технічний стан внутрішньобудинкових мереж критичний: 636 будинків потребують заміни внутрішньобудинкових мереж централізованого опалення, 542 – мереж гарячого водопостачання, 413 – каналізаційних мереж.

Також однією з найбільш гострих залишається проблема модернізації ліфтів. Ліфтові організації м. Вінниці обслуговують 1646 ліфтів у багатоквартирних будинках. 960 ліфтів відпрацювали термін 25 і більше років. Департамент житлового господарства щорічно забезпечує проведення капітального ремонту ліфтів у багатоквартирних житлових будинках. Протягом трьох останніх років капітально відремонтовано 207 ліфтів: у 2015 році – 53, у 2016-му – 74, у 2017-му – 80. У цьому році вже відремонтовано 29 ліфтів. Щороку відпрацьовують нормативний термін експлуатації (25 років) 60–80 підйомників. Капітальний ремонт ліфтів продовжує термін їх експлуатації лише на 4 роки. Враховуючи зазначене, є необхідність проведення модернізації або заміни ліфтів. Це дасть можливість експлуатувати їх упродовж 18 або 25 років відповідно.

Характеристика житлового фонду за роками забудови

Забудова до 1920	до 1930	до 1940	до 1950	до 1960	до 1970	до 1980	до 1990	до 2000	Після 2000
150	14	56	68	179	293	386	178	171	32
1146					381				

Цілі

1. Термомодернізація житлового фонду.

Заходи та проекти:

- модернізація внутрішньобудинкових мереж тепловодопостачання, водовідведення, електропостачання багатоквартирних будинків (в т.ч. облаштування ІТП);
- тепломодернізація огорожувальних поверхонь (заміна старих вікон на нові – енергоефективні, встановлення енергоефективних дверей, облаштування тамбурів, модернізація системи вентиляції, тепломодернізація ліфтових шахт. Утеплення горищ і даху, підвальних приміщень, стін).
- модернізація системи освітлення (заміна ламп на енергоефективні (світлодіодні) і встановлення датчиків руху, датчиків день-ніч і т. д.; заміна лічильників обліку електроенергії на багатотарифний).

2. Використання альтернативних джерел енергії.

Заходи та проекти:

- зменшення споживання електричної енергії завдяки використанню сонячних панелей. Встановлення сонячних колекторів для підгріву води у літній період.

3. Упровадження автоматизованої системи керування житловими будинками.

Заходи та проекти:

- контроль за споживанням енергоресурсів;
- керування ліфтами;
- безпека;
- відеонагляд;
- системи пожежогасіння, димовидалення, задимлення.

4. Благоустрій та інклюзивність.

Заходи та проекти:

- проведення комплексного благоустрою прибудинкових територій;
- відновлення та облаштування тротуарів;
- розширення проїздів;
- створення нових та розширення наявних місць для тимчасового паркування автотранспорту;
- облаштування дитячих, спортивних майданчиків та місць для відпочинку;
- зниження висоти бордюрного каменю, облаштування пандусів та підйомників до житлових будинків тощо.

Просторові пріоритети

Продовження капітального та поточного ремонту житлового фонду на умовах співфінансування.

МІСЬКЕ ПЛАНУВАННЯ,
ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК,
ГРОМАДСЬКІ ПРОСТОРИ

МІСЬКЕ ПЛАНУВАННЯ, ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК, ГРОМАДСЬКІ ПРОСТОРИ *Вінниця – компактне місто!*

Опис галузі

Система природних просторів є базовою структурою міста. Природні якості долин і набережних річки – основні природні активи, що структурують ландшафт за двома градієнтами: пагорби – рівнини. Історичні місця підвищують якість візуалізації історичних вуличних осей, надаючи локальної ідентичності просторам. Ущільнення і комплексний розвиток міського середовища характерні для великих районів на сході і заході від центру міста, що мають чітку структуру міських кварталів і вулиць. Водночас значні території мікрорайонів кінця радянського періоду є ще однією домінантною міської морфології, де, незважаючи на чіткість транспортної структури, не вистачає чіткого поділу між вуличними просторами і значною площею внутрішніх озеленених територій (потребують реконструкції).

Активації внутрішнього розвитку потребують промислові об'єкти і браунфілди – великі промислові ділянки є ще одним характерним наслідком модерністської планової системи. Багато з них працює не на повну потужність, володіючи при цьому сильним бар'єрним ефектом непрохідність, занедбаність) і часто займаючи території з очевидним потенціалом для розвитку міста.

Малоповерхова забудова, розташована в районах із пагорбами, вигідно відрізняється ландшафтними особливостями, але страждає через обмежений доступ до громадського транспорту і послуг. Розвиток таких районів має відбуватися дуже обережно, за рахунок консолідації цих територій з урахуванням наявних кордонів.

Топографія, гідрографія і промислова інфраструктура суттєво впливають на розвиток дорожньої мережі. Є тільки кілька мостів через річку Південний Буг. Прямого зв'язку між зовнішніми районами немає. Тому більшість периферійних районів має низьку щільність і зайнятість населення. Залізниця і широкі промислові зони ріжуть деякі історичні зв'язки, створюючи серйозні прогалини, особливо для «м'якої» мобільності.

Сучасна організація мережі значною мірою ґрунтуються на транспортних засобах, а не на попиті, що створює концентрацію транспорту уздовж головних коридорів. Водночас громадський транспорт обслуговує більшість житлових районів і робочих зон, пов'язуючи їх із центром міста.

У процесі розбудови міста було створено розгалужену вуличну мережу, яка структурує міські простори і транспортні потоки. Нині вони значною мірою орієнтовані на потреби індивідуального автотранспорту. Володіючи великим потенціалом для поліпшення організації дорожнього руху, профілі вулиць мають достатньо місця для різних видів транспорту.

Цілі

1. Подолання бар'єро-утворюючих елементів з їх інтеграцією в суспільний простір (1D)
2. Підсилення наявних та створення нових функціональних центрів (2D)
3. Формування вуличних сценаріїв типу «Корсо» (2D)
4. Розвиток міста відповідно до функціонального зонування та спеціалізації територій (3D)
5. Функціональне ущільнення міського простору

Обґрунтування цілей

Вінниця сформувалася на правому та лівому берегах Південного Бугу. У просторовому плані місто розділене річкою Південний Буг та залізницею з півночі на південь на три частини й умовно поділяється на 3 райони: західний (правобережний), центральний, східний, (останні на лівобережжі).

Вінниця має різноманітний рельєф, із великими рівнинними територіями (західна та північно-східна частини міста) і мальовничими пагорбами (північно-західна та південна частини). Значні зелені насадження, ліси, поля, луки створюють навколо міста зелений каркас. Водні об'єкти – малі річки, озера, Південний Буг – рівномірно пронизують структуру міста.

Головним завданням лісопаркових зон, міських парків, скверів, пляжів є створення екологічно чистого міського середовища (реалізація програм очищення та використання територій рекреації та акваторій міста). Але наявні рекреаційні зони так тісно пов'язані з водними просторами міста, що без очищення акваторії річки Південний Буг не будуть виконувати своїх функціональних властивостей. Збільшення урбаністичного навантаження, відсутність фінансування реалізації інфраструктурних заходів можуть призвести до посилення ризиків виникнення техногенних аварій. І навпаки, очищення та інтегрування річки у структуру міста дасть можливість створити додаткові території, зони, об'єкти суспільного та рекреаційного значення.

Вінниця є міжрегіональним центром Подільського регіону України. Із розвитком ділового сектору до міста починають надходити фінансові інвестиції, відбувається розвиток людського капіталу. Водночас у 2015 р. міська влада реалізувала розширення меж міста відповідно до затвердженого Генерального плану. Ці фактори сприяли будівництву нових житлових районів, мікрорайонів завдяки появи нових інвесторів, забудовників, підприємців.

Поліфункціональність, різноманітність територій та їх транспортна доступність дає змогу заливати додаткові позабюджетні кошти, урізноманітнюючи інвестиційні проекти. Освоєння нових територій ускладнене потребою у значних капіталовкладеннях, у створенні інженерно-транспортної інфраструктури та конфліктах із землевласниками. Несформовані субцентри + відірваність районів + конфлікт приватних інтересів, пасивність громадськості призводять до формування депресивних районів (Тяжилів, перехрестя вул. 600 річчя – Келецької та А. Янгеля – Батильської)

Розвиток житлової забудови міста історично мав імпульсний характер. Пріоритетом містобудівної політики було освоєння нових територій із мінімізацією вкладень у реконструкцію наявної забудови. Внаслідок такої тенденції значні за площею території багатоповерхової забудови міста перемежовані з малоповерховою забудовою і забезпечені потужною технічною інфраструктурою (інженерні комунікації). Ідеється про мікрорайони Слов'янка, Замостя та вул. Київську.

Загадана особливість дає можливість ущільнювати вказані території та комплексно їх реконструювати зі збільшенням поверховості забудови за умови створення соціальної інфраструктури, якої у цих мікрорайонах недостатньо (школи, дошкільні заклади тощо).

Програмами збереження ідентичності міста за будівлями центральної частини Вінниці буде закріплено винятковий охоронний статус, що сприятиме відновленню історичного шарму центру міста. Розчищення міждворових просторів дасть можливість створити каскад пішохідних зв'язків із мережею скверів, майданів та дворових атрумів.

Топографія, гідрографія і промислова інфраструктура серйозно впливають на розвиток дорожньої мережі. Сучасна організація мережі значною мірою ґрунтуються на транспортних засобах, а не на попиті, що спричиняє їх концентрацію уздовж головних коридорів. Наявна інженерно-транспортна інфраструктура не готова до збільшення

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Міське планування, просторовий розвиток, громадські простори

навантаження у процесі розвитку міста. Будівництво житлових кварталів (ущільнення наявної забудови) без відповідного забезпечення соціальними закладами призведе до незбалансованого розвитку, погіршення комфортності та посилення навантаження на наявну інфраструктуру, збільшить міський трафік жителів.

Подальший розумний розвиток транспортної мережі можливий за умови провадження трафік-менеджменту, створення мережі перехоплювальних субцентрів, мережі велосипедної інфраструктури, єдиного транспортного квитка.

Фахові рекомендації та приклади проектів

1. Подолання елементів, що утворюють бар'єри, з їх інтеграцією в суспільний простір (1D).

1.1. Інтеграція акваторій у структуру міста.

1.2. Залізниця.

1.3. Браунфілди (винесення за межі міста – ревіталізація).

1.4. Вузька ділянка між вулицями Брацлавською та Дубовецькою (створення додаткових транспортних можливостей).

Заходи та проекти:

- створення буферної зони між річкою та урбанізованим середовищем (реконструкція берегових ліній із облаштування терас, панорам, місць пішохідної та велоактивності). Розробка проекту природозахисних смуг Південного Бугу та його приток, виходячи з нормативних та екологічних вимог;

- реконструкція площа Привокзальної. Проект реконструкції кварталу, обмеженого вулицями Брацлавською та Дубовецькою і залізницею;

- шляхопровід між вулицями А. Янгеля та Ватутіна, шляхопровід на вул. Гонти;

- реконструкція браунфілдів, територій підприємств на вулицях Гонти та С. Зулінського з подальшим вектором на північний схід; проект ревіталізації території колишнього «Хімпрому» та м'ясокомбінату. Група промислових підприємств на вул. 600-річчя.

2. Розвиток наявних і створення нових функціональних центрів.

2.1. Мережа самостійних субцентрів (універсальність).

Заходи та проекти:

- формування структурної мережі поліцентричного сервісного субцентру районів міста;

- проект реконструкції картографічної фабрики (на розі вул. 600-річчя та вул. Келецької).

3. Формування вуличних сценаріїв типу «Корсо» (2D).

3.1. Підсилити та розвантажити «Корсо».

3.2. Доповнити «Корсо» (північ, схід, захід).

Заходи та проекти:

- вул. Келецька;
- вул. Пирогова;
- вул. Соборна;
- просп. Коцюбинського;
- вул. Батозька;

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Міське планування, просторовий розвиток, громадські простори

- Хмельницьке шосе;
- вул. Магістратська;
- вул. Київська;
- Немирівське шосе;
- вул. Д. Нечая.

4. Розвиток міста відповідно до функціонального зонування та спеціалізації територій (3D).

4.1. За поверховістю та щільністю забудови.

4.2. Диверсифікація соціального середовища за рахунок змін у просторі.

Заходи та проекти:

- розробка 3D-моделі міста;
- проведення гідроаудиту інженерної інфраструктури міста;
- формування спортивного ядра на вул. Чехова;
- розробка концепції розвитку території парку «Хімік» за підсумками вивчення громадської думки, з подальшим внесенням змін у детальний план території.

5. Функціональне ущільнення міського простору.

5.1. Комплексний підхід до проектування нових та реконструкції наявних житлових районів.

5.2. Транспортна інфраструктура.

5.3. Соціальна інфраструктура.

5.4. Економіка, комерційна діяльність.

5.5. Місця дозвілля, природоохоронні та ландшафтні території.

5.6. Виробничі території, промисловість.

5.7. Управління міським простором.

Заходи та проекти:

- проект реконструкції термомодернізації неякісних житлових будинків (гуртожитки, малосімейки, хрущовки);
- проекти розподілу житлових кварталів;
- комплексні проекти реконструкції дворів кварталу;
- проект демографічної статистики та вікового зрізу у районах міста;
- шляхопровід між вул. А. Янгеля та вул. Ватутіна. З'єднавши м-к. Тяжилів та вул. Батозька. Будівництво об'їзного шляхопроводу між Тиврівським і Гніванським шосе. З'єднавши кільце об'їзного шляху;
 - транспортний хаб «Площа Привокзальна». Транспортний хаб «Західний автовокзал»;
 - програма статистичного моніторингу наявних закладів, їхніх потужностей та потенціалу;
 - будівництво нових дошкільних закладів та шкіл, як приклад мікрорайон П'ятничани, Корея;
 - реконструкції будівель з урахуванням торгівлі на 1-му поверсі;
 - створення мережі магазинів та ринків коротко-, середньострокового попиту;
 - проект школи CANactions «Річка 12.7»;
 - реконструкція парку «Панорама», «Хімік», Дружби народів, Лісопарку, вул. Стрілецької, Замостянської; ліси на півночі та півдні міста в межах концепції зеленого каркасу;
 - природозахисні зони вздовж річок та водойм міста;

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Міське планування, просторовий розвиток, громадські простори

- реконструкція браунфілдів, територій підприємств, на вулицях Гонти та С.Зулінського з подальшим вектором на північний схід;
- проект ревіталізації території колишнього «Хімпрому» та м'ясокомбінату;
- Генеральний план розвитку міста з урахуванням об'єднаних територіальних громад. План зонування міста. Детальні плани територій. Схеми комплексного благоустрою.

**ТРАНСПОРТ І МОБІЛЬНІСТЬ,
ДОСТУПНІСТЬ ДЛЯ ВСІХ**

ТРАНСПОРТІМОБІЛЬНІСТЬ, ДОСТУПНІСТЬДЛЯ ВСІХ

Безпека, комфорт і сталість.

Опис галузі

Провідна роль у перевезеннях пасажирів у Вінниці належить електротранспорту, на частку якого припадає приблизно 75 % загального обсягу перевезень. Єдиний перевізник, який надає послуги перевезення міським електротранспортом у місті, є комунальне підприємство «Вінницька транспортна компанія». Маршрутна мережа складається із 6 трамвайних та 15 тролейбусних маршрутів. Загальна довжина трамвайних маршрутів становить 56,4 км, а тролейбусних – 155,0 км. Крім того, підприємство здійснює перевезення пасажирів муніципальними автобусами, мережа яких складається із 18 маршрутів. Загальна довжина автобусних маршрутів – 190,5 км.

Організацію дорожнього руху в місті здійснює комунальне підприємство «Вінницька спеціалізована монтажно-експлуатаційна дільниця з організації дорожнього руху». На обслуговуванні підприємства перебувають 95 світлофорних об'єктів. Крім того, воно здійснює нанесення та відновлення дорожньої розмітки, поточний ремонт (встановлення та заміну) дорожніх знаків та встановлення інших технічних засобів регулювання дорожнього руху.

Поруч із містом розташований Міжнародний аеропорт «Вінниця», який щороку набуває дедалі більшої популярності та збільшує кількість обслуговуваних рейсів.

У місті активно розвивається велосипедний рух, почав діяти функціонування муніципальний велопрокат (15 станцій).

Цілі

1. Безпечне та безперешкодне пересування містом.
2. Поліпшення якості надання послуг міським транспортом загального користування.
3. Сприяння поширенню електромобілів у місті.
4. Розвиток центрів міжміського сполучення.

Обґрунтування цілей

Візія стратегічної частини цієї теми має на меті надати в майбутньому пріоритет руху пішоходам. Тому надзвичайно важливим є створення нових та розвиток наявних пішохідних зон, які мають пролягати через центри громадської активності та субцентри.

Протягом 2017–2018 років департамент енергетики, транспорту та зв'язку забезпечив реалізацію програми «Розвиток велоінфраструктури у місті Вінниці» в межах Проекту з енергоефективності у місті Вінниці за підтримки Державного секретаріату Швейцарії з економічних питань SECO. Завдяки цьому було створено умови для розвитку велоруху в місті (встановлено станції велопрокату, велопаркінги, придбано велосипеди для працівників муніципалітету, створено велошколу та проведено промокампанію). Тому необхідно продовжити впровадження заходів, які сприятимуть збільшенню кількості активних велосипедистів у місті Вінниці.

Урбаністичні процеси розвитку міста протягом останніх років привели до появи величезної кількості приватного автотранспорту. Внаслідок порушення правил дорожнього руху (перевищення швидкості, паркування транспорту у заборонених місцях, ненадання переваги у русі тощо) суттєво знизився рівень безпеки та мобільності під час пересування містом. Тому питання підвищення безпеки дорожнього руху має бути

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Транспорт і мобільність, доступність для всіх

переглянуте з урахуванням зміни пріоритетів у стратегічній частині цієї теми. Крім того, важливо зважати на потреби маломобільних груп населення (зокрема осіб з інвалідністю).

Будівництво та реконструкція доріг, мостів та розв'язок дадуть можливість підвищити не лише рівень безпеки руху, а й показник доступності та поліпшити транспортне сполучення різних районів міста.

Значної уваги потребує питання впорядкування хаотичних процесів паркування автотранспорту в місті. До того ж необхідно створювати паркінги на в'їздах у місто, зокрема й для великогабаритного транспорту.

Питання оновлення рухомого складу міського транспорту загального користування є надзвичайно актуальним для міста, адже тролейбусне депо комунального підприємства «Вінницька транспортна компанія» нині налічує 165 тролейбусів, 119 з яких виготовлені у 1981–1994 роках. Трамвайні депо має 128 пасажирських моторних трамвайних вагонів, 118 з них експлуатувалися від 30 до 50 років, при встановленому нормативному терміні 16 років (10 вагонів за рахунок коштів міського бюджету модернізували, продовживши термін експлуатації на 10 років). Для поліпшення доступності міського транспорту та заміни автобусів малої пасажиромісткості необхідно придбати нові міські автобуси, зокрема електричні.

Щоб розширити мережу міського транспорту загального користування, слід модернізувати тягові підстанції, будувати нові ділянки трамвайних колій та контактну мережу міського електротранспорту тощо.

У зв'язку із наданням пріоритету руху громадському транспорту значної уваги потребує оптимізація його маршрутної мережі, особливо в частині зменшення дублювання маршрутів та підвищення доступності його послуг. Крім того, є потреба у розвитку річкового транспорту для сполучення північної та південної частин міста. Зазначені заходи дадуть можливість створити нові субцентри, які можуть стати місцями пересадки пасажирів.

Екологічний стан навколошнього середовища міста – це один із найактуальніших викликів сьогодення, який стоїть перед Вінницею. Повітря забруднює автотранспорт із двигунами внутрішнього згоряння. Альтернативою є електромобілі, які набувають популярності серед мешканців міста. Тому важливо створити відповідну інфраструктуру та провести інформаційну кампанію, які стимулюватимуть власників автомобілів із бензиновими та дизельними двигунами замінювати їх на електромобілі.

Центри міжміського сполучення є надзвичайно важливими для кожного міста, адже вони є «воротами» інтеграції з іншими вітчизняними та іноземними населеними пунктами. Їхній розвиток є одним із факторів, який стимулюватиме розвиток туризму, залучення інвестицій та збільшення вхідних грошових потоків у місто.

Фахові рекомендації та приклади проектів

1. Безпечне та безперешкодне пересування містом.

1.1. Збільшення пішохідних зон.

1.2. Продовження розвитку велоінфраструктури в місті.

1.3. Упровадження сучасних технічних засобів для регулювання дорожнього руху.

1.4. Модернізація вулично-дорожньої мережі з урахуванням потреб осіб з інвалідністю.

1.5. Будівництво та реконструкція доріг, мостів та розв'язок.

1.6. Упорядкування процесів паркування індивідуального автотранспорту.

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Транспорт і мобільність, доступність для всіх

Заходи та проекти:

- закриття проїжджої частини між Будинком офіцерів та Будинком побуту;
- реконструкція та капітальний ремонт вулиць, зокрема Замостянської, Стрілецької, Батозької, для створення комфортних пішохідних зон;
- розширення мережі велосипедних велодоріжок і смуг у межах проїзної частини (загальна довжина до 150 км);
 - створення велохабів із можливістю тривалого зберігання велосипедів у найбільших транспортних вузлах міста (автовокзали, залізничний вокзал); встановлення накритих велопарковок із відеоспостереженням;
 - розширення мережі муніципального велопрокату до 50 станцій;
 - створення у місті 30 велосипедних СТО у місцях найбільшої концентрації велосипедистів (перетин велошляхів, веломагазини);
 - облаштування у місті 30 інформаційних стендів із графічним зображенням наявної велосипедної мережі (в місцях закінчення вело доріжок, смуг та їх перетину);
 - забезпечити функціонування автоматизованої системи керування дорожнім рухом (АСКДР) на всіх вулицях міста;
 - будівництво нових світлофорних об'єктів;
 - встановлення примусових обмежувачів швидкості руху, облаштування нових острівців безпеки на дорогах міста;
 - встановлення відбійників та інших технічних засобів;
 - пристосування зупинок громадського транспорту для людей з інвалідністю;
 - будівництво вантового мосту через залізничні колії від вул. Академіка Янгеля до вул. Ватутіна;
 - проведення реконструкції перехресть на вулично-шляховій мережі міста відповідно до проектних рішень (вул. Брацлавська – вул. Замостянська – вул. Д. Нечая; вул. Соборна – вул. М. Оводова; вул. Д. Нечая – вул. Дубовецька; просп. Юності – вул. А. Первозванного; вул. Соборна – вул. Театральна; облаштування перехреся вул. А. Первозванного – 600-річчя круговим рухом малого радіусу);
 - будівництво багатоповерхових паркінгів; створення нових паркомісць за рахунок проїжджої частини шляхом нанесення відповідної дорожньої розмітки; облаштування TIR-стоянки в межах вінницької кільцевої дороги;
 - реконструкція проспекту Коцюбинського.

2. Поліпшення якості надання послуг міським транспортом загального користування.

- 2.1. Оновлення рухомого складу міського транспорту загального користування.
- 2.2. Модернізація інфраструктури міського транспорту загального користування.
- 2.3. Продовжити оптимізацію маршрутної мережі міського транспорту загального користування.

Заходи та проекти:

- придбання та модернізація парку громадського транспорту (трамвайних вагонів, тролейбусів, автобусів);
 - капітально-відновлювальний ремонт рухомого складу;
 - будівництво та реконструкція трамвайніх колій;
 - розвиток та оптимізація трамвайних та тролейбусних маршрутів; зменшення дублювання маршрутів; будівництво нових тролейбусних ліній;
 - будівництво та модернізація тягових підстанцій;
 - модернізація депо КП «ВТК»;

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Транспорт і мобільність, доступність для всіх

- створення смуг для руху громадського транспорту;
- заміна автобусів малої пасажиромісткості на автобуси середньої та великої пасажиромісткості;
- розвиток річкового транспорту;
- розвиток субцентрів;
- наукове обґрунтування заходів розвитку громадського транспорту.

3. Сприяння поширенню електромобілів у місті.

3.1. Розробка стратегії розвитку інфраструктури міста для потреб електромобілів.

3.2. Збільшити кількість місць для заряджання електромобілів.

3.3. Проводити інформаційну кампанію популяризації електромобілів.

Заходи та проекти:

- розробка документа, який стане основою для ухвалення відповідних управлінських рішень;
 - облаштувати місця для заряджання електромобілів (зокрема нічних парковок із зарядними станціями), особливо біля центрів надання адміністративних послуг «Прозорий офіс»; облаштування зарядної станції біля міського кладовища в с. Лука-Мелешківська;
 - придбання службових електромобілів для комунальних підприємств міста;
 - поширення інформаційних матеріалів через «Зелений офіс»;
 - організація заходів для власників електромобілів та інформування мешканців про актуальні події та заходи.

4. Розвиток центрів міжміського сполучення

4.1. Розвиток КП «Аеропорт Вінниця»

4.2. Співпраця з ПАТ «Українська залізниця»

4.3. Проведення реконструкції наявних автовокзалів та автостанцій міста

Заходи та проекти:

- реконструкція злітно-посадкової смуги;
- співпраця з лоукост-авіакомпаніями;
- придбання спеціалізованої аеродромної техніки та обладнання для осучаснення аеропорту (для протиожеледної обробки літаків; снігоприбиральні машини, трапи, установки повітряного запуску, амбуліфт, аеропортові туалет-сервіс та вода-сервіс);
- реконструкція аеровокзалу та інфраструктури аеропорту;
- інтеграція інформаційних ресурсів ПАТ «Українська залізниця» до сайту ВМР;
- проведення реконструкції наявних автовокзалів та автостанцій міста.

ТЕХНІЧНА ІНФРАСТРУКТУРА
І ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ

ТЕХНІЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ

Якісні енергоефективні комунальні послуги

Опис галузі

У місті основним надавачем послуг із централізованого опалення та гарячого водопостачання є комунальне підприємство Вінницької міської ради «Вінницямістеплоенерго». На обслуговуванні підприємства перебувають 229 км теплових мереж у двотрубному вимірі, 40 газових котелень, 3 твердопаливні котельні та 1 ТЕЦ, 287 ІТП, 84 ЦТП.

Джерелом водопостачання міста є річка Південний Буг. Водопостачання та водовідведення забезпечує комунальне підприємство «Вінницяобводоканал». Для забезпечення послуг із централізованого водопостачання та водовідведення задіяні водозабірна насосна станція, 6 магістральних водоводів $D=400-1200$ мм, 623,1 км мереж водопостачання та 532,9 км мереж водовідведення, 27 водопровідних насосних станцій (ВНС), 23 каналізаційні насосні станції (КНС) та очисні каналізаційні споруди (ОКС).

Електrozабезпечення міста здійснює ПАТ «Вінницяобленерго» за допомогою мереж, які перебувають на балансі СО «Вінницькі міські електричні мережі». Площа постачання електроенергії — 69 км кв. Довжина кабельних ліній електропередачі — 1005,391 км. Довжина повітряних ліній електропередачі — 582,244 км. Кількість підстанцій — 527 шт.

Цілі

1. Модернізація системи теплозабезпечення міста.
2. Місто з якісною питною водою.
3. Якісне електропостачання міста.
4. Енергоефективність та енергозбереження.

Обґрунтування цілей

Наразі система водопостачання міста перебуває у поганому стані. Збиткова діяльність спричинена багатьма факторами: значною часткою зношених мереж, чималими витратами електричної енергії під час підйому, очищення та транспортування холодної води, а також значними витратами енергоресурсів на очищення стічних вод, використанням застарілого обладнання тощо.

Для забезпечення якісною послугою електропостачання, особливо під час опалювальних періодів, не вистачає наявних потужностей трансформаторних підстанцій. Це обумовлено зростанням споживання електричної енергії містом та використанням застарілого обладнання та мереж електропостачання.

Україна, яка споживає у загальному балансі понад 60–70 % імпортних енергоресурсів, є однією з найбільш енергозалежніх країн Європи. Дається відмінні приклади не тільки відсутністю енергоносіїв, а й їх неефективне використання, що загрожує національним інтересам та національній безпеці країни. Тому вирішення питань енергозбереження та енергоефективності є одним із першочергових в умовах енергетичної кризи в країні. Для населення це означатиме значне скорочення комунальних витрат, для країни та міст – економію ресурсів, підвищення продуктивності промисловості і конкурентоспроможності, для екології – обмеження викидів парникових газів в атмосферу, для енергетичних компаній – зниження витрат на паливо і необґрунтованих витрат на будівництво.

Через низьку енергоефективність будівель втрати тепла становлять 47 %. Ще 12 % тепла втрачається через зношенні мереж, 5 % – через застаріле обладнання котелень.

Підписавши у 2011 році Угоду між містами, а також узявши на себе добровільні зобов'язання зменшити на 20 % споживання паливно-енергетичних ресурсів та скоротити на 20 % викиди CO₂ в атмосферу до 2020 року з метою підвищення енергоефективності та нарощування використання відновлювальних джерел енергії, місто Вінниця показало своє прагнення акумулювати всі можливі ресурси для забезпечення сталого енергоефективного розвитку на найвищому європейському рівні.

Фахові рекомендації та приклади проектів

1. Модернізація системи теплозабезпечення міста.

- 1.1. Надання якісних послуг теплопостачання та гарячого водопостачання.
- 1.2. Під'єднання усіх котелень до автоматизованої системи дистанційного керування параметрів теплоносія.

Заходи та проекти:

- реконструкція теплових мереж (зокрема із заміною труб на попередньо ізольовані);
 - будівництво та реконструкція котелень, ТЕЦ;
 - облаштування ІТП із погодним регулюванням;
 - встановлення теплових насосів;
 - упровадження автоматизованої системи контролю за споживанням енергоресурсів міста.

2. Місто з якісною питною водою.

- 2.1. Проведення очищення річки Південний Буг.
- 2.2. Модернізація міської інфраструктури водопостачання та водовідведення.
- 2.3. Використання нових джерел для постачання питної води.

2.4. Розвиток мереж водопроводу та каналізації в мікрорайонах приватної забудови.

Заходи та проекти:

- розробка проекту очищення річки; придбання спеціалізованого обладнання; реконструкція очисних споруд міста, магістральних водоводів, мереж водопостачання та водовідведення; модернізація обладнання водозабірної, водопровідних та каналізаційних насосних станцій;
- проведення наукового дослідження визначення можливих нових джерел для постачання питної води населенню; влаштування нових свердловин;
- підключення до централізованої системи водопостачання та водовідведення мешканців мікрорайонів міста: Пирогове, Сабарів, Старе Місто, Малі Хутори, Корея, П'ятничани, Хутір Шевченка, Тяжилів.

3. Якісне електропостачання міста.

3.1. Розвиток спеціалізованого комунального підприємства з питань електrozабезпечення.

3.2. Модернізація та заміна фізично зношеного і морально застарілого обладнання.

Заходи та проекти:

- розвиток матеріально-технічної бази підприємства, зокрема шляхом прийняття у комунальну власність для обліку новозбудованого майна;
- співпраця з енергопостачальними компаніями, що діють на енергоринку;
- реконструкція мереж електропостачання; проведення технічного обслуговування електричних мереж;
- будівництво нових розвантажувальних КТП 10/0,4 кВ, модернізація енерговузла міста та будівництво нових ПС-110/10кВ.

4. Енергоефективність та енергозбереження.

4.1. Зменшення споживання енергоресурсів у місті.

4.2. Використання альтернативних джерел енергії.

4.3. Інформаційно-просвітницька кампанія.

Заходи та проекти:

- модернізація внутрішньобудинкових мереж багатоквартирних будинків;
- термомодернізація огорожувальних конструкцій (заміна старих вікон на нові – енергоефективні, встановлення енергоефективних дверей, облаштування тамбурів, модернізація системи вентиляції, ліфтових шахт, утеплення горищ і дахів, підвалних приміщень, фасадів);
- модернізація системи освітлення (заміна ламп на енергоефективні – світлодіодні) зі встановленням датчиків руху, датчиків день-ніч тощо, заміна приладів обліку електроенергії на двотарифні);
- термомодернізація закладів соціальної сфери із заміною вікон та дверей, заміна ламп на енергоефективні, реконструкція та заміна внутрішніх мереж закладів соціальної сфери, проведення їх теплоізоляції;
- будівництво житлових будинків з нульовим енергоспоживанням;
- будівництво сонячних та вітрових електростанцій; встановлення сонячних панелей на закладах бюджетної сфери; встановлення зарядок для гаджетів на сонячних панелях;
- встановлення когенераційних установок для спалювання біогазу;
- розширення консультивативного центру «Зелений офіс»;

НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ, ОЗЕЛЕНЕННЯ, ВОДА,
НАЛЕЖНЕ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Навколошнє середовище, озеленення, вода, належне поводження з відходами

НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ, ОЗЕЛЕНЕННЯ, ВОДА, НАЛЕЖНЕ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Чисте довкілля – здорове місто. Чисте довкілля – здорове майбутнє!

Опис галузі

Вінниця займає площу 113,2 км². Нині у місті 946 вулиць, проспектів, бульварів, провулків, площ, майданів та скверів загальною площею 6,0 млн. м².

Територію міста перетинає річка Південний Буг, у яку впадають 3 малі річки та 6 безіменних струмків загальною довжиною приблизно 70 км. У межах міста розташовано 9 відкритих штучних та природних водойм. Значне забруднення р. Південний Буг вище зони санітарної охорони водозабірних споруд відбувається у смт Стрижавка, де немає централізованого каналізування. На території Вінниці водойму забруднюють стічні води з підприємств і приватних домогосподарств, очисних споруд каналізації, зливової каналізації.

Автомобільний транспорт слід віднести до категорії найбільш небезпечних джерел забруднення атмосферного повітря міста, оскільки вихлопні гази двигунів автомобілів містять чимало канцерогенів (азот, вуглекислий газ, сажа тощо).

Побутові відходи із міста вивозять на полігон біля Стадниці, а щоденний обсяг вивезеного сміття становить 1700–2000 м³. Однак міський полігон майже вичерпав свої можливості щодо подальшої експлуатації, тому розпочато будівництво комплексу зі знешкодження побутових відходів на земельній ділянці біля с. Людавки Жмеринського району. Крім того, з 2015 р. запроваджено систему роздільного збору побутового сміття. Для забезпечення належного рівня надання послуг із вивезення побутових відходів необхідне щорічне оновлення контейнерів (зокрема для роздільного збору), будівництво нових контейнерних майданчиків та ремонт під'їзних шляхів до наявних, а також комплекс зі знешкодження відходів.

Загальна площа зелених насаджень міста становить 3640,8 га, з них 971,8 га загального користування. Значна частина зелених насаджень міста досягла вікової межі та потребує постійного оновлення і належного утримання, а зелені зони – своєчасного виконання капітального ремонту та реконструкції. Протягом останніх років проведено капітальний ремонт та реконструкцію зелених зон міста із застосуванням сучасних дизайнерських рішень (проспект Космонавтів, вул. Замостянська, Центральний парк, інші), однак необхідно збільшувати площи зелених насаджень у місцях загального користування, створюючи нові парки та сквери у північному і східному районах міста.

Цілі

1. Поліпшення екологічного та санітарного стану р. Південний Буг і малих річок.
2. Зменшення забруднення атмосферного повітря міста.
3. Мінімізація забруднення ґрунтів небезпечними відходами.
4. Упровадження системи екологічного моніторингу.
5. Безпечна утилізація побутових відходів (зокрема небезпечних).
6. Збереження та розвиток зелених зон для підтримки екологічного балансу міста.
7. Створення гуманного середовища для існування тварин та регулювання їх чисельності гуманними методами.

Обґрунтування цілей

Оскільки річка Південний Буг із її притоками охоплює значну площину і є основним постачальником водних ресурсів не тільки для м. Вінниці, а й для інших населених пунктів за її межами, необхідно запровадити багаторівневий моніторинг та управління водними ресурсами на території обласного центру. На стан водних ресурсів впливають антропогенні, техногенні фактори та природні зміни середовища, тому необхідно правильно побудувати відповідну роботу для досягнення результату – зменшення викидів населених пунктів, збалансування використання водних ресурсів, а також скорочення негативних впливів від порушення водного балансу та збереження й укріplення берегової смуги.

Динамічне зростання обсягів та розширення сфери виробничої діяльності спричиняють посилення антропогенного навантаження на навколошнє природне середовище. Атмосферне повітря забруднюють різні гази, суспендовані дрібні часточки і рідкі речовини, які негативно впливають на живих істот, погіршуючи умови їхнього існування. Джерела забруднення можуть бути природними й антропогенними. Природні забруднення атмосфери здебільшого не завдає великої шкоди людині, бо відбувається за певними біологічними законами, регулюється кругообігом речовин та виявляється періодично. Антропогенне забруднення атмосфери відбувається внаслідок зміни її складу та властивостей під впливом діяльності людини, а саме: стаціонарними джерелами забруднення та пересувними засобами.

До 2015 року основну масу забруднення атмосфери (приблизно 80 % усього обсягу) формували викиди автотранспорту. Завдяки модернізації та створенню нової транспортної інфраструктури, оновленню рухомого складу комунального транспорту у 2015 році, відповідно до статистичних даних, відбулось зменшення обсягів викидів від пересувних джерел забруднення (зокрема автотранспорту): у 2015 році зафіксовано 11,8 тис. тонн викидів, що на 4,5 тис. тонн менше, ніж у 2012 році – 16,3 тис. тонн.

Основними джерелами утворення токсичних промислових відходів у місті є підприємства машинобудівної, хімічної галузі, виробництва та постачання електроенергії, газу та води. Це відходи гальванічних виробництв, нафтопродукти, люмінесцентні лампи тощо. Промислове виробництво продукує найбільше відходів, що містять метали та їхні сполуки. Також є відходи від очищення промислових та комунальних стічних вод. Високо та помірно небезпечних відходів виробляють нині лише 0,03 % від загального обсягу.

Однією з нагальних проблем в місті є неналагоджений збір і перевезення небезпечних відходів у складі побутових відходів (батарейки та акумулятори, відходи електричного та електронного обладнання, термометри, люмінесцентні лампи та інші). Мережа пунктів прийому використаних батарейок у Вінниці недостатньо розвинена, а непоінформованість населення про подальший шлях до утилізації породжує недовіру та ставить під сумнів доцільність їх збору.

Неправильне поводження з відходами (перевезення, зберігання, знешкодження) створює значну небезпеку для навколошнього природного середовища, призводить до забруднення ґрунту і ґрутових вод, через які інфекція і токсичні речовини можуть поширюватися на значні відстані.

Наразі гостро стоїть питання поводження з небезпечними промисловими відходами підприємств-банкрутів міста, які можуть становити загрозу довкіллю і здоров'ю людей. Небезпечні відходи, що зберігаються протягом тривалого часу, становлять загрозу екологічній безпеці.

Реалізація сталої екологічної політики неможлива без посилення ролі екологічного управління в системі державного управління. Розподіл функцій моніторингу по різних

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Навколошнє середовище, озеленення, вода, належне поводження з відходами

відомствах, які не пов'язані між собою, призводить до дублювання зусиль, знижує ефективність усієї системи моніторингу та ускладнює доступ до необхідної інформації як для громадян, так і для державних організацій. Важливим інструментом здійснення екологічного управління є моніторинг стану довкілля та контроль ситуації.

Відходи – це одна з головних сучасних екологічних проблем, яка несе потенційну небезпеку для здоров`я людей та для навколошнього природного середовища. Концепція поводження з побутовими відходами у м. Вінниці направлена на розробку системи управління відходами, яка передбачає наявність інтегрованої системи різних аспектів: соціальних, економічних, нормативно-правових, управлінських, технічних. Метою концепції є розробка комплексу завдань, спрямованих на зниження обсягів відходів та забезпечення їх використання і знешкодження способами, які не призводять до забруднення навколошнього середовища.

Невідповідність між темпами накопичення побутових відходів і методами, спрямованими на запобігання їх утворенню, загрожує не тільки поглибленим екологічної кризи, але і загостренням соціально-економічної ситуації в цілому. В Україні лише незначна частина відходів потрапляє на заготівельні пункти вторинної сировини. А оскільки індустрія переробки відходів на вторинну сировину слабо розвинена, то левову частку непотребу захоронюють на міському полігоні.

Проблема вивезення та утилізації побутових відходів надзвичайно актуальна, адже з кожним роком збільшуються обсяги відходів життєдіяльності міста:

Рік	Кількість, м ³
2015	670 055
2016	674 135
2017	686 498

Показник утворення побутових відходів у Вінниці в середньому становить 2 м³/рік на одного мешканця. Це приблизно 280 кг/рік.

Тільки наявність ефективної системи управління відходами дає можливість досягнення цілей сталого розвитку міста, ключовими критеріями якої є мінімізація утворення відходів, максимізація обсягів переробки, вторинне використання і екологічне знешкодження відходів. Налагодження механізму поводження з побутовими, рідкими, небезпечними та іншими відходами значно покращить екологічний стан міста та передмістя. Населенню необхідно розвивати нові моделі поведінки, звички, норми і принципи дій, які породжують і відтворюють екологічний розвиток.

Одним із важливих елементів міста в його структурі є зелені насадження, бульвари, газони, лісопарки, набережні, сквери, сади тощо. На сучасному етапі розвитку м. Вінниці важливе значення набуває забезпечення комфорtnих умов проживання, здійснення екологічної політики, спрямованої на збереження та розвиток безпечноного навколошнього середовища, захисту життя та здоров`я населення, а також залучення жителів міста до практичної діяльності з розв'язання проблем довкілля. До того ж зелені насадження відповідають за очищення повітря від шкідливих речовин, зниження температури в місті, сприяють відпочинку громадян.

За останні роки стан зелених насаджень у м. Вінниці погршився, а кількість зелених зон скорочується. Це зумовлено комплексом причин: зміна клімату та посилення у зв`язку з цим екстремальних погодних явищ, розвиток інфраструктури міста, нераціональні заходи щодо утримання та догляду за зеленими насадженнями, низька

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Навколошнє середовище, озеленення, вода, належне поводження з відходами

екологічна культура населення.

Метою стратегії є збереження та відтворення зелених насаджень, їх гармонійне поєднання з ландшафтом міста, поліпшення стану наявних насаджень, утримання у здоровому та упорядкованому стані, що сприятиме збалансованому розвитку зелених зон та екологічно безпечних умов для життя і здоров`я населення.

Перебування великої кількості бездоглядних тварин на території міста турбує всі верстви населення, призводить до загибелі тварин та жорстокого поводження з ними, погіршення санітарно-епідеміологічного та екологічного стану, якості життя мешканців і гостей міста. Неконтрольоване розмноження безпритульних тварин і безвідповідане ставлення власників до своїх улюблениців, призводить до постійного збільшення їх кількості.

Фахові рекомендації та приклади проектів

1. Поліпшення екологічного та санітарного стану р. Південний Буг.

Заходи та проекти:

- приведення в належний санітарно-екологічний стан приток (річки Тяжилівка, Вишенька, струмок Безіменний) і благоустрій прибережних захисних смуг р. Південний Буг у межах міста;
- вдосконалення наявної системи моніторингу вод та контролю джерел їх забруднення;
- розвиток мереж зливової каналізації у місті з облаштування очисних споруд.

2. Зменшення забруднення атмосферного повітря міста.

Заходи та проекти:

- використання обладнання для очищення викидів;
- повторне використання вловленого пилу газоочисток як сировини для виробництва продукції підприємств;
- перехід на більш сучасні та менш шкідливі для довкілля технології виробництва;
- підписання меморандуму про спільні дії Вінницької міської ради та промислових підприємств у сфері поліпшення стану довкілля м. Вінниці.

3. Мінімізація забруднення ґрунтів небезпечними відходами.

Заходи та проекти:

- знешкодження небезпечних промислових відходів підприємств-банкрутів, серед яких: ВАТ «Термінал», ВАТ «Завод «Ореол», ВАТ «Вінницький підшипниковий завод» та ВО «Хімпром».

4. Упровадження системи екологічного моніторингу.

4.1. Створення єдиної незалежної системи інформаційного забезпечення, моніторингу й лабораторного контролю за параметрами та об'єктами навколошнього середовища міста.

4.2. Досягнення високого рівня взаємодії між суб'єктами екологічного моніторингу.

Заходи та проекти:

- створення інформаційної системи з метою контролю параметрів навколошнього природного середовища, а саме: якості повітря, рівня парникових газів, стану

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Навколошнє середовище, озеленення, вода, належне поводження з відходами

поверхневих вод, якості питної води, стану системи водовідведення, цільового використання та рівня забруднення ґрунтів, кліматичних параметрів, шумового впливу. Забезпечення регулярного моніторингу екологічної ситуації в місті. Організація механізму обміну інформацією щодо моніторингу складових довкілля між службами автоматизованої системи обліку й контролю основних забруднюючих речовин на території міста всіх відомств. Упровадження системи інформування населення про стан довкілля. Створення інформаційно-моніторингового центру, що поєднує контакт-центр, експертну раду, технічні засоби. Розробка та постійне оновлення бази даних ключових показників екологічної ситуації.

- створення умов для поліпшення екологічного стану міста;
- придбання обладнаної пересувної лабораторії контролю довкілля для Вінницького обласного лабораторного центру МОЗ України;
- проведення інформаційно-просвітницької діяльності екологічного спрямування;

5. Безпечна утилізація побутових відходів.

5.1. Запобігання та мінімізація утворення відходів.

5.2. Безпечне видалення (захоронення) відходів.

5.3. Грамотне поводження з небезпечними відходами у складі побутового сміття.

Заходи та проекти:

- зменшення обсягу неорганічних побутових відходів із тривалим періодом розкладання, що завдають шкоди навколошньому середовищу. Збільшення обсягів переробки відходів;
 - стимулювання участі населення у роздільному зборі сміття. Розробка та розміщення сіті-лайтів на зупинках міста з метою підвищення екологічної обізнаності населення. Створення електронної бази суб`єктів господарської діяльності, які надають послуги з прийому вторинної сировини, і розміщення його на сайтах міста. Збільшення кількості контейнерів для роздільного збору побутових відходів за ресурсоцінними компонентами (скло, папір, пластик, метал, тощо). Оформлення контейнерних майданчиків інформаційними щитами про правила роздільного збору побутових відходів;
 - будівництво комплексу зі знешкодження побутових відходів зі сміттєпереробним заводом біля с. Людавки Жмеринського району Вінницької області;
 - рекультивація міського полігона біля с. Стадниці після завершення експлуатації;
 - розробка і впровадження механізму поводження з великовагабаритними і будівельними відходами серед населення та суб`єктів підприємницької діяльності та запобігання утворенню несанкціонованих сміттєзвалищ;
 - придбання міською комунальною службою спеціалізованого автотранспорту (екобусу) для безпечної транспортування батареек, люмінесцентних ламп, ртутних термометрів, медичних відходів, відходів електричного та електронного обладнання на українські підприємства, які будуть забезпечувати їх утилізацію екологічно безпечним способом; розміщення спеціальних контейнерів для збору батареек у всіх навчальних закладах міста, офісних та торгових центрах, муніципальних установах.

6. Збереження та розвиток зелених зон для підтримки екологічного балансу міста.

6.1. Створення ефективної системи управління зеленим господарством.

6.2. Збільшення площ зелених зон загального користування та збереження природного ландшафту міста.

Г. РОЗВИТОК ГАЛУЗЕЙ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА

Навколошнє середовище, озеленення, вода, належне поводження з відходами

Заходи та проекти:

- розробка програми розвитку та збереження зелених насаджень на території міста, проведення повної інвентаризації та паспортизації зелених насаджень міста, визначення загальної ландшафтної системи озеленення міста;
- збагачення видового складу зелених насаджень новими декоративними, швидкорослими, стійкими до шкідливого впливу навколошнього середовища видами і формами рослин;
- використання сучасного дизайну та новітніх технологій в озелененні;
- переведення зелених зон міста на автоматичний полив;
- створення сучасного тепличного комплексу.

7. Створення гуманного середовища для існування тварин та регулювання їх чисельності гуманними методами.

Заходи та проекти:

- проведення моніторингу та визначення кількості безпритульних тварин;
- створення інформаційно-консультаційного центру захисту тварин;
- організація вилову безпритульних тварин гуманним методом, розробка і впровадження заходів щодо підтримки супроводу тварин протягом життя, розробка і впровадження системи масової стерилізації, щеплення, профілактичних обробок тварин;
- повернення тварин власникам та громадянам, які виявили бажання їх утримувати, з обов'язковою реєстрацією тварин, та особам як опікунам;
- активна робота з населенням щодо впровадження в суспільну свідомість стандартів гуманного поводження з тваринами і необхідності їх стерилізації; розробка і впровадження системи інформаційно-просвітницьких заходів для населення стосовно гуманного поводження з тваринами, влаштування тварин, пропагування стерилізації домашніх тварин тощо;
- взаємодія притулку з мешканцями міста та громадськими організаціями.

ГРОМАДА МАЙБУТНЬОГО

ГРОМАДА МАЙБУТНЬОГО

Вінниця – місто активної, відповідальної, успішної громади

Опис галузі

Вінниця – найбільше місто Поділля, адміністративний і територіальний центр Вінницької області з розвиненим промисловим, науковим, фінансовим, освітнім і культурним секторами, давньою історією та традиціями.

Територія міста становить понад 11,3 тис. гектарів. Станом на початок 2018 року в місті проживало приблизно 373 тис. вінничан.

Зручне територіальне розташування, системне впровадження стратегічного бачення розвитку міста, ефективний менеджмент і спільна, згуртована робота влади і громади міста в останні роки дають свої результати. За підсумками незалежного муніципального опитування, Вінниця четвертий рік поспіль утримує позицію найкомфортнішого для життя міста в Україні.

Сучасна Вінниця постійно зростає і розвивається. Особливу увагу в місті приділяють упровадженню принципів демократичного суспільства, широкому залученню громадян до ухвалення рішень місцевого значення, зручним і доступним адміністративним послугам, високому рівню впровадження прогресивних інформаційних технологій в усі сфери міського життя. Органи місцевого самоврядування міста (одні з перших в Україні) сертифіковані і працюють згідно зі стандартами міжнародної системи якості. В місті діє найбільш розгалужена в Україні система центрів надання адміністративних послуг.

Вінниця також має репутацію ефективного і надійного партнера різноманітних міжнародних та національних проектів і високий рівень інвестиційної привабливості.

Але головне надбання міста – патріотична і згуртована громада, яка дбає про своє місто.

Становлення активної, відповідальної територіальної громади підтримує професійне місцеве самоврядування, яке постійно залучає новітній досвід, сприяє поширенню у спільноті цінностей взаємної поваги та взаємодопомоги, підвищенню якості життя громади, реальному забезпеченням законних прав і свобод людини.

Розвиток громадянського суспільства як невід'ємного елемента демократичного управління має велике значення при формуванні концептуального бачення майбутнього міста і становлення успішної місцевої громади. Інституції громадянського суспільства міста Вінниці прагнуть ефективно взаємодіяти між собою, з органами місцевого самоврядування, представниками бізнесу тощо.

Місто має широкі перспективи щодо підвищення інституційної спроможності організацій громадянського суспільства та посилення впливу громадян на ухвалення рішень місцевого значення; вдосконалення всіх видів муніципальних сервісів; територіального розвитку і формування спроможної Вінницької об'єднаної громади; подальшого впровадження сучасних інформаційних технологій; створення безпечного, відкритого, цифрового європейського міста.

Усе це потребує ефективної синергії дій усіх верств суспільства і в наступні роки стане одним із головних завдань розвитку Вінниці до 2030 року.

Цілі

1. Забезпечити подальший розвиток громадянського суспільства.
2. Постійно вдосконулювати муніципальне управління та розвивати систему надання зручних сучасних муніципальних сервісів.
3. Забезпечити розбудову безпечного міського середовища.

4. Системно впроваджувати прогресивні цифрові технології майбутнього в життя громади.

Обґрунтування цілей

Розвиток громадянського суспільства є однією з найважливіших умов створення багаторівневої системи відносин між органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства (ІГС). Такий процес має базуватися на партнерстві, співробітництві у досягненні мети, всебічному забезпеченні захисту прав і свобод людини та громадянина.

Налагодження соціально значущих ефективних механізмів партнерства органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства, системного діалогу з громадськістю, вдосконалення діяльності органів місцевого самоврядування, забезпечення прозорості і відкритості їхньої діяльності, залучення громадян до участі в управлінні місцевими справами, підвищення якості підготовки та ухвалення рішень із важливих питань суспільного життя з урахуванням думки громадськості, а також підтримка ініціатив інститутів громадянського суспільства для вирішення питань місцевого значення, створення умов для участі громадян у розробленні проектів окремих рішень, забезпечення підтримки діяльності консультивативно-дорадчих органів, створених при Вінницькій міській раді, – усе це є забезпеченням функціонування різних моделей демократії участі, що у поєднанні з безпосередньою та представницькою демократією є умовою успішної модернізації, європейської інтеграції та сталого розвитку Вінниці.

Муніципальне управління є другим рівнем управління після державного і покликано реалізувати на місцях поряд із державними місцеві інтереси громад і як найкраще організувати життєдіяльність спільнот. Велика увага у процесі реалізації муніципального управління належить якісному кадровому складу, ефективному використанню людського потенціалу і якості послуг, які надають муніципалітети жителям відповідної громади. Наразі у сучасному світі розвиток кадрового потенціалу є однією з найважливіших передумов успіху будь-якої організації. Дослідження, проведені Світовим банком у розвинених країнах, переконливо довели, що основним джерелом зростання валового продукту є персонал, а кваліфіковані топ-менеджери найбільш конкурентний ресурс системи управління та розвитку високопродуктивної економіки міста. Управлінська команда Вінниці складається з працівників муніципалітету та керівників комунальних підприємств, установ та закладів. Це управлінський потенціал, на який покладається завдання з досягнення стратегічних цілей розвитку міста.

У Вінниці створені належні умови для якісного, швидкого надання адміністративних та інших видів послуг. Через ЦНАП «Прозорий офіс» Вінницької міської ради широкий спектр послуг надають як органи місцевого самоврядування, державної влади, так і залучені підприємства, установи та організації. Фактично Вінницький ЦНАП працює як інтегрований центр надання послуг, одним із головних принципів роботи якого є доступність влади для громади. Місто прагне і надалі вдосконалювати політику надання адміністративних послуг для максимального задоволення потреб громадян, постійно розширювати перелік і запроваджувати нові підходи до надання послуг там, де це можливо і прийнятно. Особливої актуальності це питання набуває у процесі децентралізації, який відбувається в країні. Велика увага має також бути приділена розвитку каналів зворотного зв'язку з клієнтами.

Сучасна Вінниця – місто з активним життям та складною інфраструктурною будовою, яка невпинно розширюється. Підтримка безпечних умов життєдіяльності людини, мінімізація ризиків потенційної небезпеки в навколишньому середовищі, запобігання

виникненню надзвичайних ситуацій техногенного, природного або іншого характеру є надважливим завданням влади міста. З метою підвищення безпеки у Вінниці запроваджують комплексну систему «Безпечне місто», побудовану на основі надійних каналів зв'язку із застосуванням сучасних засобів відеоспостереження, проведенням постійного моніторингу та аналітики даних камер відеонагляду, датчиків та інших засобів.

Функціонування системи безпеки спрямоване на вчасне інформування, реагування, надання швидкої та якісної допомоги жителям міста та можливість керувати ситуацією і створює сприятливі умови для ефективної роботи правоохоронних органів, профілактики та підвищення рівня розкриття правопорушень.

Зв'язок елементів інформаційно-комунікаційної інфраструктури, що дає можливість здійснювати комплексне управління та підтримку безпеки міста, передавання та отримання інформації, забезпечує муніципальна мультисервісна оптоволоконна мережа, яка є інструментом об'єднання всіх складових системи «Безпечне місто».

Захист важливих об'єктів міста та навколошнього простору, створення сприятливого середовища для життєдіяльності населення, підтримка належного забезпечення публічної безпеки на території міста є обов'язковим і пріоритетним напрямом розвитку, ще одним фактором підвищення комфорту життя громадян.

Цифрові технології стають основою та суттю змін у сучасному світі. Інтернет, комп'ютери, мобільні телефони, електронні сервіси комунікації є невід'ємною частиною повсякденного життя переважної більшості вінничан. Безсумнівно, широка доступність електронних засобів створює платформу для реалізації спектра нових можливостей оперативного та зручного вирішення питань, надання якісних послуг громадянам з урахуванням їхніх побажань та потреб у різних сферах життя міста.

Проведення цифрових трансформацій у міських галузях сприяє значному підвищенню якості та ефективності їх функціонування, реалізації додаткових сервісів та переваг, що задовольняють потреби суспільства та створюють нові комфортні умови життя для кожного вінничанина. Без застосування сучасних цифрових технологій неможливе є ефективне муніципальне управління, яке має постійно вдосконалюватись завдяки оптимізації та автоматизації бізнес-процесів, упровадженню інновацій у діяльність виконавчих органів, комунальних підприємств та організацій міста.

Майданчиком для забезпечення відкритості діяльності органів влади, створення різноманітних корисних інформаційних та електронних сервісів, засобів діалогу та співпраці влади, бізнесу і громадян, залучення мешканців до розвитку міста є офіційний сайт міської ради. Сайт є популярним та затребуваним ресурсом, утім, потребує значної модифікації для врахування актуальних запитів громадян та приведення технічних аспектів у відповідність до сучасних стандартів.

Великий потенціал для розвитку міста мають цифрові інноваційні проекти. Активне сприяння проведенню різноманітних хакатонів, конкурсів, челенджів підтримка креативної обдарованої молоді, ініціатив розвитку Вінниці – це також важливий крок для створення сучасного цифрового середовища.

Вінниця одним із перших міст України долучилася до Міжнародної хартії відкритих даних, підтримуючи принципи розвитку сфери відкритих даних відповідно до єдиних загальносвітових стандартів, підходів та практик. Відкриті дані можуть бути основою для суспільно-корисних проектів, потрібних місту інновацій та стартапів, цікавих досліджень, необхідної аналітики, контролю та співпраці з громадськістю.

Використання цифрових технологій та інновацій впливає на формування глобальної орієнтованості вінничан на цифровий світ. Широке застосування цифрових технологій членами громади та розбудова цифрової інфраструктури дадуть змогу отримати доступ до всеукраїнського або всесвітнього ринку праці, що відкриє можливість працювати будь-де, не залишаючи Вінницю.

Фахові рекомендації та приклади проектів

1. Забезпечити подальший розвиток громадянського суспільства.

1.1. Розвиток партисипативної демократії (демократія участі, яка передбачає постійну взаємодію влади з громадою).

1.2. Створення сприятливих умов для активізації громадянського суспільства.

Заходи та проекти:

- запровадження місцевих референдумів та публічних консультацій з громадськістю;

- продовження конкурсу «Бюджет громадських ініціатив»;

- упровадження «Бюджету освітніх ініціатив» (підтримка ініціатив, спрямованих на розвиток освіти міста та залучення учнів і працівників загальноосвітніх закладів у процес розбудови освітньої галузі – формування галузевого конкурсу);

- створення на базі NGO-хабу Центру підтримки партисипативної демократії (сприяння в удосконалення навиків і компетенцій жителів міста у використанні інструментів партисипативної демократії, надання консультацій), підвищення навиків та компетенцій посадових осіб місцевого самоврядування у реалізації інструментів партисипативної демократії;

- інформування горожан про актуальні питання розвитку міста (події, заходи та проекти, які відбуваються в місті, для сприяння самоідентифікації вінничан, заохочення їх до участі в житті Вінниці та ухваленні рішень, формування активної громадянської позиції);

- запровадження соціального замовлення (організаційно-правової форми взаємодії органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства, яка застосовується з метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів для вирішення потреб громади, підвищення адресності та масовості надання послуг, паритетного перерозподілу відповідальності між владою та громадою, що в кінцевому рахунку зумовлює реалізацію соціально-культурних проектів);

- розробка та реалізація комплексної програми сприяння інститутам громадянського суспільства;

- створення школи громадянської освіти (впровадження низки освітніх проектів для розвитку та побудови успішної громади);

- продовження реалізації конкурсу фінансової підтримки інститутам громадянського суспільства;

- створення хабу для дітей та молоді;

- реалізація кампаній соціальної реклами (спрямованих на виховання патріотизму, соціальної відповідальності, толерантності, енергоефективності, здорового способу життя тощо, підтримка запланованих проектів ресурсами муніципальних ЗМІ, а також залучення до їх реалізації рекламних та медійних структур міста);

- розвиток Центру підтримки учасників АТО (Центр підтримки учасників АТО та членів їх сімей – це місце, де можна отримати юридичну, медичну або психологічну допомогу, консультацію, інформацію про життєдіяльність міста тощо. Один із головних принципів діяльності центру – допомога колишнім військовослужбовцям та їхнім родинам адаптуватися до мирного життя та вирішити нагальні питання, а також розширення переліку послуг, підвищення рівня їх доступності).

2. Постійно вдосконалювати муніципальне управління та розвивати систему надання зручних сучасних муніципальних сервісів.

2.1. Доступні, якісні адміністративні та інші послуги, які можна отримати легко і

швидко (розширення мережі ЦНАП, максимальне наближення процесу надання послуг до кінцевого споживача, розвиток послуг мобільного адміністратора, інтеграція різних видів послуг).

2.2. Адміністративні послуги Вінницької ОТГ (за умови створення в межах адміністративної реформи Вінницької об'єднаної територіальної громади доцільно впроваджувати проекти, спрямовані на розвиток відповідної інфраструктури, адаптацію процесів надання адміністративних та інших видів послуг для всієї ОТГ).

2.3. Розвивати вміння спілкуватися з клієнтом.

2.4. Упровадження інтегрованої системи управління кадровою політикою (забезпечення не лише підвищення якісного рівня посадових осіб місцевого самоврядування, а й формування політики розвитку кадрового потенціалу міста; застосування Концепції інтелектуального потенціалу).

2.5. Підвищення якості та професійного розвитку управлінського ресурсу міста (кадровий менеджмент має працювати на забезпечення міста керівним персоналом необхідної кількості та якості; ефективне застосування системи муніципального навчання, розвиток емоційного інтелекту, клієнтоорієнтованості, тімбліндінгу, тайм-менеджменту та застосування психологічних супервізій – soft skills).

Заходи та проекти:

- розвиток системи адміністративних послуг, максимальне наближені до кінцевого споживача – доступність послуг (розширення мережі ЦНАП у місті; реалізація проекту «Мобільний кейс» (автоматизоване робоче місце адміністратора для надання людям з особливими потребами більш широкого спектра адміністративних послуг за межами ЦНАП); реалізація розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 травня 2014 р. № 523 в частині реєстрації нових ТЗ і заміни посвідчення водія через всі ЦНАП міста Вінниці; збільшення кількості послуг, які надають в електронному вигляді). Запровадження інтегрованого підходу до системи надання адміністративних послуг (упровадження «пакетних послуг» (народження дитини, видавання закордонного паспорта і т. ін.). Обмін найкращими практиками (міжмуніципальне, міжрегіональне та міжнародне співробітництво у сфері надання адміністративних послуг; залучення міжнародних проектів для фінансової підтримки розвитку інфраструктури ЦНАП). Створення комплексної системи надання безоплатної правової допомоги жителям міста (проведення адвокаційної кампанії, здійснення висококваліфікованого захисту конституційних прав та представництва правових інтересів бідних та соціально незахищених верств населення, фінансовий стан яких не дозволяє їм отримувати платну юридичну допомогу). Створення інфраструктури для надання адміністративних та інших видів послуг Вінницької ОТГ (ЦНАП ОТГ; «Мобільний ЦНАП» – спеціальний автомобіль, мобільний офіс, який надає низку послуг у формі «єдиного вікна» жителям віддалених населених пунктів ОТГ). Розширення каналів зворотного зв'язку з громадою. (створення кол-центрі «Прозорий офіс», профілю у соцмережах, проведення соціологічних досліджень із залученням громадських організацій, методу «таємного клієнта», вдосконалення цифрових каналів комунікації з населенням муніципальних служб оперативного реагування – «Цілодобова варта», «Ситуаційний центр»). Ефективне використання кадрового потенціалу, виявлення талановитих молодих керівників (система «вирощування» топ-менеджерів із наявного персоналу). Впровадження програми співпраці муніципалітету з талановитою молоддю міста. Підготовка HR-менеджерів у комунальних підприємствах міста (для ефективного підбору, відбору, навчання та розподілу кваліфікованих кадрів у комунальних підприємствах, установах, закладах). Продовження програми «Муніципальний університет» (підготовка та розвиток управлінських кадрів).

3. Розбудова безпечного міського середовища.

- 3.1. Розвиток системи «Безпечне місто».
- 3.2. Протидія надзвичайним ситуаціям.
- 3.3. Створення мультисервісної цифрової інфраструктури.

Заходи та проекти:

- розширення міської системи відеоспостереження (створення нових об'єктів відеонагляду; під'єднання до системи «Безпечне місто» організацій, відповідальних за життєдіяльність, благоустрій, безпеку за напрямами своєї діяльності);
 - впровадження нових засобів відеоаналітики (розділення облич, транспортних засобів (номерів, моделей, кольору, класу тощо), моніторинг, виявлення та аналіз ситуацій і подій);
 - створення дієвого та ефективного комплексу фіксації порушень правил дорожнього руху (впровадження необхідного інструменту поліпшення безпеки і підвищення комфорту містян);
 - побудова центру обробки даних та розвиток технічних ресурсів (консолідація ресурсів та забезпечення безпеки даних, збільшення технічних потужностей для збереження відеоматеріалів, обробки відеоаналітики, розвиток інших елементів навчання ознайомлення студентів та бізнесу);
 - підтримка належної роботи, розширення функцій та напрямків діяльності муніципального Ситуаційного центру (реалізація ефективної системи моніторингу, взаємодії та швидкого реагування, ухвалення оперативних рішень у штатних і кризових ситуаціях, отримання повної і достовірної інформації про події);
 - розвиток територіальної автоматизованої системи оповіщення населення міста Вінниці (дасть можливість оперативному черговому в автоматизованому режимі здійснювати оповіщення населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, керуючи з робочого місця сигнально-гучномовними пристроями та перемикачами телевізійних мереж і радіостанцій ефірного мовлення, а також за допомогою SMS-повідомлень мобільних операторів);
 - розбудова мультисервісної мережі (прокладання оптоволоконних каналів зв'язку для обміну інформацією між камерами відеоспостереження, екологічними та іншими датчиками, світлофорами об'єктами, центром обробки даних, відділом оперативного реагування «Цілодобова варта», Ситуаційним центром, черговими та диспетчерськими службами міста, закладами охорони здоров'я тощо);
 - підключення операторів оптоволоконних мереж міста (підключення міських телекомунікаційних компаній з метою забезпечення належного зв'язку);

4. Системне впровадження прогресивних цифрових технологій в життя громади.

- 4.1. Розвиток електронного урядування та цифрових технологій.
- 4.2. Інформатизація галузей міста.
- 4.3. Цифровізація муніципального управління.
- 4.4. Підтримка ініціатив цифрового розвитку громади міста.
- 4.5. Розвиток бази відкритих даних (політика вільного інтернет-доступу до публічної інформації для будь-якого використання та поширення, у форматах, у яких можлива її автоматизована обробка).

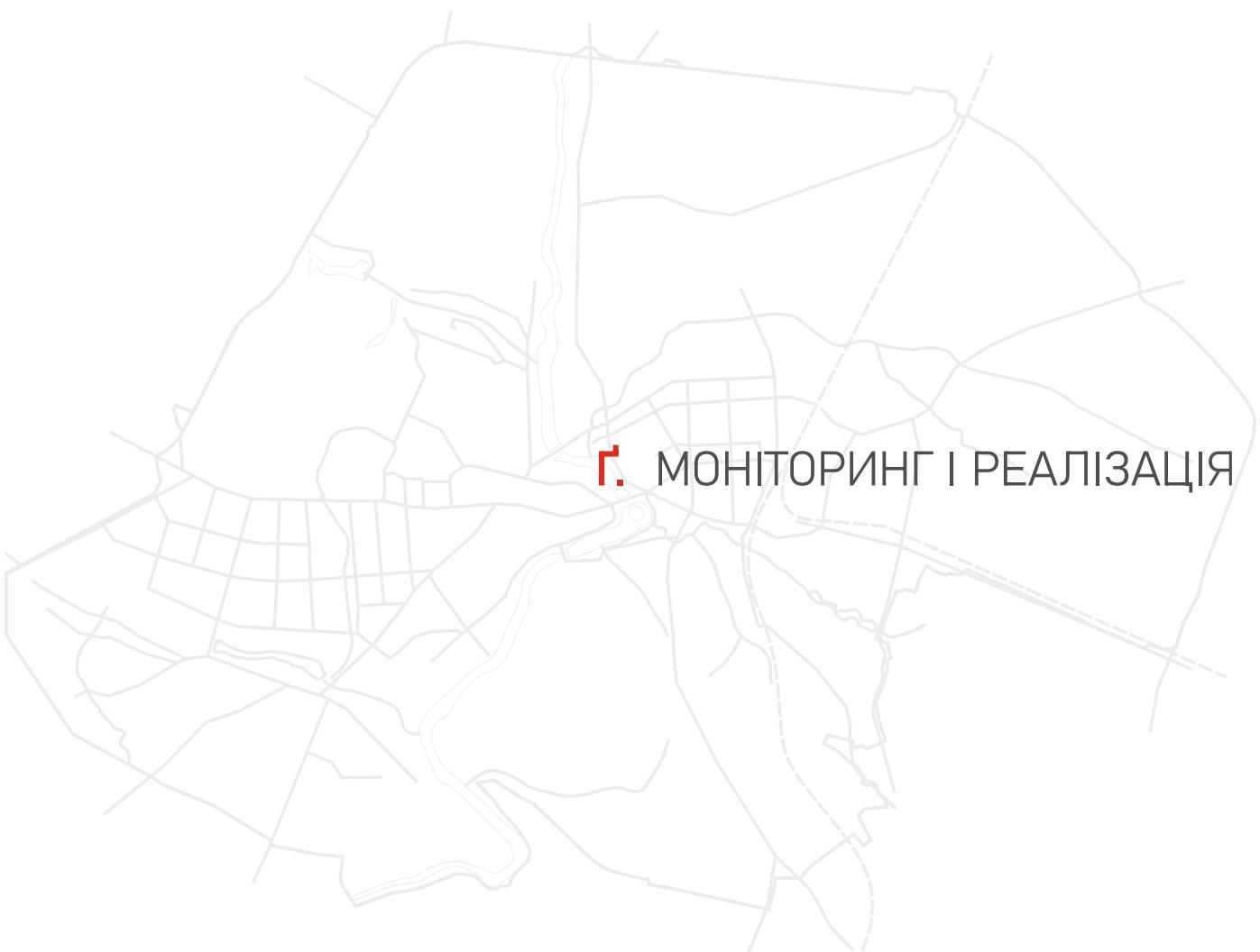
Заходи та проекти:

- розробка нового офіційного сайту міської ради (відповідність актуальним стандартам, принципам інклюзивності, забезпечення доступності з різних пристройів);

- упровадження електронних сервісів для громади та бізнесу (створення нових корисних ресурсів, засобів та можливостей, новітніх сервісів та програм для задоволення потреб та взаємодії з громадянами);
- розвиток та підтримка засобів електронної взаємодії з органами влади (під'єднання до державних систем: Системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта», Системи електронної взаємодії органів виконавчої влади (СЕВ ОВВ) тощо);
- автоматизація системи керування дорожнім рухом – АСКДР (підвищення ефективності керування дорожнім рухом, збільшення середньої швидкості руху громадського транспорту у Вінниці, зменшення заторів та зниження аварійності на дорогах міста);
- автоматизація транспортної системи, розвиток картки вінничанина (забезпечення повноцінного функціонування автоматизованої системи оплати за проїзд у громадському транспорті та широкого використання її невід'ємного атрибуту – електронного квитка з функціями муніципальної картки вінничанина; функціонування системи диспетчерського управління та контролю за транспортними засобами на основі GPS-технологій, нові додаткові корисні сервіси для громадян);
- інформатизація медичної галузі (продовження розвитку цифрової медичної платформи, впровадження інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в галузі охорони здоров'я, інформаційної взаємодії між пацієнтами, медичними працівниками та установами);
- інформатизація освіти (продовження впровадження нових цифрових технологій, широке застосування прогресивних форм управління освітою, організації та автоматизації освітніх процесів);
- упровадження комплексних систем: ERP (системи планування ресурсів підприємства) та CRM (системи управління відносинами з клієнтами) (автоматизація бізнес-процесів у роботі виконавчих органів та комунальних підприємств);
- підтримка та розвиток автоматизованих систем; перехід до використання міжнародних стандартів, форматів даних та стандартів інформаційної безпеки (проведення сертифікації ISO 27001, впровадження blockchain в інформаційних системах тощо);
- впровадження інноваційних систем із елементами штучного інтелекту (автоматизований аналіз та підвищення ефективності муніципального управління);
- співпраця з вищими навчальними закладами (перспективний розвиток міста, виховання креативної молоді, розкриття лідерського та творчого потенціалу); підтримка проекту «Стартап школа м. Вінниці» на базі Вінницького національного технічного університету, «Sikorsky Challenge» (навчання активної молоді втіленню власних ідей у реальні бізнес-проекти з перспективою заснування інноваційних стартап-компаній і забезпечення їхнього сталого розвитку);
- впровадження інноваційних IT-проектів у місті (розвиток роботи Вінницького технопарку, використання безпілотних технологій, робототехніки, ботів, технологій віртуальної реальності тощо); взаємодія з вінницьким IT-кластером (розвиток міста разом з IT-спільнотою);
- сприяння створенню нових електронних можливостей для горожан (впровадження сервісів різноманітного спрямування, спеціалізованих сайтів, мобільних додатків);
- розвиток порталу відкритих даних міста (розширення переліку корисних та важливих наборів, створення нових функцій та можливостей порталу, залучення представників громадських організацій, ЗМІ, науковців та бізнесу до формування та використання відкритих даних у своїй діяльності, створенні нових продуктів та сервісів на

їх основі);

- підтримка та розвиток середовища відкритих даних (запровадження актуальних світових тенденцій у сфері відкритих даних, реалізація громадських ініціатив з візуалізації та аналітики відкритих даних, імплементація та поширення найкращих практик, використання елементів штучного інтелекту для обробки масивів даних, їх аналізу, виявлення суспільно цікавих процесів).

Г. МОНІТОРИНГ І РЕАЛІЗАЦІЯ

Г. МОНІТОРИНГ І РЕАЛІЗАЦІЯ

Необхідні зміни до чинного законодавства

- Необхідні зміни до чинного законодавства.
- Необхідний облік суспільних явищ – як основа міської статистики.

НЕОБХІДНІ ЗМІНИ ДО ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Культура

Для досягнення стратегічних цілей необхідно запровадити низку законодавчих змін.

У бібліотечній сфері. Основним інструментом для реалізації стратегічних завдань бібліотечної галузі є законодавчі й нормативні документи. Втім, вони не оновлювалися вже понад 20 років. Зокрема, законодавча база не забезпечує реалізації права громадян на безперешкодне отримання інформації, не сприяє ліквідації в суспільстві інформаційної нерівності, не вирішує проблем оновлення та збереження бібліотечних фондів, не сприяє реалізації стратегії трансформації бібліотечних установ країни у динамічні центри інформації, які відповідали б європейським і світовим бібліотечним стандартам. Це унеможливлює інтеграцію українських бібліотек у глобальне інформаційне середовище.

Недотримання європейських і світових стандартів в освітньому процесі при підготовці бібліотечних кадрів, а також в оплаті їхньої праці гальмує підвищення інформаційної ролі бібліотек у суспільстві. Застаріла нормативна кадрова політика в галузі та відсутність державного бюджетного фінансування бібліотечних фондів не дає змоги трансформувати бібліотеки в соціокультурні територіальні центри.

Концертно-гастрольна діяльність. В органів місцевого самоврядування немає реальних важелів контролю та впливу на суб'єктів концертно-гастрольної діяльності, чітко визначених механізмів дозвільних процедур.

Клубна діяльність. Потребує врегулювання нормативно-правова база щодо оплати праці та врахування стажу роботи працівників клубних закладів. Крім того, до кадрового переліку чинних нормативних документів не внесені окремі творчі спеціальності (наприклад, артист, звукорежисер, звукооператор, освітлювач. ін.), що спричиняє плинність фахівців у клубних закладах.

Діяльність кінотеатрів. Для підвищення ефективності роботи кінотеатрів необхідно передбачити їм компенсацію за перегляд репертуарних фільмів глядачами з числа пільгових категорій – діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування.

Фінансова підтримка. Слід забезпечити у суспільстві правове регулювання, спрямоване на розвиток і забезпечення сприятливих умов для меценатства, передбачивши зменшення податків тим, хто надає фінансову підтримку закладам культури, мистецтва, окремим творчим колективам.

Спорт

Процес реформування у галузі охорони здоров'я в Україні триватиме щонайменше до 2020 року. Він зокрема передбачає:

- ухвалення на державному рівні акта щодо типових штатів для стадіонів;
- надання повноважень виконавчим органам міських рад, що здійснюють державну політику у сфері фізичної культури та спорту (у Вінниці – комітет із фізичної культури та спорту міської ради), на участь у реєстрації організацій, клубів, громадських організацій – усіх юридичних осіб незалежно від форми власності, що працюють у сфері фізичної культури та спорту, для повноцінного обліку спортивних організацій у місті.

Соціальна політика

З метою реалізації стратегічних цілей у соціальній політиці необхідні зміни/доповнення до законодавства України, зокрема:

Г. МОНІТОРИНГ І РЕАЛІЗАЦІЯ

Необхідні зміни до чинного законодавства

- ухвалення постанов Кабінету Міністрів щодо врегулювання застосування пільгового статусу, монетизації пільг;
- внесення змін до нормативно-правових актів, що регулюють надання соціальних послуг громадянам похилого віку та особам з інвалідністю, які потребують сторонньої допомоги;
- внесення змін до Кримінального та Адміністративного кодексів у частині відповідальності за прояви гендерної дискримінації;
- внесення змін у ДБН щодо зміни граничної висоти бордюрів на переходах із 4,5 см до 1,8 см;
- затвердити стандарти облаштування палат для осіб з інвалідністю у відділеннях закладів охорони здоров'я;
- розробити політику врахування інклюзивних рішень під час розробки всіх ініціатив на місцевому рівні.

Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця

Ефективна реалізація цілей, заходів і проектів, передбачених галузевою темою «Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця», потребує внесення змін до чинного законодавства в частині:

- спрощення процедури державної реєстрації технологічних парків із метою стимулювання бізнесу інвестувати у створення та (або) модернізацію інфраструктури технологічних парків, чітке законодавче унормування понять «інноваційний парк», «технологічний парк» (внесення змін до Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» або ухвалення окремого закону);
- спрощення умов ведення бізнесу (zmіни до Податкового і Митного кодексів);
- підвищення доступності кредитів для бізнесу (zmіни до нормативних актів Національного банку України);
- розширення переліку пільг, якими користуються учасники індустріальних парків (zmіни до Податкового і Митного кодексів);
- спрощення умов участі у проектах і програмах державно-приватного партнерства, зокрема на умовах концесії (zmіни до Закону України «Про державно-приватне партнерство» та Закону України «Про концесії»);
- розширення повноти збору статистичної інформації на рівні міст – обласних центрів з метою одержання максимально повної інформації про процеси соціально-економічного розвитку (zmіни до Закону України «Про державну статистику»);
- демонополізації ринків надання комунальних послуг (zmіни до галузевих законів).

Міське планування, просторовий розвиток, громадські простори

- Законодавство не сприяє розвитку приватних освітніх закладів.
- Немає механізму надання коштів із бюджетів різних рівнів приватним закладам освіти.
- Запровадження ліцензування для надання послуг із позашкільної освіти.

Навколошнє середовище, озеленення, вода, належне поводження з відходами

1. Побутові відходи:

- ухвалення у новій редакції Закону України «Про відходи»;
- ухвалення Закону України «Про тару, упаковку та відходи упаковки»;
- спрощення процедури отримання ліцензії на поводження з небезпечними відходами у складі побутових відходів для комунальних підприємств.

2. Озеленення міста:

- впорядкувати/удосконалити технологічні нормативи виконання робіт (норми часу та виробітку робіт з озеленення), розширити їх перелік;
- розробити та впровадити дегрегуляцію процесу отримання дозволів на знесення дерев;
- розробити та затвердити положення щодо заборони використання зелених зон міста для забудови.

3. Безпритульні тварини:

- розширити на законодавчому рівні перелік понять і визначень, внести зокрема такі: «тварина під опікою», «опікун тварин», «відповідальність опікуна тварини»;
- легалізувати приватні міні-притулки, які, зважаючи на досить складні вимоги законодавства до притулків для тварин, переважно працюють нелегально;
- розробити й затвердити типові правила утримання тварин;
- запровадити загальнообов'язкову для власників тварин реєстрацію домашніх улюблениців у єдиній державній базі.

Громада майбутнього

Ефективна реалізація цілей, заходів і проектів, передбачених галузевою темою «Громада майбутнього», потребує внесення змін до чинного законодавства в частині:

- внесення змін до Конституції України з питань розвитку партисипативної демократії;
- підготовки та ухвалення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» з питань розвитку партисипативної демократії;
- ухвалення Закону України «Про публічні консультації»;
- ухвалення Закону України «Про публічний контроль»;
- ухвалення Закону України «Про місцеві референдуми»;
- ухвалення Закону України «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання»;
- ухвалення Закону України «Про громадські слухання»;
- ухвалення Закону України «Про місцеві ініціативи»;
- внесення змін до законодавчих актів України щодо подальшого делегування повноважень центральними органами виконавчої влади органам місцевого самоврядування (зокрема в частині реєстрації актів цивільного стану, транспортних засобів тощо);
- ухвалення Закону України «Про публічні електронні реєstri» (для визначення засад забезпечення доступу до електронних реєстрів центральних органів виконавчої влади для якісного обслуговування громадян).

НЕОБХІДНИЙ ОБЛІК СУСПІЛЬНИХ ЯВИЩ ЯК ОСНОВА МІСЬКОЇ СТАТИСТИКИ

Освіта, піклування про дітей та молодь:

- дані щодо кількості дітей різного віку у місті.

Культура:

- кількість населення (в розрізі вікових і соціальних груп);
- кількість представників національних спільнот;
- кількість споживачів соціокультурних послуг.

Охорона здоров'я та спорт:

• Головне управління статистики у Вінницькій області має вести облік усіх організацій, приватних підприємців, клубів тощо незалежно від форми власності фізкультурно-оздоровчого та спортивного напрямів діяльності.

Транспорт і мобільність, доступність для всіх:

- кількість безкоштовно перевезених пільгових категорій громадян;
- кількість транспорту, що рухається вулицями міста;
- кількість транспорту, що працює в режимі «таксі», та кількість пасажирів, які користуються цими послугами.

Соціальна політика:

- кількість осіб, які постраждали від домашнього насилия в гендерному аспекті;
- кількість безхатченків, які перебувають на території міста Вінниці;
- кількість осіб, які потребують спеціалізованого перевезення;
- гендерно орієнтованих статистичних даних немає.

Економіка, зайнятість та конкурентоспроможність, інвестиції, маркетинг і брендинг міста, туризм, міжнародна співпраця:

- створена валова додана вартість на рівні міста;
- темпи зростання (у порівняльних цінах) окремих видів промислової діяльності;
- кількість зайнятого населення в розрізі видів економічної діяльності;
- детальна статистика у сфері науки та інновацій;
- інформація щодо наявних земельних ділянок і приміщень у розрізі форм власності;
- відомості щодо кількості туристів, які вже відвідали місто, та суми залучених коштів в економіку міста;
- дані щодо пропозицій для туристів у місті (транспорт, житло, заклади харчування, розважальні заклади тощо);
- розподіл сплати податків між сферами економіки (окрім комунальний, державний та приватний сектори);
- гендерний розподіл зайнятого населення міста.

Окрім того, всебічне відстеження процесів соціально-економічного розвитку міста вимагає розширення обсягу статистичної інформації на рівні міст – обласних центрів, що потребує законодавчого врегулювання.

Міське планування, просторовий розвиток, громадські простори:

- кількість населення різного віку у місті за окремим мікрорайонами;
- використання систем відеоспостереження для отримання статистичних даних щодо маятникового руху пасажирів, громадського транспорту, легкових автомобілів;

Г. МОНІТОРИНГ І РЕАЛІЗАЦІЯ

Необхідний облік масових суспільних явищ як основа міської статистики

- інформації про реальну зайнятість і види діяльності підприємств на колишніх промислових територіях немає.

Навколишнє середовище, озеленення, вода, належне поводження з відходами

1. Поліпшення екологічного та санітарного стану р. Південний Буг:

- лабораторні аналізи води;
- кількість домогосподарств, які не забезпечені водопроводом та каналізацією.

2. Безпечна утилізація побутових відходів:

- відсоток мешканців, які сортують побутові відходи;
- кількість несанкціонованих стихійних сміттєзвалищ;
- кількість пунктів прийому небезпечних відходів.

3. Упровадження інтелектуального освітлення міста:

- кількість світильників, що потребують заміни на енергоефективні.

4. Зелене місто:

- середньорічна кількість висаджених у місті дерев і кущів;
- кількість хворих та аварійних дерев у місті;
- повна інвентаризація та паспортізація зелених насаджень;
- площа зелених насаджень на одного жителя в динаміці.

5. Створення гуманного середовища для існування тварин та регулювання їх чисельності гуманними методами:

- загальна кількість безпритульних тварин;
- кількість зареєстрованих тварин;
- кількість мешканців та громадських організацій, які опікуються безпритульними тваринами.

д. ГЛОСАРІЙ

• **Агломерація (міська)** – територіальне економічне утворення, яке виникає на основі одного значного міста (або компактно розташованих кількох міст), що створює суцільну зону урбанізації (включно із суміжними населеними пунктами) через сформовані економічні, транспортні та просторові зв'язки;

• **Відділення денного перебування** – це напівстанціонарне соціальне обслуговування.

• **Бізнес-центр, зокрема офіси класу А** – інфраструктурний комплекс, що складається з однієї або декількох будівель і допоміжних споруд, основною функцією якого є створення сприятливого середовища для функціонування бізнесу та ведення ділової активності. Бізнес-центри класу А характеризуються зручною транспортною доступністю, комфортними офісними приміщеннями та суміжною інфраструктурою (коворінги, зали для переговорів, конференц-зали, кімнати для відпочинку, заклади харчування, фітнес-зали, тощо), забезпеченням якісними інженерними та телекомуникаціями.

• **Браунфілди** – занедбані або частково занедбані міські території, які внаслідок їх попереднього використання (переважно у промисловості) мають негативний просторовий, економічний і соціальний вплив на прилеглі райони міста та потребують значних ресурсів для їх відновлення, повторного використання та повернення у міську просторову структуру.

• **Гендер (у соціології)** – система соціально обумовлених ролей, моделей поведінки, діяльності, а також атрибутів, які певне соціо-культурне товариство вважає необхідними для чоловіків і жінок.

• **Гетерархія** – розподілена влада.

• **Грінфілди** – вільні від забудови відкриті території, розташовані в межах або безпосередній близькості від урбанізованих районів, мають ознаки природного ландшафту та можуть у перспективі бути використані для розширення й розбудови населеного пункту.

• **Горизонтальний спосіб управління** – побудова організаційної структури певної спільноти за принципом демократичності, рівності, взаємної довіри та взаємного визнання всіх без винятку членів цієї спільноти. Горизонтальний спосіб управління сприяє більшій ефективності та об'єктивності ухвалення рішень, спільній відповідальності за ці рішення та гнучкості управлінської структури.

• **Дезадаптовані особи** – це люди, які відрізняються від інших людей унаслідок проблем адаптації в середовищі життедіяльності, що відбилися на їхньому розвитку, діяльності, здатності вирішувати природні для цієї ситуації завдання.

• **Демографічний прогноз** – прогноз динаміки чисельності населення населеного пункту і його основних демографічних параметрів (загальна чисельність, статево-віковий склад, родинний стан, освіта, міграція, соціальний стан, рівень і якість життя).

• **Закрите товариство (gated community)** – тип житлового товариства, яке характеризується фізичною (паркани, охорона, обмежене пересування для нерезидентів) та соціальною (користування благами лише місцевими жителями, проживання лише представників певного класу та статусу) відокремленістю від решти міста. Створення закритих товариств часто спричиняє соціальну сегрегацію та несправедливий розподіл ресурсів у містах.

• **Зелений каркас** – просторово сформована мережа зелених зон (ліси, парки, сквери), зон природних ландшафтів (поля, річкові долини, яри та пагорби) та відкритих озеленених публічних просторів (двори та прибудинкові території, проспекти та площа з високим ступенем озеленення), які мають важливе значення для екологічного балансу міста, розташовані в безпосередній близькості до жителів у будь-якій частині міста й доступні для них.

• **Зелений пояс** – пояс природних ландшафтів і відкритих просторів, які створюють контур міста та природну межу із сусідніми громадами і є важливим компонентом у формуванні «життєвого простору» для міста.

• **Ієархія** – порядок підпорядкування нижчих чинів, посад вищим.

• **Інклузія** – процес залучення усіх без винятку членів певної спільноти (незалежно від походження, статі, індивідуальних особливостей, соціального статусу, політичних, релігійних і культурних поглядів) до суспільного життя та створення відповідних умов (або подолання бар'єрів) для їх соціалізації.

• **Інтеркультурність** – це концепція нового бачення управління товариством, що складається з культурно роз'єднаного населення. Це ідея надання всім рівних прав і можливостей, можливість обміну досвідом між країнами, інтеграція культурних особливостей існування полікультурних суспільств.

• **Корсо** – основна вісь руху громадського транспорту міста, яка створює простір концентрації міського життя та дозвілля.

• **Людський капітал** – набір знань, навичок, соціальних і персональних компетенцій, які визначають спромогу людини до творчої праці та продукування економічного блага.

• **Маятникова міграція** – процес переміщення населення (зазвичай із чіткою періодичністю) з місця постійного проживання до місця роботи або навчання. Це переміщення характеризується перетином кордонів між різними населеними пунктами.

• **Міське розповзання (urban sprawl)** – процес експансії населення певного міста на вільні території навколо нього з утворенням монофункціональних низькоповерхових житлових районів із низькою щільністю населення. Міське населення спричиняє автомобілізацію суспільства та розмивання цілісної міської ідентичності.

• **Мобільність (міська)** – процес щоденного руху жителів міста з точки А в точку Б із використанням певних видів переміщення (пішки, велосипедом, громадським транспортом, автомобілем тощо).

• **Монетизація пільг** означає, що громадяни замість безкоштовних послуг отримують гроші, якими можна за них розраховуватися.

• **Нульовий баланс (в екології)** – вид взаємодії між людиною та навколошнім середовищем, при якому негативний вплив людської діяльності компенсується тотожними заходами з поліпшення екологічного стану.

• **Партисипація** – свідома, активна політична участь громадян у формуванні, виробленні та реалізації політичних та інших життєво важливих рішень.

• **Поліфункціональний центр** – транспортні вузол, у якому сконцентровані комерційні, освітні, медичні, соціальні, культурні, логістичні, рекреаційні та інші функції міста.

• **Ревіталізація (просторова)** – процес трансформації міського простору, який супроводжує фізичне відновлення та функціональне переосмислення конкретного району/вулиці/будинку.

• **Соціальна відповідальність** – термін, що має подвійне значення. З одного боку, це дотримання суб'єктами суспільних відносин вимог соціальних норм. З іншого (в разі поведінки, що не відповідає нормам чи порушує суспільний порядок) – соціальна відповідальність особи, яка полягає у додатковому зобов'язанні особистого чи майнового характеру. Це обов'язок особи оцінити власні наміри та обрати поведінку відповідно до норм, що відображають інтереси суспільного розвитку, а у випадку їх порушення – звітувати перед суспільством і нести покарання.

• **Соціальний капітал** – фактор ефективного функціонування соціальних груп, який містить такі компоненти, як міжособистісні відносини на основі довіри та кооперації, відчуття спільної ідентичності, дотримання спільних цінностей та норм. У контексті міста

соціальний капітал є основою взаємної ідентичності та стійкого функціонування міської спільноти.

• **Стейкхолдери** – люди, їх групи чи організації, які можуть впливати, на яких можуть вплинути чи які можуть вважати, що перебувають під впливом рішення, операції чи результату конкретного проекту.

• **Субурбанізація** – міграція населення конкретного міста за його межі у приміські зони для постійного місця проживання.

• **Субурбія** – житлова зона, розташована в безпосередній близькості до щільного урбаністичного центру та, на противагу йому, характеризується низькою густотою населення з переважанням окремих домогосподарств.

• **Стратегія подвійного виграншу (win-win strategy)** – стратегія взаємодії та уникнення конфліктів з усіма причетними стейкхолдерами, за якої кожен учасник процесу залишається у виграншній позиції.

• **Університет третього віку (із соціальної політики)** – перший у столиці України безкоштовний навчальний заклад для пенсіонерів, урочисто відкритий 4 вересня 2009 р. Створений за ініціативи та сприяння Віктора Пилипишина та громадського руху «Кияни передусім!».

• **Урбаністичне ядро** – високоурбанизована територія, яка характеризується високою щільністю населення, концентрацією якісної міської інфраструктури та динамічною економічною, соціальною та культурною активністю.

• **Фасилітація** – це організація процесу колективного розв'язання проблем у групі, який керується фасилітатором (ведучим, головуючим). Це одночасно процес та сукупність навичок, які дають змогу ефективно організовувати обговорення складної проблеми без втрат часу та за короткий термін виконати всі заплановані дії з максимальним залученням учасників процесу.

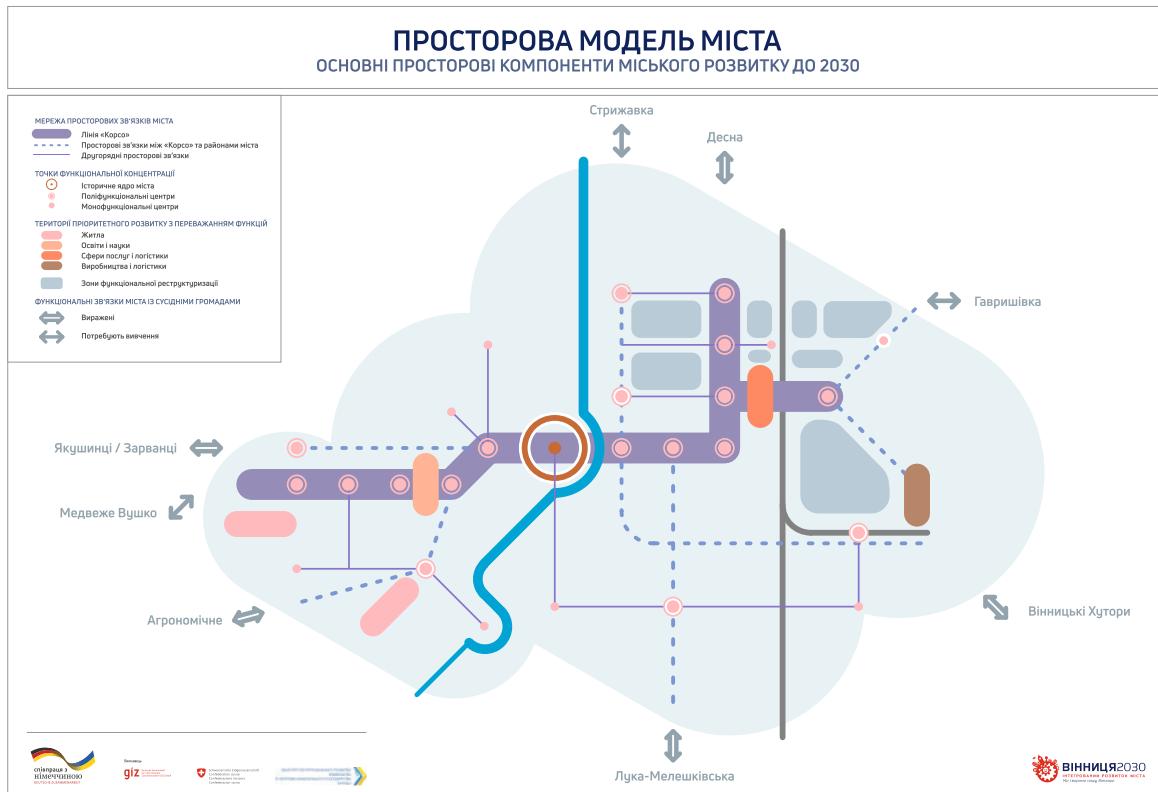
• **Центри міжміського сполучення** – важливі об'єкти транспортної інфраструктури, які забезпечують транспортне сполучення міста з іншими населеними пунктами на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

E. КАРТОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ

Е. КАРТОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ

- Просторова модель міста до 2030.
- Просторовий розвиток, транспорт, мобільність.
- Економіка, освіта, інновації.
- Технічна інфраструктура, енергоефективність, навколошнє середовище.

Е. КАРТОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ

Виконавець:

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

ВІННИЦЬКА
МІСЬКА РАДА